

Panu Isotalo Jenni Ahonen Ella Jormalainen

YHDESSÄ VAHVEMMIKSI

SoVa-hanke nuorten aikuisten ja heidän
palveluverkostonsa vahvistajana Hyvinkäällä

**Panu Isotalo
Jenni Ahonen
Ella Jormalainen**

YHDESSÄ VAHVEMMIKSI

**SoVa-hanke nuorten aikuisten ja heidän
palveluverkostonsa vahvistajana Hyvinkäällä**

Hyvinkään kaupungin nuorisopalveluiden
SoVa-hanke toteutettiin vuosina 2015–2017
ESR:n tuella

**Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020**

Kirjoittajat: Panu Isotalo, Jenni Ahonen & Ella Jormalainen
Kannen kuvitus: Tiia Heimo
Kannen taitto: Mari Isotalo
Julkaisija: Hyvinkään kaupungin nuorisopalvelut
Paino: Painosalama Oy, Turku
2017

www.hyvinkaa.fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/nuoriso/

ISBN 978-952-68779-0-7 (sid.)

ISBN 978-952-68779-1-4 (PDF)

TIIVISTELMÄ

Isotalo, P., Ahonen, J. & Jormalainen, E. 2017. Yhdessä vahvemmiksi. SoVa-hanke nuorten aikuisten ja heidän palveluverkostonsa vahvistajana Hyvinkäällä. Hyvinkään kaupungin nuorisopalvelut. 90 sivua.

Hyvinkään kaupungin nuorisopalveluiden hallinnoima ja ESR:n rahoittama kaksivuotinen SoVa-hanke toteutettiin vuosina 2015–2017. Hankkeen kohderyhmänä oli 16–29-vuotiaat syrjäytyneet ja syrjäytymisvaarassa olevat nuoret aikuiset ja toiminta-alueena Hyvinkää. Hankkeen tavoitteena oli

- 1) kohdata 320 nuorta aikuista, tukea heidän sosiaalista vahvistumistaan sekä ohjata heitä koulutukseen, työelämään ja muiden palveluiden piiriin nimenomaan ryhmätoiminnan keinoin
- 2) ideoida kokonaisvaltainen malli, jonka avulla voidaan tukea nuorten sosiaalista vahvistumista Hyvinkäällä.

Näihin tavoitteisiin päästiin työskentelemällä eritoten nuorten aikuisten kanssa, mutta myös edistämällä heidän hyväkseen toimivien työntekijöiden ammatillista itsereflektointia, kasvua ja verkostoitumista sekä tekemällä nuorille ja työntekijöille näkyväksi nuorten tueksi rakennettua palvelujärjestelmää ja siihen nivoutuvaa hiljaista tietoa.

Hankkeessa onnistuttiin saavuttamaan kumpikin sille asetettu tavoite, sillä sen aikana muun muassa

- 1) ideoitiin ja toteutettiin yhdessä verkoston kanssa toistakymmentä erityylistä nuorille kohdennettua ryhmää ja toimintoa, joihin osallistui satoja nuoria aikuisia, joista 347:n tiedot syötettiin ESR Henkilö -järjestelmään
- 2) rakennettiin Hyvinkään kaupungin www-sivuille Nuorten aikuisten palvelutori, joka tekee työntekijöille, nuorille ja muille kuntalaisille näkyväksi nuorille suunnattujen palveluiden ja ryhmien monilukuisuutta ja kirjoa
- 3) edistettiin työntekijöiden verkostoitumista ja ammatillista kasvua erilaisten tiimien, foorumien ja SoVa-koulutusten avulla, joista pelkästään jälkimmäisiin osallistui 592 ammattilaista.

Hankkeella oli runsaasti myönteistä vaikuttavuutta niin nuorten, työntekijöiden kuin koko palvelujärjestelmän kannalta ja sen aikaansaannokset jäivät monilta osin elämään myös hankkeen päättymisen jälkeen.

Asiasanat: moniammatillisuus, nuoret aikuiset, nuorisotyö, osallisuus, sosiaalinen vahvistaminen, syrjäytyminen, verkostotyö, voimaantuminen

SISÄLLYS

1 TAVOITTEENA NUORTEN AIKUISTEN SOSIAALINEN VAHVISTUMINEN.....	5
2 SOVA-HANKKEEN RAHOITUS, PUITTEET JA OSAAMINEN.....	10
3 SOVA-HANKKEEN MARKKINOINTI JA VIESTINTÄ.....	16
4 SOVA-HANKEEN KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS.....	19
4.1 Nuorten aikuisten parissa tehty työ.....	20
4.1.1 Ahaa-ryhmä.....	20
4.1.2 TUTUKS-ryhmä.....	22
4.1.3 Kotona Hyvinkäällä -ryhmä.....	23
4.1.4 Taideryhmä.....	24
4.1.5 Oma elämä näkyväksi -itsereflektointipaketti.....	25
4.1.6 Omille siiville -infopaketti.....	26
4.1.7 Toimintaperjantai.....	28
4.1.8 Verson toimintatiistai ja -torstai sekä Aseman Lasten TPP-ryhmä....	29
4.1.9 Nuorten äitien rentoutumisryhmä ja Hakalan perhekahvila.....	30
4.2 Työntekijöiden ja palvelujärjestelmän parissa tehty työ.....	34
4.2.1 SoVa-koulutukset työntekijöille.....	35
4.2.2 SoVa-hanke verkostoyhteistyötä rakentamassa.....	37
4.2.3 Nuorten aikuisten palvelutori.....	41
5 SOVA-HANKKEEN RISKIT JA NIIHIN VARAUTUMINEN.....	44
6 SOVA-HANKKEEN VAIKUTTAVUUS.....	47
6.1 Vaikuttavuuden arvioinnin monet muodot.....	47
6.2 Arviointia SoVa-hankkeen vaikuttavuudesta.....	50
6.2.1 Nuorten näkemyksiä SoVa-hankkeesta.....	50
6.2.2 Työntekijöiden näkemyksiä SoVa-hankkeesta.....	58
7 SOVA-HANKKEEN JÄLKEEN.....	79
LÄHTEET.....	83
LIITTEET.....	85
Liite 1. SoVa-mainos tulevasta toiminnasta keväällä 2017.....	85
Liite 2. Esimerkki SoVa-koulutuksen mainoksesta.....	86
Liite 3. Esimerkki nuorille aikuisille suunnatusta vaikuttavuuskyselystä.....	87

1 TAVOITTEENA NUORTEN AIKUISTEN SOSIAALINEN VAHVISTUMINEN

Kun Hyvinkään kaupungin nuorisopalveluiden hallinnoima ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) rahoittama SoVa-hanke (2015–2017) käynnistyi syyskuussa 2015, kolmella tuoreella hanketyöntekijällä oli visainen päähkinä purtavaksi: käsissä oli kyllä hyvä hakemus ja myönteinen rahoituspäätös, koossa osaava trio ja ympärillä yhteystyöhaluinen verkosto, mutta haasteena oli se, että *aika oli jo ehtinyt ajaa monilta osin ohi alkuperäisistä, jopa vuosien takaisista suunnitelmista*. Kuvaavana esimerkkinä tästä haasteesta oli se, että monet hakemusiakirjoissa mainituista toimenpiteistä olivat jo vahvasti verkoston hyppysissä, minkä vuoksi SoVa-hankkeessa ei kannattanut enää lähteä esimerkiksi tekemään etsivää nuorisotyötä, pitämään katupäivystystä, osallistumaan kutsuntoihin tai pistämään pystyyn nuorten aikuisten neuvontapistettä, sopimuksetonta valmennusta tai opintopiiriä oppivelvollisuusiän ylittäneille nuorille, joilta on jäänyt peruskoulun päättötodistusta saamatta. Monet SoVa-hankkeelle ajatellut toimenpiteet olivat jo verkoston hoidossa, sillä hankehakemuksen laatimisen ja hankkeen käynnistymisen välillä oli ehtinyt kulua melkoisesti aikaa.

Koska toimintaympäristö, palveluverkosto, kysyntä ja tarjonta olivat muuttuneet oleellisesti Hyvinkäällä, hanketyöntekijät päättivät heti alkuun neuvotella rahoittajan edustajan, ELY-keskuksen rahoitusasiantuntija Auli Vuorelan, kanssa SoVa-hankkeen *tavoitteiden ja varsinkin käytännön suunnitelmien päivittämisestä*. Hanketta koskevassa aloituspalaverissa 17.9.2015 tultiin yhdessä siihen tulokseen, että ensinnäkin tavoitteita oli syytä ajanmukaistaa – puuttumatta kuitenkaan hankkeen perusideaan – ja toisaalta muokata käytännön toimenpidesuunnitelmia sellaisiksi, että ne istuisivat nykytilanteeseen ja tukisivat mahdollisimman hyvin fokusoituneiden tavoitteiden saavuttamista.

Neuvottelujen pohjalta sovittiin, että *SoVa-hankkeen tavoitteena oli*

- 1) kohdata 320 nuorta aikuista, tukea heidän sosiaalista vahvistumistaan sekä ohjata heitä koulutukseen, työelämään ja muiden palveluiden piiriin nimenomaan ryhmätoiminnan keinoin
- 2) ideoida kokonaisvaltainen malli, jonka avulla voidaan tukea nuorten sosiaalista vahvistumista Hyvinkäällä.

Koska hanke kuului ESR:n toimintalinjaan 5 ja erityistavoitteeseen 10.1., oli selvää, että *tavoite 1 oli* näistä kahdesta *päättavoite*, jonka saavuttamista tavoite 2 tuki omalla, usein epäsuoralla tavallaan.¹

¹ ESR:n toimintalinja 5 on nimeltään ”Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta” ja erityistavoite 10.1. ”Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen”.

Perusajatuksena koko projektissa oli se, että SoVa-hanke ideoisi, kokeilisi ja pyrki jalkauttamaan aiemmasta poikkeavia ja jopa täysin uusille tahoille suunnattuja *toimintaryhmiä*. Tämän päätehtävän ohella hanke *tukisi* nuorten hyväksi toimivien *työntekijöiden verkostoitumista, yhteishengen rakentumista ja ammatillista kasvua* sekä *tekisi näkyväksi hiljaista tietoa* nuorten aikuisten tukena olevan palveluverkoston monimuotoisuudesta Hyvinkäällä. Jälkimmäinen tehtävä oli perustelua ennen kaikkea siksi, että mitä paremmin työntekijät ovat selvillä omasta osaamisestaan, osaamattomuudestaan ja kehitystarpeistaan sekä ympärillään olevasta verkostosta, sitä ammattitaitoisemmin, osuvammin ja kustannustehokkaammin he pystyvät tukemaan asiakkaitaan.

Hankkeen *toiminta-alueena oli Hyvinkää ja kohderyhmänä 16–29-vuotiaat* nuoret aikuiset. Koska nuoret liikkuvat hyvin aktiivisesti Keski-Uudenmaan kuntarajojen yli ja naapurikuntien työntekijöiden välinen yhteistyö on muutenkin tiivistä, hankkeessa oli tiin melko suurpiirteisiä aluerajauksen suhteen. Alaikärajaksi asetettiin 16 vuotta sen takia, että peruskoulun päättyminen on tärkeä ja monin tavoin riskialtis siirtymävaihe nuoren elämässä. Yläikäraja 29 vuotta taas tuli suoraan nuorisolaista ja rahoittajan käyttämästä ikäluokituksesta.

Hankepäättökseen mukaisesta tavoitteesta, 320 nuoresta valtaosan tuli olla *työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevia*. Näistä 320 nuoresta piti olla

- 65 yleissivistävässä tai ammatillisessa *koulutuksessa olevaa* (20 % tavoitteesta)
- 100 *työtöntä tai pitkäaikaistyötöntä* (32 %)
- 155 *työmarkkinoiden ulkopuolella olevaa* (48 %).

Jälkikäteen tarkasteltuna tavoite 320 nuoresta oli varsin kova, mutta kuitenkin realistinen, sillä jos valtakunnalliset arviot (Isotalo & Ringman 2015; Myrskylä 2012) pitävät paikkansa, Hyvinkäällä on työttömyys- ja koulupudokkuusriskissä eläviä nuoria laskennallisesti tuhatkunta, syrjäytyneiksi jossain määrin luokiteltavia muutama sata ja vahvasti eksklusion ulkokehällä olevia ja jopa auttamisyrityksiä pakoilevia täysi-ikäisiä nuoria ehkä satakunta. Nämä summittaiset arviot riippuvat kuitenkin vahvasti mm. siitä, miten syrjäytyminen ylipäättään määritellään, mitä dimensioita kulloinkin tarkastellaan ja keneltä asiaa kysytään (Isotalo & Ringman 2015). Sen sijaan on todettava, että edellä lueteltujen alaryhmien painoarvojen olisi pitänyt olla toisenlaiset mm. niin, että opiskelijastatuksella roikkuvia olisi ollut syytä olla enemmän, kun taas täysin työmarkkinoiden ulkopuolella olevia oli liian massiivinen määrä todelliseen populaatioon ja tarpeeseen nähden. Tätä asiaa pohditaan lisää myöhemmin luvuissa 4 ja 6.

SoVa-hankkeen *tavoitteet eivät nousseet tyhjältä*, vaan ne kumpusivat vahvasti siitä hyvästä työstä, mitä alueella on jo tehty nuorten hyväksi ja mitä toisaalta pitäisi vielä tehdä. Kokonaisuutena tarkastellen Hyvinkään seudun palvelut ottavat ammattitaitoisesti ja kattavasti vastuuta nuorista aikuisista. SoVa-hankkeen työntekijöiden, joilla oli runsaasti kokemusta valtakunnallisista hankkeista ja muualla tehtävästä nuorisotyöstä,

näkemyksen mukaan Hyvinkään palvelujärjestelmä toimii nuorten aikuisten osalta keskivertoa paremmin: Palveluiden määrä ja laatu ovat mukavalla tolalla ja nuoret pääsevät jopa ylös- ja eteenpäin auttamisjärjestelmästä. Tämä on mahdollista nimenomaan eräästä kriittisestä seikasta johtuen: *valtaosa hyvinkääläisistä verkostotoimijoista haluaa aidosti* – ei vain juhlapuheiden tasolla – *tehdä yhteistyötä muiden kanssa*.

Hyvinkään palvelut ottavat hyvin koppia etenkin *näkyvästi oireilevista nuorista*. Samalla on kuitenkin myönnettävä, että monet, varsinkin *hiljaa kipuilevat* ja esimerkiksi työttömyystilastoja rumentamattomat nuoret aikuiset, jäävät edelleen aivan liian usein oman onnensa nojaan myös Hyvinkäällä, sillä heidän uskotaan ja toivotaan pärjäävän omillaan. On siis ikävää, että Hyvinkäälläkin järjestelmä kiinnostuu nuorista aikuisista toden teolla vasta sitten, kun he aiheuttavat merkittäviä ongelmia ja kustannuksia. Vaikka järjestelmä toimii jo nyt kohtalaisesti, myös *Hyvinkäällä on selkeää lisätarvetta*

- syrjällään olevien nuorten toimintakyvyn parantamiselle uusin, esimerkiksi kulttuuria, liikuntaa, luovuutta ja pelillisyyttä hyödyntävin, menetelmin
- julkisen, yksityisen ja 3. sektorin välisen yhteistyön kehittämiseksi
- syrjäytymisen ehkäisylle ja siihen puuttumiselle huomattavasti nykyistä varhaisemmassa vaiheessa
- tiettyjen nuorisoryhmien, kuten eri statuksilla olevien maahanmuuttajanuorten, päällisin puolin pärjäävien mutta henkisesti rikkonaisten nuorten sekä nuorten vanhempien, sosiaaliselle vahvistamiselle
- nuorten kanssa toimivien työntekijöiden ammatillisen itsereflektion ja kasvun sekä verkostoitumisen tukemiselle
- nuorten kanssa tehtävää työtä koskevan hiljaisen tiedon, kuten hyvien käytänteiden, osaamishaasteiden ja olemassa olevan palvelu- ja ryhmäviidakon, näkyväksi tekemiselle.

SoVa-hankkeessa pyrittiin omalta osalta vastaamaan näihin tarpeisiin, jotka olivat nousseet selkeästi siitä työstä, mitä Hyvinkäällä ja laajemmin Keski-Uudellamaalla on jo tehty moniammatillisesti viime vuosina. On kuitenkin selvää, ettei yhdellä pienimuotoisella, kolmen työntekijän muodostamalla hankkeella voida muuttaa koko maailmaa – ei edes yhtä kaupunkia. Sen sijaan, kun riittävän monta SoVa-hankkeen kaltaista projektia sekä perustyötä tekevää vakituista toimijaa tiedostavat nämä tarpeet ja työskentelevät yhdessä niiden eteen, järjestelmätason muutos on mahdollinen. Lohdullisena todisteena tästä on se, että merkittävä osa nyttemmin vakiintuneista ja hyväksi havaituista nuorisotyön käytänteistä on käynnistynyt alkujaan juurikin hankkeina.

On hienoa, että SoVa-hanke sijoittui luontevaksi osaksi paitsi perustyötä ja verkostoja, myös laajempaa paikallisten ja jopa valtakunnallisten hankkeiden muodostamaa jatkumoa. *Hankkeista*, joiden havaintojen ja tulosten pohjalta myös SoVa-hanke alkujaan ponnisti ja joihin se käynnistyttyään ja loputtuaan linkittyi monin tavoin, on syytä mainita ainakin seuraavat:

Hankkeen nimi	Toiminta-aika pää toteuttaja päärahoittaja	Toiminta-alue
LUOVA – matka ammattiin	2008–2011 Allianssi ry ESR	Hyvinkää, Espoo, Kotka, Kauniainen, Hamina, Kirkkonummi, Virolahti, Miehikkälä, Pyhtää
MYK – Monialaisten Yhteistyöverkostojen Kehittämishanke	2011–2013 Kotkan-Haminan seudun kky ESR	Hyvinkää, Lohja, Porvoo
Nukke – Nuorisotakuun toteutumisen käytänteet Hyvinkäällä	2014 Hyvinkään kaupunki ESR	Hyvinkää, Hämeenlinna
Hyvin töihin	2015–2018 Hyvinkään kaupunki ESR	Hyvinkää
ALUSTA	2016–2017 HRAKS Uudenmaan TE-toimisto	Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Nurmijärvi, Tuusula
MOTIVE – Monialainen tiimiyrittäjyysverkosto	2016–2018 Hyria koulutus Oy ESR	Hyvinkää, Hausjärvi, Riihimäki, Loppi
Osuma – Maahanmuuttajien osaaminen ja työllistymispolut näkyviksi	2015–2017 Hyria koulutus Oy ESR	Hyvinkää, Hausjärvi, Riihimäki, Loppi
Nuorisotakuun kuntako-keiluhanke	2015–2016 Järvenpään kaupunki VM	Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Mäntsälä, Sipoo, Pornainen, Nurmijärvi, Tuusula
Ohjaamo Keski-Uusimaa	2015–2018 Keski-Uudenmaan kky ESR	Hyvinkää, Tuusula, Sipoo, Nurmijärvi, Pornainen, Järvenpää, Mäntsälä, Kerava
Toimi! – Nuoren polku palveluihin toiminnallisen kuntoutumisen kautta	2015–2017 Hämeenlinnan kaupunki ESR	Hämeenlinna, Hattula
Palvelu olen minä!	2015–2017 Vantaan kaupunki ESR	Vantaa
Kiusaamisasioiden tuki- ja neuvontakeskus Valopilkku	2010– Harjulan Setlementti ry STEA	Valtakunnallinen
NäytönPaikka-nettipalvelu	2006– Suomen Setlementtiliitto ry STEA	Valtakunnallinen
Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke – Sokra	2014–2017 THL ESR	Valtakunnallinen

TAULUKKO 1. SoVa-hankkeen keskeiset hankekumppanit

SoVa-hankkeen olemassaolon perusta ja tavoitteet sekä keinot näihin tavoitteisiin pääsemiseksi nousivat siis vahvasti nuorten aikuisten ja palvelujärjestelmän tarpeista sekä siitä työstä, mitä Hyvinkäällä tehdään tälläkin hetkellä. Tässä hankkeen loppuraportissa tarkastellaankin seuraavaksi sitä, millaiset edellytykset hankkeella oli pyrkiä kohti näitä tavoitteita (luku 2), mitä hankkeessa käytännössä tehtiin nuorten, työntekijöiden ja verkoston parissa (luvut 3–4), millaisia karikkoja hankkeen polulla oli ja miten niitä onnistuttiin väistelemään (luku 5), miten vaikuttavaa tehty työ lopulta oli (luku 6) ja miltä elämä näyttää SoVa-hankkeen jälkeen (luku 7).

2 SOVA-HANKKEEN RAHOITUS, PUITTEET JA OSAAMINEN

Kaksivuotisen SoVa-hankkeen *kokonaisbudjetti* oli 293.334 euroa, josta ESR:n ja valtion rahoitusta oli 220.000 euroa (75 %) ja tuensaajan eli Hyvinkään kaupungin omarahoitusosuutta 73.334 euroa (25 %). Laskennallinen vuosibudjetti oli siis 146.667 euroa. Hankkeen budjetti jakautui niin, että 81,5 % oli varattu palkkakustannuksiin, 4,5 % os-topalveluihin ja muihin kustannuksiin sekä 14 % yleiskustannuksiin eli flat rateen. SoVa-hanke ei saanut muuta rahoitusta, mutta Hyvinkään kaupunki ja pari läheistä yhteistyökumppania, kuten Aseman Lapset ry, Hyvinkään-Riihimäen Seudun Ammattikoulutussäätiö sr (HRAKS), Hyvinkään seurakunta ja Mielenterveysyhdistys Hyvinkään Verso ry, osallistuvat hankkeen tukemiseen monilla muilla, usein immateriaalisilla ja epäsuorilla tavoilla. Näistä mainittakoon esimerkiksi ”ilmaisten” työtilojen, kollegiaalisen tuen, osaamisen ja tukipalveluiden tarjoaminen SoVa-hankkeelle.

Virallisesti hankkeen toteuttamiseen oli varattu aikaa 2,5 vuotta, joten periaatteessa se olisi voinut jatkua vuoden 2017 loppuun asti. Käytännössä näin ei kuitenkaan tapahtunut, sillä myönnetty tukisumma oli hieman pienempi kuin haettu, joten hankkeen oli mahdollista olla vain kahden vuoden pituinen. 2,5 vuoden tavoitteet piti siis saavuttaa lyhyemmässä ajassa, mikä toi luonnollisesti lisäpaineita toteutukselle. Koska hankkeen käynnistyminen toimintaedellytysten hankkimisineen sekä loppuunsaattaminen raportointineen, kertyneine lomineen ja muihin työtehtäviin siirtymisineen veivät oman aikansa, voidaan sanoa, että aktiivista toiminta-aikaa oli lopulta alle kaksi vuotta.

Koska hanketta hallinnoi Hyvinkään kaupunki, *työnteon fyysiset ja materiaaliset puitteet*, kuten tietokoneet, puhelimet, verkkoyhteydet sekä toimistotarvikkeet ja -laitteet, olivat alusta asti kunnossa. Hankkeessa oli itse asiassa tarpeellista tehdä vain vähän hankintoja, sillä esimerkiksi kalusteina, tulostimina ja kopiokoneina pystyttiin käyttämään jo valmiiksi olemassa olevaa kapasiteettia.

Sen sijaan *työtilojen* kanssa tuli toistuvasti haasteita, sillä rahoituspäätöksestä oli karstittu kokonaan pois toimitilakulut. Itse asiassa kesällä 2015 jouduttiin harkitsemaan jopa sitä, oliko hanketta mahdollista edes käynnistää työtilojen puutteen vuoksi, sillä työpisteet olivat Hyvinkään kaupungilla muutenkin kortilla ja myllerryksen kourissa mm. sote-uudistukseen liittyen. Onneksi kuitenkin joviaalit kumppanit tulivat joka kerta apuun tarjoten hankkeelle toimitilat. Tämä on mainio osoitus Hyvinkäällä vallitsevasta yhteishengestä ja sen kollektiivisesta tiedostamisesta, että asiakkaita ja työsarkaa riittää kyllä kaikille. SoVa-hankkeen työntekijät työskentelivätkin parin vuoden aikana peräti kolmessa toimipisteessä Hyvinkään keskustan alueella:

- HRAKS:n hallinnoimassa NASTA-talossa (7.9.–31.12.2015)
- Hyvinkään kaupungintalolla (1.1.2016–3.2.2017)
- Nuorisotalo Sillassa (4.2.–31.8.2017).

Kaikki em. tilat olivat hankkeen käytännön toteutuksen kannalta tarkoituksenmukaisia, sillä jokainen niistä sijaitsi erinomaisella paikalla ja ne edistivät muutenkin omalta osaltaan tavoitteiden saavuttamista. Hanketyöntekijät ovatkin todella kiitollisia HRAKS:lle ja Hyvinkään kaupungille aidosta halusta edistää yhteistä asiaa.

Koska kyse oli jaetulle asiantuntijuudelle rakentuvasta verkosto- ja kehittämistyöstä, hankkeen eittämättä tärkein resurssi oli *osaaminen*, jota löytyi runsaasti sen *ulko- ja sisäpuolelta*. Erityisen paljon hanke hyötyi seuraavien tahojen osaamisesta:

- Hämeen ELY-keskus
- Hyvinkään kaupunki
- SoVa-hankkeen työntekijät ja johto
- SoVa-hankkeen tukena ollut paikallinen ja alueellinen verkosto.

Hämeen ELY-keskus ja etenkin rahoitusasiantuntija Auli Vuorela olivat SoVa-hankkeen tukena aina, kun sitä tarvittiin. Koska velvollisuudet hoidettiin sääntillisesti, hanke sai hengittää vapaasti, mistä oman vastuunsa tunteneet hanketyöntekijät olivat erittäin kiitollisia. Rahoittajan luottamus hanketoteuttajan pärjäämiseen johtui luultavasti paitsi taustaorganisaation aiemmista näytöistä, myös siitä, että hanke informoi rahoittajaa omatoimisesti kuulumisista. Hanketyöntekijät eivät pommittaneet rahoittajaa jatkuvilla tiedusteluilla, mutta kysyivät kyllä heti, kun sille oli oikeasti tarvetta. Voidaankin sanoa, että hanketyöntekijät luottivat rahoittajaan ja ilmiselvästi myös rahoittaja luotti siihen, että SoVa-hanke eteni sopivalla vauhdilla sovittuun suuntaan.

Toisaalta SoVa-hanke sai runsaasti taustatukea *Hyvinkään kaupungilta*. Sen lisäksi, että kaupunki maksoi hankkeen omarahoitusosuuden, eri toimialat olivat myös hankkeen käytössä. Erityisen paljon vetoapua hanke sai kaupungin nuorisopalveluilta, sivistystoimelta, talousosastolta, tiedotuksesta ja ICT-palveluista. Erityiskiitoksen kaupungin työntekijöistä ansaitsevat sivistystoimenjohtaja Pentti Halonen ja hanketyöntekijöiden lähiesimies, kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja Simo Varjonen, joita ilman koko hanke olisi kariutunut moneen otteeseen jo ennen sen käynnistymistä.

Edellä avatusta budjetista voi nähdä, että hankkeen ehdottomasti suurin menoerä oli *kolmesta työntekijästä* aiheutuneet palkkakustannukset. *Hankekoordinaattorina* oli koko hankkeen ajan kasvatustieteen tohtori Panu Isotalo, joka vastasi palveluohjaajien avustuksella

- hankkeen johtamisesta
- toiminnan arvioimisesta ja kehittämisestä
- nuorten ja työntekijöiden kuulemisesta
- Hyvinkään palvelujärjestelmän kartoittamisesta sekä Nuorten aikuisten palvelutorin suunnittelemisesta ja rakentamisesta
- uusien ryhmien ja toimintatapojen innovoimisesta

- hankkeen markkinoimisesta ja tiedottamisesta
- verkostojen luomisesta ja ylläpitämisestä
- dokumentoimisesta, raportoisesta, maksatusten hakemisesta ja muusta yhteydenpidosta rahoittavaan viranomaiseen.

Hankekoordinaattori, jolla oli ennestään toistakymmentä vuotta kokemusta hankkeiden läpiviemisestä, toimi esimiehenä kahdelle *palveluohjaajalle*. Koko hankkeen ajan toisena palveluohjaajana työskenteli yhteisöpedagogi (amk) Ella Jormalainen. Toisena palveluohjaajana toimi syksystä 2015 kevääseen 2016 sosionomi (amk) Miikkael Ringman. Koska hänet pyydettiin toisen työnantajan palvelukseen, SoVa-hankkeen palveluohjaajana jatkoi toukokuuhun 2017 asti sosionomi (amk) Jenni Ahonen. Kahden palveluohjaajan tehtävänä oli huolehtia nimenomaan konkreettisesta asiakastyöstä. Palveluohjaajat vastasivatkin hankekoordinaattorin tuella

- hankkeen tavoitteiden mukaisista käytännön työtehtävistä
- nuorten ja työntekijöiden kuulemisesta
- Hyvinkään palvelujärjestelmään perehtymisestä sekä Nuorten aikuisten palvelutorin suunnittelemisesta ja rakentamisesta
- yksilö- ja ryhmätyöskentelystä nuorten aikuisten kanssa
- uusien ryhmien ja toimintatapojen innovoimisesta ja toteuttamisesta
- hankkeen markkinoimisesta ja tiedottamisesta omien työtehtävien osalta
- verkostojen luomisesta ja ylläpitämisestä omien työtehtävien osalta
- raportoisesta omien työtehtävien osalta.

Lisäksi SoVa-hankkeessa suoritti opintojaan kolme *amk-opiskelijaa*: Juho Borre, Juha Rautiainen ja Mervi Kantola. Juho ja Juha auttoivat hahmottelemaan Nuorten aikuisten palvelutorin sisältöjä ja Mervi puolestaan suoritti kymmenen viikkoa kestäneen työharjoittelunsa hankkeessa osallistuen aktiivisesti mm. verkostojen rakentamiseen ja nuorille suunnattujen ryhmien ohjaamiseen. Mervi myös palkattiin tuntityöntekijäksi harjoittelun jälkeen toteuttamaan nuorille vanhemmille kohdennettuja ryhmiä.

Vaikka työnjako hankekoordinaattorin ja palveluohjaajien välillä oli periaatteessa hyvin selvä, monia työtehtäviä kuitenkin kierrätettiin käytännössä ja tehtiin yhdessä pari- tai tiimityönä. Näin saatiin enemmän irti tiimistä ja pystyttiin hyödyntämään paremmin kunkin työntekijän vahvuuksia ja kiinnostuksen kohteita. Hyvänä esimerkkinä tästä oli se, että hankekoordinaattori teki säännöllisesti myös konkreettista asiakastyötä nuorten parissa ja palveluohjaajat osallistuivat tarvittaessa hallinnollisiin tehtäviin ja edustivat hanketta verkostotapaamisissa. Jälkikäteenkin arvioiden kolmen hanketyöntekijän välinen yhteistyö oli harvinaisen saumatonta, rakentavaa ja avointa.

Hankekoordinaattori vastasi hankkeen *johtamisesta*, mutta myös palveluohjaajille annettiin vapaus johtaa itseään ja työtään parhaaksi katsomaansa suuntaan, mihin he

myös kykenivät hienosti. Sen sijaan hankkeen suuremmista linjavedoista vastasi yhtäältä *rahoittaja*, toisaalta hanketyöntekijöiden *lähiesimies* Simo Varjonen ja kolmanneksi hankkeen *ohjausryhmä*. Pääasiassa hankekoordinaattori neuvotteli näiden tahojen kanssa, kun hankkeessa katsottiin aiheelliseksi tehdä suurempia muutoksia. Kuvaaavana esimerkkinä tästä on se, kun SoVa-hankkeen alkuaikoina sovittiin rahoittajan kanssa, että hankkeella oli kyllä lupa osallistua ohjaamotoiminnan ideointiin ja käynnistämiseen Hyvinkäällä, mutta se ei voinut mm. rahoituspoliittisista syistä ottaa suurempaa roolia Ohjaamo Hyvinkään käytännön toteutuksesta.

SoVa-hankkeen *ohjausryhmäksi* tuli 18.9.2015 tehdyllä päätöksellä Hyvinkään kaupunginjohtajan asettama, esimiehistä koostuva *Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto (NOP)*. Tämä oli kaikin puolin kätevä ratkaisu, sillä monialainen, aktiivinen ja vuorovaikutuksellinen NOP-tiimi kokoontui muutenkin kymmenisen kertaa vuodessa käsittelemään 13-29-vuotiaiden nuorten tilannetta Hyvinkäällä. NOP:n tehtävänä on välittää tietoa eri tahojen kesken sekä viedä päättäjille ja ylimmälle johdolle tiedoksi niitä ilmiöitä, huolenaiheita ja ideoita, joita on noussut esiin mm. Hope- ja Nupa-tiimeissä, jotka puolestaan koostuvat suoraa asiakastyötä tekevistä työntekijöistä. Rahoittajan antaman ohjeistuksen mukaan hankkeen ohjausryhmän tuli kokoontua kaksi kertaa vuodessa tai tarpeen niin vaatiessa. Ryhmän ensisijaisena *tehtävänä* oli hankkeen tavoitteiden ja toiminnan seuraaminen, tiedonkulun edistäminen ja hanketyöntekijöiden tukeminen. Ohjausryhmällä oli nimenomaan moraalinen ja toiminnallinen vastuu tavoitteiden mukaisesta toiminnasta.

Ohjausryhmän kokoonpano oli siis sama kuin NOP-tiimillä. Ohjausryhmän jäsenet vaihtuivat hieman kahden vuoden aikana mm. työntekijävaihdosten myötä, mutta käytännössä kokoonpano pysyi aika samana. SoVa-hankkeen viimeisenä toimintavuonna 2017 *ohjausryhmään kuuluivat seuraavat henkilöt*:

- kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja Simo Varjonen, nuorisopalvelut (puheenjohtaja)
- hankekoordinaattori Panu Isotalo, SoVa-hanke (esittelijä)
- johtava ammatinvalintapsykologi Sari Lehikoinen, TE-toimisto
- ylikonstaapeli Matti Koski, Itä-Uudenmaan poliisilaitos
- rehtori Lasse Luostarinmäki, Puolimatkan koulu
- palvelupäällikkö Tanja Kivikoski, HRAKS
- palvelukoordinaattori Anu Mattila, Ohjaamo Hyvinkää ja HRAKS
- aikuisten palveluiden päällikkö Hanna Kivelä, perhe- ja sosiaalipalvelut
- nuorisosihteeri Markku Petlin, Hyvinkään seurakunta
- nuorisotyönohjaaja Kirsi Kupiainen, Hyvinkään seurakunta
- terveyden edistämisen esimies Heli Salonen, perhepalvelut
- perhepalvelupäällikkö Leena Säkjärvi, perhepalvelut
- palvelupäällikkö Maija Pihkola, Hyria koulutus Oy
- puheenjohtaja Santra Venäläinen, Hyvinkään nuorisovaltuusto.

Lisäksi kokouksiin osallistui rahoittajan edustajana Auli Vuorela ja hankkeen puolesta palveluohjaajat Jenni Ahonen ja Ella Jormalainen, joista jälkimmäinen toimi sihteerinä. Ohjausryhmän kokoukset pidettiin keväisin ja syksyisin ja niistä laadittiin muistiot.

Ohjausryhmän tapaamisissa keskityttiin siihen, mitä hankkeessa oli tehty ja mitä oli tulossa. On totta, että ohjausryhmän tapaamiset olisivat voineet olla pohdiskelevampia, mutta toisaalta hankkeen asioita käytiin tarvittaessa läpi myös muissa NOP-tiimin kokouksissa. Hanketta tarkasteltiin rakentavan kriittisesti muutenkin, sillä ohjausryhmän puheenjohtaja oli samalla hanketyöntekijöiden lähiesimies ja toisaalta hanketyöntekijöillä oli tapana pitää keskimäärin kerran kuussa ns. *SoVa-päivä*, jolloin he kävivät läpi kaikki ajankohtaiset asiat nimenomaan hankkeen käytännön toteutuksen ja tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta.

SoVa-hankkeen perimmäisenä päämääränä oli edistää nuorten aikuisten sosiaalista vahvistumista Hyvinkään seudulla. Tähän maaliin pääseminen edellytti paitsi edellä tarkasteltuja sisäisiä resursseja, kuten riittävää rahoitusta, osaavia työntekijöitä ja motivoitunutta, yhteistä johtajuutta, myös aktiivista, ennakkoluulotonta ja tarkoin punnituttua *yhteistyötä muiden samaan suuntaan pyrkivien tahojen kanssa* (ks. Mahlamäki-Kultanen 2007). Onkin selvää, että hankkeen olisi ollut mahdotonta päästä tavoitteisiin ilman verkoston muita toimijoita. Seuraavaan luetteloon on koottu aakkosjärjestyksessä ne *yhteistyökumppanit*, joista oli hankkeelle eniten *konkreettista tukea*:

- Aseman Lapset ry
- Harjulan Setlementti ry
- HUS – JMT Mielialapoliklinikka
- Hyria koulutus Oy
- Hyvinkään kaupunki: nuorisopalvelut, aikuissosiaalityö, työllisyyspalvelut, sivistystoimi, lastensuojelu, talous- ja velkaneuvonta jne.
- Hyvinkään Nuorisoasuntoyhdistys ry
- Hyvinkään Opisto
- Hyvinkään-Riihimäen Seudun Ammattikoulutussäätiö sr
- Hyvinkään Seudun Mielenterveysseura ry
- Hyvinkään seurakunta
- Hämeen Setlementti ry
- Itä-Uudenmaan poliisilaitos
- Koulutuskuntayhtymä Tavastia
- Mielenterveysyhdistys Hyvinkään Verso ry
- Suomen Mielenterveysseura ry
- Suomen Romanifoorumi ry
- Suomen Setlementtiliitto ry
- Uudenmaan TE-toimisto
- Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus Verke

Näiden lisäksi SoVa-hankkeella oli runsaasti yhteistyötä lukemattomien muiden toimijoiden ja hankkeiden kanssa – kuten ilmeni jo luvusta 1.

Yhteistyökumppaneita oli siis runsaasti, joista etenkin edellä lueteltujen kanssa tehtiin hyvin tiivistä ja säännöllistä yhteistyötä koko hankkeen ajan. Toisten tahojen osalta intressit taas kohtasivat ajoittain ja joidenkin kanssa saatettiin tavata ainoastaan yhden kerran, mutta sekin riitti jättämään selkeän jäljen paitsi hankkeeseen, myös nuoriin ja jopa koko palvelujärjestelmään.

3 SOVA-HANKKEEN MARKKINOINTI JA VIESTINTÄ

Alusta asti oli selvää, että SoVa-hankkeen *systemaattinen ja monipuolinen markkinointi* sekä *avoin ja ennakkoluuloton viestintä* olivat ensiarvoisen tärkeitä hanketyöntekijöiden verkostoitumisen, hankkeen tutuksi tulemisen ja hyvien käytänteiden jalkautumisen kannalta. Vaikka hankkeen *varsinaisena kohderyhmänä olivat nuoret aikuiset, markkinointia kohdistettiin* kuitenkin voimallisesti myös heidän *työntekijöihinsä*. Näin toimittiin siksi, että heillä oletettiin olevan jo valmiiksi luottamukselliset välit omiin asiakkaisiinsa ja toisaalta Hyvinkään ulkopuolelta tulleita hanketyöntekijöitä laajempi ja realistisempi näkemys paikallisten nuorten tilanteesta ja todellisista tarpeista. Näin päästiin toisin sanoen hyödyntämään verkostolta jo valmiiksi löytyviä kontakteja ja hillaista tietoa ilman hankkeen resursseja haaskaavaa hakuammuntaa nuorten keskuudessa. Käytännössä tämä työntekijöiden kautta tapahtunut markkinointi toteutettiin mm. siten, että kun SoVa-hanke oli järjestämässä nuorille toimintaa, osallistujia oli useimmiten helpompaa, nopeampaa, varmempaa ja kustannustehokkaampaa rekrytoida verkoston kautta. Samalla on toki selvää, että myös nuoria informoitiin suoraan silloin, kun se oli tarkoituksenmukaista ja perusteltua.

Hanketta markkinoitiin työntekijöille ja nuorille mahdollisimman erilaisilla foorumeilla ja tavoilla, jotta haluttu viesti meni varmasti perille. SoVa-hankkeen *markkinoinnin* tärkeimpiä *kulmakiviä* olivat

- 1) SoVa-hankkeen esite, juliste ja kotisivu
- 2) some-näkyvyys
- 3) SoVa-hankkeen aikana järjestetyt tapaamiset ja esittelytilaisuudet
- 4) SoVa-kuulumiset
- 5) SoVa-mainokset.

Kuten rahoittajakin edellytti, SoVa-hankkeelle suunniteltiin syksyllä 2015 oma flyer-tyylinen *esite* sekä *juliste*, joissa kerrottiin lyhyesti hankkeen kohderyhmä ja tavoitteet. Esitettä jaettiin nuorille ja työntekijöille sähköisessä ja paperisessa muodossa ja juliste laitettiin näkyville useaan eri paikkaan. Samaan aikaan hankkeelle tehtiin Hyvinkään kaupungin nuorisopalveluiden www-sivuille oma alisivu. *Kotisivun* perussisällöt olivat samoja kuin julisteessa ja esitteessä, ja myös sitä päivitettiin hankkeen aikana pariin otteeseen. Kotisivu löytyy osoitteesta <http://www.hyvinkaa.fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/nuoriso/sova-hanke/>.

Vaikka julisteita laitettiin näytille parikymmentä kappaletta ja esitteitä jaettiin useita satoja, hanketyöntekijät itse kokivat, että *sosiaaliseen mediaan* panostaminen oli huomattavasti kannattavampaa. Etenkin palveluohjaajat kunnostautuivat aktiivisina sosiaalisen median käyttäjinä mm. Facebookin, Instagramin, Snapchatin ja WhatsAppin osalta, sillä myös hanke halusi olla siellä, missä suomalaiset nuoret aikuiset tällä hetkellä oikeasti ovat (Harvey 2016). Hankekoordinaattori puolestaan vastasi yleensä hankkeen muodollisesta viestinnästä ja virallisten dokumenttien lähettämisestä yhteistyökumppaneille ja rahoittajalle, mikä tapahtui usein sähköpostin välityksellä.

Kiinteän osan SoVa-hankkeen markkinoinnista muodostivat myös erilaiset *verkostotaapaamiset, kokoukset ja esittelytilaisuudet*. Hanketta esiteltiin perusteiden ja tavoitteiden osalta kesään 2017 mennessä yhteensä *112 tilaisuudessa 1161 työntekijälle*. Tämän lisäksi hankkeesta kerrottiin myös kaikille niille *sadoille nuorille, työntekijöille ja muille viiteryhmille*, jotka olivat hankkeen toiminnoissa jotenkin mukana. Hanketyöntekijät osallistuivat tiiviisti myös moniin muihin verkostoyhteistyötapaamisiin, tapahtumiin ja koulutuksiin. Esimerkiksi jo pelkästään erilaisia *koulutustilaisuuksia*, joihin hanketyöntekijät osallistuivat eri puolilla Etelä-Suomea, oli hankkeen aikana neljäkymmentä. Näissäkin kohtaamisissa SoVa-hanketta pyrittiin nostamaan esiin aina, kun se vain oli tilaisuuden luonteen kannalta relevanttia, luontevaa ja soveliaista.

Eriyisen paljon myönteistä palautetta hanke sai ns. *SoVa-kuulumisista*. Kyse oli 4–6 sivun pienoisraportista, johon oli erilaisia luetteloita, kuvioita ja taulukoita hyödyntäen tiivistetty kaikki ne keskeiset asiat, joita hankkeessa oli tapahtunut edellisten SoVa-kuulumisten lähettämisen jälkeen. SoVa-kuulumisia lähetettiin hieman tilanteesta riippuen 60–100 yhteistyökumppanille pari kertaa vuodessa – useimmiten aina syys- ja kevätkauden päätteeksi. Hankkeen eri ulottuvuuksia esittelevät SoVa-kuulumiset nähtiin tarpeellisiksi ennen kaikkea siitä syystä, että suurimmalle osalle nuorista ja jopa työntekijöistä hanke näyttäytyi usein vain yksittäisten toimintojen kautta, jolloin heidän tietämyksensä ja ymmärryksensä hankkeen todellisesta laajuudesta, monitasoisuudesta ja vaikuttavuudesta olisi jäänyt suotta pimentoon. Hanketyöntekijät saivatkin runsaasti ilahduttavaa palautetta siitä, että hyvin harvoin, jos ollenkaan, projekteista tms. oli tiedotettu verkostoa niin systemaattisesti kuin SoVa-hankkeessa tehtiin. Vastaavanlaista avointa tiedottamista voikin suositella lämpimästi myös muille hankkeille ja toimijoille.

Samalla tavoin hyödyllisiksi koettiin nk. *SoVa-mainokset*, joihin oli mahdutettu 3–4 sivun nuorten ja työntekijöiden kannalta olennaisin tieto siitä, mitä hankkeessa oli tapahtumassa lähikuukausien aikana. Käytännössä tämä mainos laitettiin näkyville hankkeen kannalta relevantteihin paikkoihin ja sitä myös jaettiin paperisena ja sähköisenä versiona parille sadalle ihmiselle aina kevät- ja syyskauden aluksi. Aivan kuten SoVa-kuulumiset, myös SoVa-mainokset autoivat eri osapuolia hahmottamaan, mitä kaikkea

hankkeessa tehtiin. SoVa-mainoksista löytyy yksi esimerkki liitteestä 1. Jälkikäteen arvioituna hankkeen kuulumisista ja tulevista tapahtumista olisi toki voinut kertoa myös pitämällä *blogia*, kuten tehtiin hienosti mm. MOTIVE-, Hyvä alku Hämeessä - ja Palvelu olen minä! -hankkeissa.

Kuten käsillä olevasta luvusta 3 on voinut nähdä, SoVa-hankkeessa päätettiin alusta asti pelata mahdollisimman reilua peliä mahdollisimman avoimin kortein, ja taistella näin omalta osalta perinteistä kyräilevyyteen, kilpailuhenkisyyteen, lokeroituneisuuteen ja kateellisuuteen kallellaan olevaa toimintakulttuuria vastaa. Hankkeessa katsottiin hyödylliseksi informoida muita tahoja mieluummin liian usein ja yksityiskohtaisesti kuin liian harvoin ja ympäripyöreästi. Eksyksissä olevia nuoria ja ratkaisua kaipaavia ongelmia nimittäin riitti kyllä kaikille auttajatahoille ilman SoVa-hankkeen mustasukkaista kotiinpäin vetämistä ja liikesalaisuuksien varjelemista. Kaikkinainen läpinäkyvyys olikin jälleen kerran hyvä valinta, sillä kukaan ei kertaakaan käyttänyt millään tavoin hyväkseen hankkeen avoimuutta, vaan päinvastoin hanke sai runsaasti luottamusta osakseen, mistä lopulta hyötyivät kaikki osapuolet yksittäisistä nuorista koko palvelujärjestelmään.

4 SOVA-HANKEEN KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS

SoVa-hankkeelle asetettujen tavoitteiden mukaista, nuorten syrjäytymisen vastaista työtä tehtiin *kahden päästrategian* avulla:

- 1) Töitä tehtiin ensisijaisesti nuorten aikuisten parissa, kanssa ja hyväksi.
- 2) Samalla edistettiin nuorten aikuisten hyväksi toimivien työntekijöiden ammatillista itsereflektointia, kasvua ja verkostoitumista sekä tehtiin näkyväksi ja kehitettiin nuorten aikuisten tueksi rakennettua palvelujärjestelmää.

Näistä *strategioista ensimmäinen oli tärkein*, jota *toinen tuki* siten, että mitä osaavampi ja läpinäkyvämpi järjestelmä on, sitä paremmin se pystyy auttamaan tukea tarvitsevia nuoria. Hankkeen tavoitteita kohti pyrittiin etenkin seuraavilla, taulukosta 2 löytyvillä *konkreettisilla toimenpiteillä*, jotka on jaoteltu kahden em. strategian mukaisesti:

NUORET AIKUISET	TYÖNTEKIJÄT JA PALVELUJÄRJESELMÄ
1) Ahaa-ryhmä 2) TUTUKS-ryhmä 3) Kotona Hyvinkäällä -ryhmä 4) Taideryhmä 5) Oma elämä näkyväksi -itsereflektointipaketti 6) Omille siiville -infopaketti 7) Toimintaperjantai 8) Toimintatiistai ja -torstai sekä TPP-ryhmä 9) Rentoutumisryhmä 10) Hakalan perhekahvila	1) SoVa-koulutukset työntekijöille 2) Verkostoyhteistyöhön osallistuminen ja sen edistäminen Hyvinkäällä ja Keski-Uudellamaalla 3) Nuorten aikuisten palvelutorin ideointi ja rakentaminen

TAULUKKO 2. SoVa-hankkeen keskeiset toimenpiteet nuorten aikuisten, työntekijöiden ja palvelujärjestelmän parissa vuosina 2015–2017

Taulukosta 2 löytyvät vain ne *hankkeen avaintoiminnot*, jotka olivat pitempikkestoisia ja joiden suunnittelusta ja toteutuksesta se oli *koordinoitavastuussa*, vaikka suurin osa niistäkin toteutettiin käytännössä *moniammatillisena verkostoyhteistyönä*. Taulukossa lueteltuja toimenpiteitä käydään seuraavaksi läpi ensinnäkin nuorten osalta alaluvussa 4.1 ja toisaalta työntekijöiden ja palvelujärjestelmän näkökulmasta alaluvussa 4.2. Näiden lisäksi hanke oli mukana myös lukemattomissa *muissa ryhmissä ja toiminnoissa*, mutta tällöin enimmäkseen vain yhtenä osatoteuttajana muiden rinnalla.

4.1 Nuorten aikuisten parissa tehty työ

Kuten SoVa-hankkeen päätavoitteesta 1 ja taulukosta 2 saattoi huomata, ajallisesti ja työmäärällisesti tärkeimmän osan hankkeen käytännön toteutuksesta muodostivat *nuorille aikuisille kohdennetut ryhmät ja toiminnot*. Karkeasti arvioiden voidaan todeta, että 2/3 resursseista käytettiin nuoren aikuisten parissa työskentelyyn. Loppuosa voimavaroista suunnattiin työntekijöiden ja palvelujärjestelmän hyväksi tehtävään työhön sekä hankkeen hallinnointiin.

Nuorille suunnatun toiminnan perusajatuksena oli *tarjota voimaantumisen ja osallisuuden välineitä* ensinnäkin sellaisille nuorille, jotka ovat jääneet jostain syystä turhan vähälle huomiolle ja toisaalta *innovoida ja testata sellaisia menetelmiä*, joille on selkeää tilausta. Seuraavissa alaluvuissa 4.1.1–4.1.9 tarkastellaan lähemmin sitä, millaisia nämä avainryhmät ja -toiminnot – joihin osallistui kaikkiaan 327 nuorta eri henkilöä – käytännössä olivat. Tätä raporttia yksityiskohtaisemmat kuvaukset toteutustavoista, aikatauluista, osallistujista, käytetyistä tehtävistä jne. löytyvät SoVa-hankkeen dokumenteista, jotka ovat Hyvinkään nuorisopalveluiden hallussa.

4.1.1 Ahaa-ryhmä

SoVa-hankkeen eräs onnistuneimmista ja ilmeisen todelliseen tarpeeseen vastanneista toiminnoista oli *Ahaa-ryhmä*. Kyseessä oli tavallista heikommassa asemassa oleville 18–29-vuotiaille *työttömille ja työmarkkinoiden ulkopuolella oleville nuorille* suunnattu, *arjen hallintaa ja päivärytmiä askel askeleelta vahvistamaan pyrkivä ryhmä*, joka toteutettiin tiiviissä moniammatillisessa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. SoVa-hanke toimi koordinoivana ja yhteen kokoavana emäntäorganisaationa, mutta varsinainen substanssiosaaminen löytyi voittopuolisesti muilta verkoston toimijoilta, kuten jälkihuollosta, työllisyyspalveluista, nuorisoasemalta, päihde- ja mielenterveyspalveluista, talous- ja velkaneuvonnasta sekä muista hankkeista.

Ahaa-ryhmä kokoontui *kolmen kuukauden ajan* yhtenä päivänä viikossa pääasiassa nuorisotalo Sillassa. *Neljän tunnin* mittaiset tapaamiskerrat noudattivat yleensä seuraavaa *rakennetta*: Aluksi oli orientoitumista päivään terveellisen aamupalan merkeissä. Tämän jälkeen vuorossa oli kullekin päivälle varattu erityisteema, jonka sisällöllinen vetovastuu oli useimmissa tapauksissa jonkun yhteistyöorganisaation erityisasiantuntijalla. Lopuksi pohdittiin vielä päivän tärkeintä antia nuorille ja pohjustettiin seuraavaa tapaamista.

Eri kertojen *teemat* vaihtelivat laidasta laitaan tilanteen, olemassa olevan tarjonnan ja nuorten tarpeiden mukaan. Usein teemat liittyivät jotenkin *nuorten kriittisiin kipupisteisiin*, kuten velkaantumiseen, taloudenhoitoon, mielen hyvinvointiin, asumiseen, työllistymiseen, opiskeluun ja terveisiin elämäntapoihin. Keskeisiä teemoja olivat mm.

- tutustuminen ja ryhmäytyminen
- työllistyminen ja opiskelu
- toimeentulo
- etsivä nuorisotyö ja muut matalan kynnyksen palvelut nuorille aikuisille
- talous- ja velkaneuvonta
- mielen hyvinvointi, jaksaminen, rentoutuminen ja virkistäytyminen
- fyysinen hyvinvointi, päihteet ja terveelliset elämäntavat
- asuminen ja kodinhoito
- minäkuva ja tunteidenhallinta.

SoVa-hankkeen palveluohjaajista Ella Jormalainen oli ryhmän pääkoordinaattori ja Jenni Ahonen hänen työparinsa. Palveluohjaajat vastasivat itsenäisesti Ahaa-ryhmän kokonaisuudesta ja fasiliteteista, mutta sisältöjen ideoinnin ja toteutuksen osalta he saivat suuresti apua koko verkostolta. Vaikka hanke vastasikin Ahaa-ryhmän kokonaisrakenteesta ja toimintaedellytyksistä, ilman näitä moninaisia osatoteuttajia Ahaa-ryhmän toteuttaminen nykyisessä muodossa olisi ollut mahdotonta.

Suunnitteluineen, valmisteluineen, toteutuksineen ja seurantoineen melko paljon aikaa ja voimavaroja vaatineita Ahaa-ryhmiä järjestettiin hankkeen aikana *kolme kertaa*: ensimmäinen ryhmä pidettiin kesällä 2016, toinen heti syksyllä ja kolmas keväällä 2017. Ensimmäisessä Ahaa-ryhmässä oli 16 nuorta, toisessa kymmenen ja kolmannessa taas 16. Ahaa-ryhmiin osallistui siis yhteensä *42 nuorta*. Kaksi ensimmäistä ryhmää olivat kokonaiskestoltaan kolme kuukautta, kun taas kolmas ryhmä toteutettiin väljemmin viiden kuukauden mittaisena non-stop-ryhmänä, johon nuoret saivat osallistua itselleen sopivassa kohdassa kolmen kuukauden ajan. Saatujen kokemusten mukaan kolmen kuukauden ryhmä oli toimivampi ja tuloksellisempi kuin viiden kuukauden ryhmä, jossa alkoi muodostua haasteita nuorten ryhmäytymisen ja jatko-ohjauksen kannalta. Ahaa-ryhmän toteutus hioutui aika lailla puolentoista vuoden aikana.

Nuoret ohjautuivat Ahaa-ryhmään mm. jälkihuollon, Työvoiman palvelukeskuksen ja etsivän nuorisotyön kautta. Ryhmään oli avoin pääsy, mikäli nuori täytti seuraavat ehdot: hänen piti olla työttömänä työnhakijana ja hänellä piti olla aktivointisuunnitelma tehtynä. Ahaa-ryhmä pidettiin auki muutaman ensimmäisen tapaamiskerran ajan, minkä jälkeen se suljettiin, eikä siihen otettu enää uusia osallistujia.

Vaikuttavuuden kannalta on tärkeää, ettei Ahaa-ryhmä ollut vain ns. aikuisten päivähoitoa, vaan sillä myös saatiin tuloksia aikaiseksi: ensinnäkin suurimmassa osassa nuorista tapahtui selvästi havaittavaa aktivoitumista kolmen kuukauden jakson aikana ja toisaalta iso osa nuorista ohjautui eteenpäin muihin palveluihin ja ryhmiin. Yhtäkään nuorta ei jätetty tyhjän päälle ryhmän päätyttyä, sillä vähimmäisvaatimuksena oli, että jokaisella nuorella oli Ahaa-ryhmän loputtua kontakti vähintään yhteen verkoston toimijaan. Hyvin samansuuntaisia ja yhtä kannustavia kokemuksia tällaisesta matalakynnyksisestä ja sosiaalisesti vahvistavasta ryhmästä saatiin Vantaalla samaan aikaan toteutetusta Palvelu olen minä! -hankkeesta (Alho 2016; Elojärvi 2016).

Ahaa-ryhmä osui selvästi tarpeelliseen saumaan mm. avointen päihde- ja mielenterveyspalveluiden ja enemmän asiakkaan sitoutumista ja voimavaroja vaativan toiminnan välimaastossa. Siksi on hienoa, että saatujen tietojen mukaan Ahaa-ryhmän kaltaista toimintaa on tarkoitus jatkaa Hyvinkäällä myös hankkeen päättymisen jälkeen.

4.1.2 TUTUKS-ryhmä

Sosiaalisiin tilanteisiin ja erilaisiin ryhmiin osallistuminen vaatii keneltä tahansa rohkeutta, voimavaroja ja ulospäinsuuntautuneisuutta. Tämä taas saattaa helposti karsia ryhmistä arempia, herkempiä ja jopa ahdistuneita nuoria. Tämän vuoksi SoVa-hankkeen aikana haluttiin järjestää juuri tällaisille nuorille oma, mahdollisimman turvallinen ja matalakynnyksinen ryhmä. Koska yksinäisyys ja sosiaalisten suhteiden vähyys ovat keskeisiä syrjäytymisen ulottuvuuksia (Airio & Niemelä 2013; Isotalo & Ringman 2015; Niemelä & Saari 2013), SoVa-hankkeen palveluohjaajat pistivät HRAKS:n etsivän nuorisotyöntekijän Cecilia Winterin kanssa pystyyn *TUTUKS-ryhmän*, jonka kantavia teemoja olivat *yksinäisyys ja ystävyys*.

Vaikka yksinäisyys, syrjään vetäytyminen ja mielekkään tekemisen puute ovat suhteellisen yleisiä ongelmia myös nuorten aikuisten keskuudessa, alusta asti oli selvää, että tällaisille nuorille suunnattu ryhmä ei saanut olla liian suuri, mahtipontinen ja näin ollen pelottava. Päinvastoin ryhmän tuli koostua vain muutamasta nuoresta ja sopivan kevyestä, väljärajaisesta ja voimaannuttavasta sisällöstä. Tämän vuoksi ensimmäiseen, keväällä 2016 toteutettuun TUTUKS-ryhmään osallistui *viisi* ja toiseen, syksyllä 2016 SoVa-hankkeen omin voimin pitämään ryhmään *neljä nuorta*.

TUTUKS-ryhmä kokoontui kerran viikossa kuuden viikon ajan. Kullekin tapaamiskerralle oli oma teemansa, joiden sisällöt liittyivät yksinäisyyden ja ystävyyden käsitteisiin. Ryhmän aikana käytiin läpi seuraavat aihealueet:

- 1) Tutustuminen ja ryhmäytyminen
- 2) yksinäisyys ja syyt sen taustalla
- 3) yksinäisyyden ja yksin olemisen erot
- 4) ystävyyden rakentaminen ja vaaliminen
- 5) mistä apua yksinäisyyteen?
- 6) TUTUKS-ryhmän arviointia ja tulevaisuuden suunnittelua.

Näitä teemoja lähestyttiin yhdessä keskustelemalla, erilaisten harjoitteiden, tehtävien ja testien avulla sekä antamalla osallistujille pieniä, pohdiskelevia kotitehtäviä ko. aihe-alueeseen liittyen.

Vaikka TUTUKS-ryhmän tapaamisissa oli aina tietty teema, olennaista ei ollut informaation jakaminen, vaan nimenomaan vapaamuotoinen keskustelu aiheesta sekä tietysti sosiaalinen rohkaistuminen ja tutustuminen muihin ryhmäläisiin. Onkin hienoa, että osa TUTUKS-ryhmän aroista nuorista myös silminnähden voimaantui ja jopa ystävystyi toistensa kanssa.

4.1.3 Kotona Hyvinkäällä -ryhmä

Syksyn 2015 turvapaikanhakijoiden aalto osui myös Hyvinkäälle, minkä seurauksena maahanmuuttajataustaisten, usein monenlaista tukea tarvitsevien nuorten aikuisten määrä lisääntyi selkeästi. Vaikka demografiset vaikutukset olivat lopulta varsin maltilliset, SoVa-hanke halusi tarttua päivänpolttavaan teemaan mieluummin etukäteen kuin jälkijunassa. Hanke ryhtyikin ideoimaan kesällä 2016 *Kotona Hyvinkäällä* -ryhmää *turvapaikan saaneille nuorille aikuisille* tiiviissä yhteistyössä Hyvinkään kaupungin aikuis-sosiaalityön sosiaaliohjaaja Sanna Luoman kanssa. Syksyllä 2016 kolme kertaa kokoon-tuneen ryhmän kantavana ajatuksena oli tutustuttaa maahanmuuttajanuoria suoma-laiseen elämäntapaan ja yhteiskuntaan sekä tietysti toisiinsa.

Ryhmään osallistui kaikkiaan *14 henkilöä*, jotka olivat iältään 18–35-vuotiaita ja jotka olivat saapuneet Suomeen muutama kuukausi aikaisemmin, useimmiten monien mut-kien kautta mm. Eritreasta, Afganistanista ja Syyriasta, ja saaneet myönteisen turva-paikkapäätöksen. Kuten laajempaan kuvaan kuuluu, suurin osa osallistujista oli miehiä, mutta onneksi ryhmään saatiin myös kolme nuorta naista. Ensimmäisellä tapaamisker-ralla nuorten kanssa käytiin keilaamassa ja toisella tutustumassa suomalaisen kuvatai-teen merkkiteoksiin ja niiden avulla myös Suomen historiaan Ateneumin taidemuse-ossa Helsingissä. Viimeisellä kerralla kokoonnuttiin nuorisotalo Siltaan, missä tutustut-tiin mm. suomalaiskansallisiin peleihin ja makuelämyksiin, kuten karjalanpiirakoihin ja salmiakkiin.

Ryhmän ohjaajina toimivat SoVa-hankkeen työntekijät ja taustatukea saatiin aikuissosiaalityön Sanna Luomalta, jonka kautta nuoret alun alkaen tulivat ryhmään. Ryhmän hallinnalle, käytännön sujuvuudelle ja varsinkin ESR-lomakkeiden täyttämiseksi aiheutti lieviä haasteita yhteisen kielen puuttuminen, sillä suurin osa nuorista ei osannut montakaan sanaa suomea ja englantikin taipui vain parilta. Tämä ei kuitenkaan ollut lopulta mikään ongelma, sillä ryhmän aikana saatiin mm. ristiin tulkkaamalla ja Google Translaten avulla tehtyä ilman suurempia lapsuksia kaikki se, mitä piti. Maahanmuuttajanuoret kiittelivät moneen otteeseen erityisesti siitä, että saivat päiviinsä jotain mielekästä tekemistä ja pääsivät tutustumaan paikallisoppaiden avulla suomalaiseen yhteiskuntaan, kulttuuriin ja jopa erikoisuuksiin.

Samalla tuli kuitenkin todistettua jälleen kerran, että osalla tuoreista, täysin erilaisista kulttuureista tulleeilla sekä kieli- ja jopa luku- ja kirjoitustaidottomilla maahanmuuttajilla on vielä todella pitkä ja kivinen tie suomalaisen yhteiskunnan täysivaltaisiksi ja tuottaviksi jäseniksi. Tähän ryhmään kannattaisikin panostaa myös jatkossa, sillä monilla heistä on – ainakin vielä – tallella selkeä halu päästä elämässä eteenpäin ja integroitua meidän yhteiskuntaamme. Mitä kauemmin aikaa kuluu ja mitä pitempään tuoreet maahanmuuttajat elävät suojattua rinnakkaiselämää omissa alakulttuureissaan, sitä haastavampaa ja kalliimpaa heitä on integroida vallitseviin yhteiskunnallisiin rakenteisiin.

4.1.4 Taideryhmä

Vuoden 2017 alkupuolella pidetty *Taideryhmä* oli selkeää, mutta samalla itsenäistä jatkoa syksyn 2016 Kotona Hyvinkäällä -ryhmälle. Osallistujat olivat nimittäin pitkälti samoja *maahanmuuttajanuoria* ja toisaalta yhteistyökumppanina oli edelleen Hyvinkään kaupungin aikuissosiaalityö. Erona syksyn ryhmään oli kuitenkin se, että Taideryhmässä *kulttuuri* nostettiin entistä suurempaan rooliin, sillä ryhmän perusajatuksena oli maahanmuuttajanuorten *sosiaalinen vahvistaminen kuvallisen ilmaisun keinoin*.

Taideryhmä kokoontui tammi-helmikuussa 2017 kuusi kertaa. Ensimmäisellä kerralla käytiin Riihimäen taidemuseossa tutustumassa Inari Krohnin ja Helene Schjerfbeckin näyttelyyn, kolmella seuraavalla kerralla Hyvinkään kameraseuran Pekka Salminen perehdytti nuoria valokuvauksen, kuvankäsittelyn ja tulostuksen perusteisiin, viidennellä kerralla maalattiin akryyliväreillä Mielenterveysyhdistys Verson tiloissa ja viimeisellä kerralla käytiin läpi kaikkea opittua ja koettua yhteisen ruokailun merkeissä.

Taideryhmä ei ollut osallistujamäärällä mitattuna ihan yhtä suosittu kuin Kotona Hyvinkäällä -ryhmä, sillä osallistujia oli parhaimmillaan *kymmenen*, mutta ne nuoret, jotka

olivat mukana, osallistuivat sitäkin innokkaammin. Koska kuvallinen ilmaisu on erinomainen ja monikäyttöinen sosiaalisen vahvistamisen menetelmä, Taideryhmän kaltaista toimintaa kannattaisi järjestää myös SoVa-hankkeen jälkeen ja nimenomaan niin, että maahanmuuttajanuoret pääsisivät liittymään mukaan kantaväestölle suunnattuun toimintaan. Tämä puolestaan edistäisi kuin huomaamatta paitsi heidän kielitaitonsa kehittymistä, myös kaksisuuntaista integraatiota (Saukkonen 2016).

4.1.5 Oma elämä näkyväksi -itserefleksointipaketti

Ikävä kyllä myös nuorten aikuisten tueksi rakennettu palvelujärjestelmä on juhlapuheista, hyvästä tahdosta ja yksittäisistä onnistumisista huolimatta edelleen melko ongelmakeskeinen, sektoroitunut ja menneisyyttä vatvova (Ervamaa ym. 2015; Isotalo & Ringman 2015; Juhila 2009). Toisistaan irralleen jäävien ja normatiivisuuteen patistavien tukitoimien kohteena olevalle nuorelle saattaakin helposti muotoutua varsin pirstaleinen, yksipuolinen ja jopa kielteinen käsitys itsestä; nuori kiinnittyy yhteiskuntaan, palveluihin ja toisiin ihmisiin pitkälti vain erilaisten negatiivisten, kuten työttömyyden, koulupudokkuuden, velkaantumisen sekä päihde- ja mielenterveysongelmien, kautta.

SoVa-hankkeessa haluttiin, että edes osa nuorista saisi nykyistä monipuolisemman ja myönteisemmän kuvan itsestään ja elämäntilanteestaan. Vaikka jotkut asiat aiheuttavat kieltämättä haasteita nuorelle ja hänen ympärillään oleville ihmisille, loppujen lopuksi hänen elämänsä voi olla kokonaisuutena ihan siedettävässä kunnossa; vaikka nuorella ei ole työpaikkaa, katto ei tahdo pysyä pään päällä ja päihteenkin maittavat turhan hyvin, hän saattaa silti olla tyytyväinen omaan elämäänsä, jossa monet asiat ovat kaikesta huolimatta varsin mukavasti. Kuten nuorisotutkija Tomi Kiilakoski (2017) on todennut, kaikilla nuorilla – myös niillä toivottomina pidetyillä – on resursseja, kunhan ne vain saadaan puhkeamaan kukkaan ja suunnattua rakentaviin asioihin (ks. myös Aaltonen & Lappalainen 2013; Honkakoski, Kinnunen & Vuorijärvi 2016).

Tällaiseen nuorten herättelyyn ja heidän katsantokantojensa avartamiseen on olemassa jo valmis, helppo ja ilmainen työväline, *Näytönpaikka-nettipalvelu*. Se oli entuudestaan erittäin tuttu hanketyöntekijöille, sillä hankekoordinaattori oli ollut ennen SoVa-hankkeeseen tuloaan kehittämässä vuosien ajan tätä valtakunnallista innovaatiota, joka on nykyään Suomen Setlementtiliiton hallussa ja jolla on yli 7.000 käyttäjää ympäri maata. (Isotalo & Ringman 2008, 2012, 2015.)

Hankkeen aikana järjestettiin nuorille aikuisille *viisi Oma elämä näkyväksi -itsereflektointipakettia*, joissa visualisoitiin ja kirjoitettiin auki oman elämän eri puolia nettipalvelun avulla. *Osallistujia oli kaikkiaan 52* ja he tulivat etenkin HRAKS:n pajoilta, Hyvinkään työllisyyspalveluiden Hyvin töihin -hankkeesta ja Mielenterveysyhdistys Versosta.

Itsereflektointipaketin perusidea oli sinällään yksinkertainen: Kahdesta tapaamiskerrasta ensimmäisellä hanketyöntekijät ja Setlementtiliiton kehittämissuunnittelija Miika Ringman esittelivät palvelua ja opastivat sen käytössä. Toisella tapaamiskerralla jokainen nuori sai itselleen oman, henkilökohtaisen käyttäjätunnuksen, jonka avulla hän pääsi tutustumaan nettipalveluun ja näin ollen tekemään itselleen ja verkostolleen näkyväksi omaa elämäänsä. Palvelusta kun löytyy oman elämän tarkasteluun lukuisia työkaluja elämäntilannekartoituksesta erilaisiin päiväkirjoihin sekä aikajanasta verkostokarttoihin (Isotalo & Ringman 2015).

Vaikka kyseessä oli sinällään yksinkertainen, kahdesta tapaamiskerrasta koostunut paketti, sen ammatillinen ja kasvatuksellinen taustafunktio oli paljon syvällisempi: Herätellä nuoria aikuisia huomaamaan ensinnäkin sen, että heidän elämässään on erilaisten, toistuvasti esiin nostettujen heikkouksien ja uhkien lisäksi myös vahvuuksia ja mahdollisuuksia, ja toisaalta sen, että yksin ei tarvitse jäädä, sillä apua on kyllä saatavilla.

4.1.6 Omille siiville -infopaketti

Rahoituksesta johtuen suurin osa SoVa-hankkeen ryhmistä ja palveluista oli suunnattu jo syrjäytymään päässeille nuorille. Koska valtaosa palvelujärjestelmän resursseista käytetään muutenkin näihin moniongelmaisiin ja näkyvästi oireileviin nuoriin ja ylipäättään korjaavaan työhön (Isotalo & Ringman 2015; Väärälä 2000), hankkeessa haluttiin tehdä sallituissa rajoissa myös *ennaltaehkäisevää työtä* niiden hyvinkääläisnuorten parissa, joiden asiat eivät olleet vielä täysin solmussa. Verkostolta tulikin selkeä toive, että hanke suunnittelisi ja toteuttaisi niin sanotusti tavallisten, voittopuolisesti opiskelijastatuksella olevien nuorten aikuisten parissa toteutettavaksi tarkoitetun *infopaketin, jossa itsenäistymisen kynnyksellä oleville nuorille jaettaisiin perustietoa* tärkeistä, mutta monille hankaluuksia aiheuttavista aihealueista sekä niihin liittyvistä palveluista.

Hanke rakensikin *Omille siiville -infopaketin*, joka toteutettiin räätälöidysti *kolme kertaa* hankkeen aikana: ensimmäinen paketti pidettiin Hyvinkään yhteiskoulun lukion abiturienteille joulukuussa 2015, toinen ammatillisen oppilaitoksen Hyrian liiketalouden opiskelijoille huhtikuussa 2016 ja kolmas yhteistyössä MOTIVE-hankkeen kanssa pajanuorille maaliskuussa 2017. Kaikkiaan näihin *kolmeen infopakettiin osallistui 192 nuorta*, jotka olivat iältään kahdenkymmenen molemmin puolin.

Infopakettin tarkoituksena oli tarjota nivelvaiheessa ja itsenäistymisen kynnyksellä oleville nuorille perustietoa arkisista *aikuistumiseen kuuluvista asioista*, jotka useimmilla ovat kunnossa, mutta jotka *saattavat kuitenkin aiheuttaa ongelmia* jo pelkästä tietämättömyydestä johtuen. Jälleen kerran hankeen roolina oli koordinoida kokonaisuutta, tarjota puitteet ja saattaa eri tahoja yhteen. Sen sijaan paketin varsinaiset sisällöt ja osaaminen tulivat pitkälti verkoston asiantuntijoilta. Infopakettin toteutumisesta kuuluu suuri kiitos nimenomaan seuraaville henkilöille ja organisaatioille: Tea Nikulainen, Jukka Lehtelä, Cecilia Winter ja Olli Saarinen (HRAKS), Esko Mäkitalo (Hyvinkään kaupungin talous- ja velkaneuvonta), Sari Kanerva (Hyvinkään kaupungin aikuissosiaalityö), Kirsi Kupiainen (Hyvinkään seurakunta), Minttu Oinonen (Aseman Lapset ry), Laura Kautovaara ja Hanna Jalava (Mielenterveysyhdistys Verso ry) sekä Mira Eriksson (Hyvinkään nuorisotasuntoyhdistys ry).

Infopakettin *sisällöiksi* valikoituivat nuorten tarpeiden ja työntekijöiden näkemysten pohjalta *seuraavat, ratkaiseviksi koetut teemat*, joita poimittiin ja varioitiin hieman kunkin kohderyhmän, kontekstin ja käytettävissä olevan asiantuntijuuden mukaan:

- 1) työllistyminen ja kouluttautuminen
- 2) yrittäjäyys, itseapu ja yritteliäisyys
- 3) asuminen, toimeentulo, järkevä taloudenhoito ja velkaantuminen
- 4) yksinäisyys, arjen jaksaminen ja mielen hyvinvointi.

Jokaisen asiakokonaisuuden läpikäyntiin varattiin aikaa 2–3 tuntia, joten paketin kokonaispituus vaihteli *kuuden ja 12 tunnin välillä*. Päällimmäisenä ja näkyvimpänä tavoitteena oli tiedon jakaminen em. teemoista ja niihin liittyvistä palveluista, mutta koska kouluttajat olivat kokeneita esiintyjiä ja oman alansa asiantuntijoita, tilaisuudet olivat kuitenkin käytännössä varsin keskustelevia ja nuorten kysymyksille tilaa antavia. Nuoret laitettiin usein myös itse miettimään näitä asioita omalta kannaltaan.

Tunti- ja osallistujamäärän huomioon ottaen Omille siiville -infopakettin avulla pystyttiin *jakamaan isolle joukolle nuoria huomattava määrä ongelmia ehkäisevää informaatiota*. Jälkikäteen tarkasteltuna on kuitenkin sääli, että näitä ennaltaehkäiseviä paketteja ei ollut mahdollista ja hankkeen varsinaisen kohderyhmän ja määrälliset tavoitteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaista järjestää useammin, vaikka sellaisille on selkeää tilausta nuorten keskuudessa. Siksi onkin toivottavaa, että vakiintuneet toimijat ottaisivat tällaisesta valistustyöstä koppia SoVa-hankkeen päätyttyä. Vastaavia paketteja oli järjestetty Hyvinkäällä jo ennen SoVa-hanketta, mutta ne ovat jääneet vähemmälle huomiolle viime vuosina. Esimerkiksi jo se tekisi tällaisesta panostuksesta kannattavaa, että tiedonvälityksen avulla saadaan estettyä parin nuoren luottotietojen

menettäminen, kannustetaan ahdistunutta ylisuoriutujaa hakemaan apua ajoissa tai saadaan yksikin nuori kiinnostumaan yrittäjyydestä ja itsensä työllistämisestä.

4.1.7 Toimintaperjantai

Vaikka suurin osa nykynuorista voi paremmin kuin koskaan, myös vähävaraisia ja ai-neellisessa mielessä osattomia nuoria on huolestuttavan paljon (Isotalo & Ringman 2015; Myrskylä 2012; Niemelä & Saari 2013). Yhteistyökumppaneilta tulikin toistuvasti viestiä, että tällaisille niukalla toimeentulolla kituutteleville nuorille pitäisi tarjota jotain mielekästä ja rakentavaa tekemistä, joka toisi vaihtelua heidän arkeensa. Olikin varsin tavanomaista kuulla nuoresta, joka ei ollut koskaan kokeillut keilaamista tai käynyt te-atterissa peruskoulun jälkeen. SoVa-hanke päättikin tarttua täkyyn ja järjestää nuorille syksystä 2016 alkaen niin sanottuja *Toimintaperjantaita*. Kuukauden ensimmäiselle perjantaille ajoitettu, osallistujille maksuton ”Toimintapersi” järjestettiin hankkeen ai-kana *kuusi kertaa seuraavilla teemoilla*:

- 1) Toiminnallista kiipeilyä Hyvinkään SeikkailuSveitsissä
- 2) Luokkakokous 2 -elokuva Hyvinkään Kinomassa
- 3) Keilausta Hyvinkään keilahallissa
- 4) Macbeth-näytelmä Riihimäen Nuorisoteatterissa
- 5) Aktiivista liikkumista YouMove-liikuntakeskuksessa
- 6) Tutustumiskäynti tiedekeskus Heurekassa.

Toimintaperjantaihin osallistui *60 nuorta*, joista reilu puolet oli työelämän ulkopuolella ja loput opiskelijoita tai ainakin opiskelijastatuksella roikkuvia.

Palautteen perusteella nuoret arvostivat saamaansa mahdollisuutta osallistua tämän-kaltaisiin aktiviteetteihin. Erityisen mukavaa oli kuulla niistä nuorista, jotka olivat innos-tuneet enemmänkin esimerkiksi liikkumisesta tai teatterista ensimmäisen tutustumi-sen pohjalta. Olisikin hienoa, jos verkostotoimijat jatkaisivat tällaista kevyemmän toi-minnan järjestämistä myös sen jälkeen, kun SoVa-hanke on päättynyt.

Vaikka nuorten antama palaute oli hyvää ja Toimintaperjantaiden osallistujamäärä var-sin mukava, samalla on todettava, että hanketyöntekijät olivat lievästi ihmeissään siitä, miten hankalaa varsinkin syrjällään olevia nuoria aikuisia oli saada maaniteltua mukaan edes tällaiseen maksuttomaan, keveään ja vieläpä heiltä itseltään kummunneeseen toi-mintaan. Sen vuoksi jatkossa pitäisikin pohtia yhtäältä sitä, miten näitä eniten tukea ja aktivointia tarvitsevia nuoria saadaan parhaiten motivoitua mukaan ja toisaalta sitä, nousevatko toiveet todellakin aina nuorilta itseltään vai ennemminkin työntekijöiltä,

joilla on usein vahva käsitys siitä, mitä nuoret haluavat ja tarvitsevat, ja mistä he mahdollisesti pitävät.

4.1.8 Verson toimintatiistai ja -torstai sekä Aseman Lasten TPP-ryhmä

Verson toimintatiistai ja -torstai oli alle 30-vuotiaille hyvinkääläisille suunnattu, *henkistä jaksamista tukeva ryhmä*, joka toteutettiin yhdessä mielenterveystyötä tekevien kumppaneiden kanssa. Näistä kumppaneista voidaan mainita tärkeimpinä Mielenterveysyhdistys Hyvinkään Verso ry, Aseman Lapset ry Helsingistä, HUS:n JMT Mielialapoliklinikka sekä Kiusaamisasioiden valtakunnallinen tuki- ja neuvontakeskus Valopilku Lahdesta. Tällaiselle mielen hyvinvointia tukevalle matalakynnyksiselle ryhmälle tiedettiin olevan tarvetta mm. ahdistuksen ja depression kanssa kipuilevien nuorten keskuudessa. Hyvinkäällä on kyllä laadukkaita ja asialleen omistautuneita mielenterveystyön palveluntuottajia, mutta kuten arvata saattaa, tarjontaa on kuitenkin rajallisesti ja kysyntää taas yhä enemmän ja enemmän.

Niin kuin nimestä voi päätellä, ryhmä kokoontui elokuun 2016 alusta saman vuoden loppuun asti *joka tiistai ja torstai neljäksi tunniksi kerrallaan* Verson tiloissa Hyvinkäällä. Ryhmän ytimen muodostaneisiin *torstaitapaamisiin* osallistui kaikkiaan *kymmenen nuorta aikuista*, joista paikalla oli useimmiten 6–8. Heistä enemmistö oli mielenterveysystistä työmarkkinoiden ja täysipäiväisen opiskelun ulkopuolella tai ainakin uhkaavasti liukumassa ulkokehälle. Torstaitapaamiset olivat pääasiassa avointa toimintaa ja kevyttä keskustelu- ja vertaistukea, jota täydennettiin tarvittaessa tietyillä teemoilla. Näistä temaattisista nostoista vastasivat mm. mielialapoliklinikan ja Valopilkun ammattilaiset, kun taas avoimesta toiminnasta oli vetovastuussa pitkälti SoVa-hankkeen ja Verson työntekijät. Torstain ryhmätapaamisissa tuli selkeästi ilmi, että hälyttävän monilta mielenterveyden kanssa oireilevilta ja syrjällään olevilta nuorilta löytyy taustalta traumaattisia *kiusaamiskokemuksia*. Monet muutkin yhteistyökumppanit nostivat hankkeen aikana esiin, että jonkinlaista kiusaamishistoriaa löytyy jopa joka toiselta kohderyhmän nuorelta. Tämä onkin seikka, johon soisi kiinnitettävän nykyistä enemmän huomiota jatkossa. (Ks. Hamarus, Holmberg-Kalenius & Salmi 2015.)

Toisen puolen Verso-ryhmästä muodosti Aseman Lapset ry:n konseptoima *yhdeksän tapaamiskerran Taivun, pystyn, pärjään -ryhmä (TPP)*, joka pidettiin Verson tiloissa *tiistaisin* syys-marraskuussa 2016. TPP-ryhmää veti kouluttaja Minttu Oinonen Aseman Lapset ry:stä ja hänen työparinaan oli jompikumpi hankkeen palveluohjaajista. Ryhmän tehtävänä oli vahvistaa keskustelujen ja harjoitusten avulla nuorten tunteiden ja talouden hallintaa, sillä ne limittyvät usein toisiinsa niin hyvässä kuin pahassa. Esimerkiksi ongelmia aiheuttava impulsiivinen ostokäyttäytyminen on monesti tiedostamattomien

tunteiden aikaansaamaa ja toisaalta taas kuluttamisella saatetaan hakea helpotusta kielteisiin tunteisiin. TPP-ryhmän tapaamisiin osallistui parhaimmillaan *14 nuorta*, jotka palautteen perusteella paitsi pitivät, myös hyötyivät monin tavoin kyseisestä ryhmästä.

Koska kokemukset TPP-ryhmästä olivat kannustavia, sitä päätettiin testata uudemman kerran. Tälle kokeilulle löytyi ensimmäinen sopiva tilaisuus lokakuun lopulla 2016, kun *Hyvinkään seurakunta* oli pitämässä perinteeksi muodostunutta *perheleiriä Sääksin leirikeskuksessa*. Vaikka paikalla oli ainoastaan *kuusi vanhempaa* ja aikaakin vain puolet siitä, mitä TPP-pakettiin yleensä käytettiin, myös tästä kokeilusta saadut kokemukset olivat innostavia: Lievän alkukankeuden jälkeen vanhemmat lähtivät lopulta keskustelemaan hyvinkin avoimesti omista tunteistaan, perheen taloustilanteesta ja niiden linkittymisestä toisiinsa mm. kulutustottumusten osalta.

Toinen mahdollisuus avautui keväällä 2017. Tuolloin SoVa-hankkeen palveluohjaajat pääsivät toteuttamaan kerran viikossa TPP-konseptin mukaista toimintaa HRAKS:n vetämässä, kolmen kuukauden ajan 3-4 kertaa viikossa kokoontuneessa *Starttivalmennusryhmässä*, jossa oli parhaimmillaan *kymmenen nuorta*. Heidän kanssaan keskeisiksi teemoiksi nousivat jaksaminen, mielen hyvinvointi, toimeentulo, taloudenhoito, kansalaistaidot, työllistyminen, opiskelu ja oma asenne.

HRAKS:n toiminnassa muutenkin kokeillusta Taivun, Pystyn, Pärjään -konseptista saaliset *lisätietoja* Aseman Lapset ry:stä (Oinonen & Marttio 2017).

4.1.9 Nuorten äitien rentoutumisryhmä ja Hakalan perhekahvila

SoVa-hankkeen jatkuvana *haasteena oli tavoittaa isoimpaan kohderyhmäänsä kuuluvia* eli täysin työmarkkinoiden ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria. Haastavuus johtui pitkälti siitä, että suurin osa näistä nuorista on jo saatu kiinnitettyä erilaisiin palveluihin mm. etsivän nuorisotyön kautta, jolloin heidän statuksensa on päivittynyt tilastoystävällisemmäksi ja yhteiskuntakelpoisemmaksi. Toisaalta taas siitä, että etenkin tällaisten heikoimmassa asemassa olevien nuorten ympärillä on jo valmiiksi todella kattava ja monilukuinen verkosto. Itse asiassa myös Hyvinkäällä toteutuu jossain määrin se, mitä tutkija Mia Hemming (2006, 661) on todennut sarkastisesti: puhe syrjäytyneistä yhteiskunnan rakenteista sivussa olevina ihmisinä on tosiasiasa hieman harhaanjohtavaa, sillä juuri syrjäytyneet ovat usein vuosien ja jopa sukupolvien ajan jatkuvien yhteiskunnallisten interventioyritysten kohteina, joista vastaa aikaa, vaivaa ja rahaa säästelemättä kymmenien tuhansien ammattihuoolestujien armeija. Tämän vuoksi SoVa-hankkeen olisi ollut suoraan sanottuna hyödytöntä lähteä vielä yhdeksi pyöräksi

tukemaan muutenkin palveluilla näännyksiin halattuja nuoria. Kolmanneksi on muistettava ja jopa hyväksyttävä se, että osa nuorista ei edes halua tulla autetuksi, vaan he päinvastoin jopa pakoilevat, usein vieläpä varsin kekseliäästi, erilaisten toimijoiden heille tuputtamia velvollisuuksia.

SoVa-hankkeessa päätettiin suosiolla lähteä etsimään sellaisia nuoria aikuisia, jotka näyttäivät selvästi tarvitsevan jonkinlaista tukea, mutta jotka ovat kuitenkin *jääneet ikään kuin lapsipuolen asemaan palvelujärjestelmässä*. Yksi tällainen ryhmä on *nuoret vanhemmat*, jotka eivät välttämättä synkistä työttömyys- tai koulupudokkuustilastoja, mutta joista monilta löytyy silti selkeitä tuen tarpeita mm. jaksamisen, parisuhteen, vanhemmuuden, talouden ja kodinhoidon saralla. On nimittäin havaittu, että monet vanhemmat esimerkiksi sinnittelevät – paremman puutteessa – erilaisilla perhevapailla ja niihin liittyvillä tuilla. Kotiinsa on moni syrjäytynyt, mutta pienet lapset antavat siihen kunniallisen tekosyn. Entistä houkuttelevammaksi tämän ryhmän teki SoVa-hankkeen näkökulmasta se, että Hyvinkäällä ollaan jo pitkään oltu muutenkin huolissaan mm. vanhemmuuden katoamisesta ja vanhempien uupumisesta.

Nuorta vanhemmuutta tuettiin SoVa-hankkeen aikana pääasiassa *kolmella tavalla*:

- 1) osallistamalla Puolimatkan koulun *VARKO-mallin* konseptointiin
- 2) tarjoamalla nuorille äideille *rentoutumista*
- 3) pitämällä *Hakalan perhekahvilaa*.

SoVa-hanke osallistui hyvinkääläisen Puolimatkan koulun alueella kokeiltavan *VARKO-mallin*² ideointiin yhdessä muiden NOP-ryhmän jäsenten kanssa. Tämän varhaisen puuttumisen formaatin – josta käytettiin aluksi nimeä Just In Time – perimmäisenä päämääränä oli 1) puuttua nykyistä varhaisemmassa vaiheessa lasten ja nuorten syrjäytymisen ennusmerkkeihin, kuten lisääntyneisiin poissaoloihin, koulumenestyksen äkilliseen heikkenemiseen ja harrastustoiminnan yllättävään takkuamiseen, 2) tehdä entistä tiiviimpää ja ennakkoluulottomampaa moniammatillista yhteistyötä alueen julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden kesken ja 3) tukea lasten ja nuorten lisäksi myös heidän vanhempiaan ja isovanhempiaan. SoVa-hanke osallistui tähän prosessiin etenkin niin, että hankekoordinaattori kirjoitti syksyllä 2016 auki mallin ensimmäisen version, jossa koottiin yhteen sitä keskustelua, jota asian tiimoilta oli käyty jo vuosia, ja jota Puolimatkan koulu saattoi lähteä kehittämään eteenpäin rehtori Lasse Luostarimäen johdolla. VARKO-malli linkittyi laajempaan palvelukokonaisuuteen ja kehitystyöhön siten, että se oli kiinteä osa sitä, miten sosiaali- ja terveysministeriön Lapsi- ja perhepalveluiden (LAPE) muutosohjelmaa toteutettiin muutenkin Hyvinkäällä.

² Varhaiskasvatus ja koulu lapsen hyvinvoinnin tukena

Toisaalta SoVa-hanke katsoi tarpeelliseksi järjestää jonkinlaisena pelinavauksena *rentoutumista ja virkistäytymistä* äideille, joilla ei ollut sellaiseen taloudellisia edellytyksiä tai joiden elämäntilanne oli muusta syystä, kuten erityislapsesta, suurperheydestä tai yksinhuoltajuudesta, johtuen vielä tavanomaistakin kuormittavampi. Kokeiluryhmään osallistui *kolme äitiä*, jotka tavoitettiin mm. neuvolan perhetyön ja perhekeskus Pikku-Veturin kautta. Nämä tahot tekevät tärkeää, ongelmia ehkäisevää työtä perheiden parissa, mutta on selvä, että niiden resurssit ovat varsin rajalliset tällaisen voimaannuttavan ja sosiaalisesti vahvistavan toiminnan järjestämiseen.

Rentoutumisryhmän sisältö pidettiin kevyenä, houkuttelevana ja virkistävänä. Tämän vuoksi siinä jätettiin esimerkiksi tiedonvälittäminen suosiolla väliin ja menttiin mieluummin elokuviin ja syömään, keskusteltiin vapaamuotoisesti kaikesta arkipäiväisestä sekä opastettiin äitejä helppojen mindfulness-tyyppisten rentoutumisharjoitusten tekemiseen. Tästä kokeilusta vastasi SoVa-hankkeessa ensin työharjoittelussa ja sitten tunti-työntekijänä ollut Mervi Kantola. Hankkeen aikana päästiin ainoastaan kokeilemaan alustavasti työskentelyä nuorten äitien kanssa, sillä kolmesta yrityksestä huolimatta ainoastaan yksi kokeiluryhmä toteutui lopulta. Saatujen kokemusten ja annetun palautteen perusteella on kuitenkin selvää, että tällaista toimintaa kannattaisi jatkaa myös hankkeen päättymisen jälkeen. Verkosto voisi pohtia samalla sitä, olisiko jatkossa hyvä ottaa koppia myös nuorten, ehkä isyytensä kanssa epävarmojen miesten sekä nuorten yksinhuoltajien lasten tukemisesta.

Koska Hyvinkään Hakalan alueella asuu paljon lapsiperheitä, mutta palveluita on niukasti, SoVa-hanke päätti ryhtyä vuorollaan pitämään *Hakalan perhekahvilaa*, jonka jatkuvuus oli uhattuna. Kyseessä on avoin, jo ennen hanketta käynnissä ollut ryhmä, jota ryhtyi vetämään palveluohjaaja Jenni Ahonen. Perhekahvila oli auki SoVa-hankkeen toimesta syyskuusta 2016 toukokuuhun 2017 joka maanantai kello 9.30–11.00. Perhekahvilalle oli selvästi tilausta, sillä siellä kävi 12 eri vanhempaa lapsineen. Vanhempia oli kerrallaan paikalla vaihtelevasti, useimmiten 2–8. Kahvilalle ei haluttu rakentaa liian tiukkoja sisältöjä, vaan käytännössä toiminta oli, muista perhekahviloista tuttuun tapaan, vapaamuotoista yhdessä olemista, tekemistä ja keskustelua. Jonkin verran kahvilassa järjestettiin myös ohjattua toimintaa mm. ajankohtaiseen juhlapyhään liittyvän askartelun tai leipomisen merkeissä. Alustavasti on ollut puhetta, että seurakunta voisi ottaa perhekahvilasta vetovastuun SoVa-hankkeen jälkeen.

Tässä alaluvussa esiteltyjen ryhmien lisäksi hanketyöntekijät olivat osatoteuttajina *monissa muissa, yleensä joidenkin toisten tahojen käynnistämässä ja koordinoimissa toiminnossa* Hyvinkään alueella. Näistä voidaan mainita mm. seuraavat:

- Hyvinkään yhteiskoulun aikuislukion ja HRAKS:n *opintopiiri* ilman peruskoulun päättötodistusta jääneille, oppivelvollisuuden ohittaneille nuorille
- Hyria koulutuksen MOTIVE-hankkeen *Verne-ryhmä*
- sukupuolista identiteettiään pohtivien nuorten *Sateenkaarevat-ryhmä*
- Hyvinkään seurakunnan järjestämät *Kuutsi-leirit* isosille ja rippikoulun käyneille
- kehitysvammaisten nuorten *Kenu-ryhmä*
- joustavan perusopetuksen *Omenatarha-ryhmän* toiminnalliset tapaamiset
- *yksilötyö* nuorten aikuisten kanssa
- *Ohjaamo Hyvinkää*.

Hanketyöntekijät osallistuivat säännönmukaisimmin *kolmeen viimeksi mainittuun toimintaan*; esimerkiksi toinen palveluohjaaja osallistui kouluvuoden aikana kuukausittain *Omenatarhan* toiminnallisiin tapaamisiin. Vaikka hankkeessa panostettiin tietoisesti erilaisiin ryhmätoimintoihin, etenkin palveluohjaajat tekivät myös *yksilötyötä asiakkaiden kanssa*. Palveluohjaajien viikkotyöajasta kuluikin useita tunteja esimerkiksi nuorten henkilökohtaisiin tapaamisiin, tavoittamistyöhön, puhelinneuvontaan, yksilökeskusteluihin ja kädestä taluttamiseen Hyvinkään palveluviidakossa.

Vielä tätäkin enemmän hanketyöntekijöiden resursseja käytettiin *ohjaamotoiminnan rakentamiseen ja ylläpitämiseen* Hyvinkäällä ja lähialueilla: Yhtäältä hankekoordinaattori oli mukana mm. Ohjaamo Keski-Uudenmaan ohjausryhmässä, Ohjaamo Hyvinkään esimiesryhmässä sekä kirjoittamassa auki Ohjaamo Hyvinkään konseptia. Toisaalta molemmat palveluohjaajat osallistuivat mm. Ohjaamo Hyvinkään asiakasohjausryhmään sekä Ohjaamo Hyvinkään päivystyksiin 1-2 päivänä viikossa, kolme tuntia kerrallaan muiden verkostotoimijoiden rinnalla. Myös sairaus- ja muissa poissaolotapauksissa käännyttiin toisinaan SoVa-hankkeen puoleen. Ohjaamotoimintaan käytettiin siis merkittävä määrä hankkeen resursseja, mutta tämä panostus koettiin kuitenkin kannattavaksi myös hankkeen ja rahoittajan näkökulmasta, sillä näin päästiin paitsi tekemään perustyötä nuorten parissa, myös verkostoitumaan muiden palveluntuottajien kanssa ja luomaan kontakteja hankkeen kohderyhmänä olleisiin nuoriin aikuisiin.

Verkoston vakiintuneet toimijat lataavat usein hankkeisiin paitsi erilaisia *kielteisiä*, projektiähkyn läpitunkemia tuntemuksia, myös monenlaisia *myönteisiä odotuksia*. Näin tapahtui myös Hyvinkäällä, mikä ilmeni ensinnäkin siinä, että SoVa-hanke otettiin lähes poikkeuksetta hyvin ja avoimin mielin vastaan ja toisaalta siinä, että sille asetettiin runsaasti erilaisia toiveita ja odotuksia. *Moniin näistä toiveista haluttiin ja pystyttiin vastaamaan*, sillä ne olivat edes jollain tavoin linjassa hankkeelle asetettujen tavoitteiden ja rahoituksesta kumpuavien reunaehtojen kanssa.

Samalla oli kuitenkin *useita toiveita ja jopa vaateita, joihin hanketyöntekijät eivät voineet hankkeen puitteissa reagoida*, vaikka henkilökohtaisesti olisivatkin halunneet. He joutuivatkin eritoten hankkeen alkuaikoina puolustelemaan tekemiään linjauksia ja teoittamaan toistuvasti, että he eivät voineet esimerkiksi tehdä kunnalle lakisääteisesti kuuluvia tehtäviä, ottaa koppia sellaisista ihmisryhmistä, jotka eivät kuuluneet hankkeen varsinaiseen kohderyhmään tai osallistua kokopäiväisesti Ohjaamo Hyvinkään rakentamiseen ja ylläpitämiseen, sillä siihen oli olemassa aivan oma rahoituksensa. Hankkeen kun piti tehdä sitä, mistä oli rahoittajan kanssa sovittu ja jättää monet, yhtä lailla tärkeät ja hyödylliset asiat sivuun. Onneksi hankkeen tehtävät ja rajallinen rooli palvelujärjestelmässä alkoivat alun ihmettelyn ja ehkä pettymystenkin jälkeen kristallisoitua yhteistyökumppaneille. Tässä oman rajallisen roolin osoittamisessa auttoi suuresti aktiivinen verkostoituminen, lukuisat esittäytymistilaisuudet sekä säännölliset SoVa-kuulumiset ja -mainokset verkostolle, joita esiteltiin lähemmin jo edellä, luvussa 3.

4.2 Työntekijöiden ja palvelujärjestelmän parissa tehty työ

Vaikka hankkeen varsinainen kohderyhmä, josta hyödyttiin myös virallisten ESR-suoritteiden osalta, oli nuoret aikuiset, hanketyöntekijät katsoivat tärkeäksi tehdä töitä myös *työntekijöiden ja koko palvelujärjestelmän hyväksi*. Hanketyöntekijöiden välinen työnjako oli tältä osin selvä: palveluohjaajat toimivat nuorten ja toisten kenttätyöntekijöiden parissa, kun taas hankekoordinaattori operoi enemmän esimiesten ja palvelujärjestelmän tasolla. Tosiasiassa työnjako ei ollut ollenkaan näin mustavalkoinen, sillä palveluohjaajat mm. osallistuivat tarvittaessa hallinnollisiin tehtäviin ja hankekoordinaattori puolestaan nuorten ohjaamiseen ja konkreettiseen asiakastyöhön.

Kuten tämän luvun alussa ilmeni, hanke pyrki tavoitteitaan kohti kahden toisiaan tukevan strategian avulla: pääasiassa työskenneltiin nuorten parissa, mutta samalla *operoitiin myös työntekijöiden ja palvelujärjestelmän tasolla*, sillä mitä läpinäkyvämpi, järkevämpi ja osaavampi järjestelmä on, sitä laadukkaammin, osuvammin ja kustannustehokkaammin se pystyy tukemaan myös asiakkaita. Työntekijöiden ja palvelujärjestelmän tukemisen kannalta merkitystä oli varsinkin *seuraavilla toiminnoilla*:

- 1) SoVa-koulutusten tarjoaminen verkoston työntekijöille
- 2) verkostoyhteistyöhön osallistuminen ja verkostoitumisen edistäminen
- 3) Nuorten aikuisten palvelutorin rakentaminen.

On ymmärrettävää, että varsinkin satunnaisille yhteistyökumppaneille saattoi herkästi muodostua SoVa-hankkeesta sellainen kuva, että hanketyöntekijät vain kulkeutuivat

ajopuina erilaisiin, toisistaan irrallisiin pyörteisiin. Tosiasiassa kaikki se, mitä hankkeessa tehtiin, oli tarkoin punnittua: Nuorten keskuudessa pyrittiin tekemään toiminnallisia täsmäiskuja tai ainakin kiinnittämään palvelujärjestelmän huomiota niihin strategisiin kohtiin, joissa nähtiin olevan selviä aukkoja ja kehittämistarpeita. Palvelujärjestelmän tasolla resursseja taas suunnattiin sinne, missä koettiin olevan eniten tilausta; Hyvinkäällä nähtiin olevan tarvetta nimenomaan työntekijöiden osaamisen vahvistamiselle ja yhteen saattamiselle, sillä juhlapuheista huolimatta palvelujärjestelmä on Hyvinkäälläkin edelleen varsin siiloutunut, ja valtava määrä mahdollisuuksista hukataan edelleen vain sen vuoksi, että vasen käsi ei tiedä, mitä oikea tekee.

4.2.1 SoVa-koulutukset työntekijöille

Vaikka SoVa-hanke ei hyötynyt siitä suoritteiden kannalta mitenkään, sen aikana katsottiin tärkeäksi tarjota yhteistyökumppaneille säännöllisesti ns. *SoVa-koulutuksia*. Näkyvänä missiona näissä koulutuksissa oli *vahvistaa työntekijöiden ammatillista kompetenssia* jonkin ajankohtaisen teeman osalta. Vähemmän näkyvänä tavoitteena taas oli saattaa alueen työntekijöitä yhteen *verkostoitumaan*, tutustumaan toisiinsa ja jakamaan tietämystä toisilleen. Hankkeen aikana pidetyt SoVa-koulutukset, joiden teemat nousivat akuuteista ilmiöistä ja kentän tarpeista, on koottu taulukkoon 3.

Teema	Sisältö	Ajankohta ja paikka	Kouluttaja(t)	Osall. määrä
1. Taivun, pystyn, pärjään	Nuorten aikuisten talouden ja tunteiden hallinta	5.2.2016 Nuorisotalo Silta	Minttu Oinonen Hannamari Marttio (Aseman Lapset ry)	25
2. Kiusaaminen	Kiusaaminen ja sen jälkihoito	17.2.2016 Hyria, Torikadun auditorio	Saija Salmi Tina Holmberg-Kalenius (Harjulan Setlementti ry)	70
3. Nuorten seksuaalinen toiseus	Nuorten seksuaalisuus, seksuaalinen toiseus ja niiden kohtaaminen	5.4.2016 Hyvinkään srk, kirkon yläsali	Niina Laaksonen Veera Leppänen Jenny Tigerstedt (HIV-tukikeskus)	27
4. NäytönPaikka-nettipalvelu	Nuoren voimaantuminen ja oman elämän näkyväksi tekeminen nettipalvelun avulla	4.5.2016 Laurea amk, Helene-sali	Miikkael Ringman (Setlementti-liitto ry)	36
5. Nuoret aikuiset ja velkaantumisen	Katsaus nuorten aikuisten velkaantumiseen sekä Hyvinkään talous- ja velkaneuvontaan	13.9.2016 Hyria, Kauppakadun liikuntasali	Taru Härkönen Esko Mäkitalo (Hyvinkään kaupungin talous- ja velkaneuvonta)	53

6. Maahanmuuttajuus ja monikulttuurisuus	Maahanmuuttajuuden, monikulttuurisuuden ja kotoutumisen tilanne Hyvinkäällä	11.10.2016 Hyria, Torikadun auditorio	Miina Pyylehto (Hyria) Tiina Alhainen (Kky Tavastia) Botond Vereb-Dér (Hämeenlinnan kaupunki)	40
7. Nuoret ja netti	Sosiaalisen median uudet ilmiöt nuorisotyön näkökulmasta	17.11.2016 Laurea amk, Rauhala-sali	Mimmi Mäkinen Pasi Tuominen Marcus Lundqvist (Verke)	42
8. Romanikulttuuri	Romanikulttuuri ja kulttuurisen toiseuden kohtaaminen	17.1.2017 Hyvinkään srk, Juhlasali	Allan Lindberg Kyösti Florin (Suomen Romani-foorumi ry)	53
9. Mielenterveysvoimaksi	Mielenterveyden vahvistaminen	13.4.2017 Nuorisotalo Silta	Susanna Kosonen (Suomen Mielen-terveysseura ry)	24
10. Puhe-judo	Turvallinen asiakaspalvelu ja haastavien tilanteiden hallinta Puhe-judon avulla	11.5.2017 Laurea amk, Rauhala-sali	Totti Karpela (Mielenrauha Koulutuspalvelut Oy)	167
11. Kohti uusia suuntia	SoVa-hankkeen loppuseminaari	23.5.2017 Villatehdas, Studio Donner	Tomi Kiilakoski (Nuorisotutkimusverkosto)	55
YHTEENSÄ				592

TAULUKKO 3. SoVa-koulutukset työntekijöille

Useimmiten koulutusten kohdalla lähdettiin liikkeelle siitä, että hanketyöntekijät tiedustelivat kollegoilta, *millaisista teemoista he haluaisivat kuulla lisää*. Paria kiinnostavaa ja käytännön työn kannalta hyödyllistä aihealuetta, kuten romanikulttuuria ja Puhe-judoa, myös tarjottiin suoraan SoVa-hankkeelle. Tarvekartoituksen jälkeen hankekoordinaattori lähti selvittämään tarjontaa eli etsimään *kouluttajaksi sopivaa tahoa* ja sopimaan tämän kanssa käytännön järjestelyistä. Vaihtoehtoja kouluttajien suhteen rajasi hieman se, että SoVa-hankkeen oli mahdollista kustantaa vain matka- ja ruokailukulut sekä korkeintaan pieni luentopalkkio. Kun fasilitetit olivat selvillä, koulutuksia *ryhdyttiin mainostamaan* Hyvinkään ja lähikuntien työntekijöille. Markkinointi hoitui kätevästi esittein (ks. esimerkki liitteessä 2) ja valmiiden sähköpostilistojen avulla. Useimmiten mainos lähetettiin 100-200 työntekijälle lähialueilla. Mainokset formuloitiin niin, että vastaanottajien oli helppoa ja myös luvallista välittää ne eteenpäin omissa verkostoissaan. Koulutuksia markkinoitiin laaja-alaisesti perinteisiä sektori- ja kuntarajoja haastaen, sillä tarkoituksena oli tukea paitsi työntekijöiden ammatillista kasvua, myös

heidän ennakkoluulotonta verkostoitumistaan uusien tahojen kanssa. Ainoastaan Mielenterveys voimaksi -koulutus huhtikuussa 2017 suunnattiin tarkoituksella tavallista rajatummalle kohderyhmälle eli niille työntekijöille, jotka olivat kiinteästi mukana Ohjaamo Hyvinkään toiminnassa. Ilmoittautumisten hallinnoinnin kannalta oli suurta apua siitä, että hankkeen käytössä oli Webropol-sovellus.

Kaikkiin SoVa-koulutuksiin oltiin erittäin tyytyväisiä, kuten tulee myöhemmin ilmeneeseen alaluvusta 6.2.2, mutta erityismaininnan ansaitsee jo tässä yhteydessä mm. Puhe-judo -koulutus, joka toteutettiin yhteistyössä Hyvinkään Seudun Mielenterveysseura ry:n ja Hyvinkään kaupungin sosiaali- ja terveystoimen kanssa, toisaalta romani-kulttuurikoulutus, joka sai todella paljon myönteistä palautetta ja kolmanneksi hankkeen loppuseminaari. Sinne kutsuttiin puhujaksi nuorisotutkija Tomi Kiilakoski, joka johdatteli kuulijoita siihen, mitkä ovat nuorisotyön keskeisiä nykyaasteita ja miten niihin voidaan varautua myös Hyvinkäällä mm. SoVa-hankkeen viitoittamalla tiellä.

Kuten alaluvusta 6.2.2 tulee ilmenemään, koulutuksiin osallistuneet työntekijät kokivat niiden piilofunktion eli kollegoiden tapaamisen vähintään yhtä tärkeäksi kuin koulutuksen sisällön. Monet työntekijät ilmaisivatkin huolensa siitä, miten eri tahot saattavat taas – ikään kuin huomaamatta – käpertyä takaisin omiin nurkkiinsa sen jälkeen, kun SoVa-hanke ei ole enää kannustamassa heitä totuttua laajempaan vuorovaikutukseen muiden toimijoiden kanssa. Onkin toivottavaa, että verkosto ottaisi tehtäväkseen järjestää vastaavanlaisia yhteisiä koulutuksia ajankohtaisista teemoista myös jatkossa. Onneksi tällaisia tapahtumia järjestävät myös muut tahot, mistä ovat hienoina esimerkeinä mm. Ankkuri-tiimin masinoimat tilaisuudet.

4.2.2 SoVa-hanke verkostoyhteistyötä rakentamassa

SoVa-koulutukset olivat ajallisesti, ajatuksellisesti ja työnjaollisesti selkeärajaisia tapahtumia, joilla saatiin paljon hyvää aikaiseksi verkostossa ja joista tuli hankkeelle mainio käyntikortti. Huomattavasti hajanaisemmalta vaikuttavan, mutta silti yhtä tuloksellisen kokonaisuuden muodosti kaikki se *verkostoyhteistyö*, jota tehtiin muuten hankkeen puitteissa. Hanke osallistui *verkostoyhteistyön rakentamiseen* Hyvinkäällä ja Keski-Uudellamaalla etenkin *kahta kautta*:

- 1) osallistumalla useiden *tiimien* sekä *työ- ja ohjausryhmien* toimintaan
- 2) ottamalla osaa *muiden järjestämiin koulutuksiin*.

Keskeisimmät *tiimit ja ryhmät*, joihin hanketyöntekijät osallistuivat systemaattisesti ja aktiivisesti eri kokoonpanoilla, on esitelty seuraavalla sivulla taulukossa 4:

Ryhmän nimi	Ryhmän kuvaus	SoVa-hankkeen osallistumisaika	SoVa-hankkeen osallistuja(t)
1. Nuorisotakuun kuntakokeiluhankkeen ohjausryhmä	K-U:n palveluprosessien kuvaaminen ja alueellisten toimintamallien kehittäminen nuorten osalta.	2015–16	Hankekoordinaattori
2. Ohjaamo Keski-Uusimaa -hankkeen ohjausryhmä	Yhteisten käytänteiden luominen alueelle sekä paikallisten ohjaamojen rakentumisen ja keskinäisen yhteistyön tukeminen.	2015–17	Hankekoordinaattori
3. Ohjaamo Hyvinkään eri työryhmät	Ohjaamo Hyvinkään suunnittelua ja toteutusta tukeviin työryhmiin, kuten esimies- ja asiakasohjausryhmään, osallistuminen.	2015–17	Hankekoordinaattori Palveluohjaajat
4. LAPE-tiimi	Hallituksen kärkihankkeen paikallinen toteuttaminen lapsi- ja perhelähtöisten palveluiden kehittämiseksi. LAPE-tiimi koostuu lasten ja perheiden palveluverkoston (LAPA) ja nuorten ohjaus- ja palveluverkoston (NOP) jäsenistä.	2016–17	Hankekoordinaattori
5. NOP-tiimi	Nuorten palveluiden monialainen kehittäminen NOP-tiimissä, joka koostuu 13-29-vuotiaille suunnattujen palveluiden esimiehistä.	2015–17	Hankekoordinaattori
6. Hope-tiimi	Nuorten palveluiden kehittäminen Hope-tiimissä. NOP:n alaisuudessa toimiva Hope-tiimi koostuu 18–29-vuotiaille suunnattujen palveluiden työntekijöistä.	2015–17	Hankekoordinaattori (pj) Palveluohjaaja (siht.)
7. Nupa-tiimi	Nuorten palveluiden kehittäminen Nupa-tiimissä. NOP:n alaisuudessa toimiva Nupa-tiimi koostuu 13–17-vuotiaille suunnattujen palveluiden työntekijöistä.	2015–17	Palveluohjaaja
8. Nuorisopalveluiden tiimi	Hyvinkään kaupungin nuorisopalveluiden oma tiimi, joka koostuu nuorisopalveluiden työntekijöistä.	2015–17	Hankekoordinaattori Palveluohjaajat
9. Hyvinkään kotouttamistyöryhmä ja Mosaiikki-verkosto	Moniammatillisia ja poikkisektoria verkostoja, jotka edistävät Hyvinkäällä tehtävää kotouttamistyötä.	2015–17	Hankekoordinaattori

TAULUKKO 4. Tiimit ja ryhmät, joihin SoVa-hanke osallistui vuosina 2015–2017

Taulukossa 4 esiteltujen lisäksi SoVa-hanke osallistui *myös lukuisiin muihin*, epäsäännöllisemmin tai harvemmin kokoontuneisiin *yhteenliittymiin*, jotka edistivät omalta osaltaan nuorten asiaa, hankkeen näkyvyyttä ja verkostoyhteistyön kehittämistä. Näistä ryhmistä voidaan mainita mm. seuraavat:

- Hyvinkään kaupungin ja Laurea-amk:n yhteinen kotouttamistyöryhmä
- 24 Turvallista Tuntia Hyvinkäällä -työryhmä
- Hyvinkään-Riihimäen seudun hankeperhe
- TL 5 -hankeperhe.

Kaupungin ja Laurean yhteisessä *kotouttamistyöryhmässä* pohdittiin sitä, miten maahanmuuttajien kotoutumista voidaan edistää nykyistä monipuolisemmin, laaja-alaisemmin ja laadukkaammin Hyvinkäällä ja millainen rooli opiskelijoilla voisi olla tässä prosessissa. Erilaisten maahanmuuttoa ja kotoutumista Hyvinkäällä tarkastelevien ja edistävien työryhmien nimet, tehtävät ja kokoonpanot tosin muuttuivat hieman, kun Hyvinkään kaupungin maahanmuuttajatyön koordinaattorina aloitti helmikuussa 2017 pitkän linjan asiantuntija Miina Pyylehto.

Monialaisen *24 TTH -työryhmän* tehtävänä oli puolestaan edistää kuntalaisten ja työntekijöiden turvallista asumista, työskentelyä, liikkumista, harrastamista ja palveluiden käyttöä. SoVa-hanke toi 24 TTH -ryhmään viestiä nuorilta aikuisilta ja heidän työntekijöiltään ja toisaalta auttoi jalkauttamaan kentälle sitä, miten turvallisuutta voidaan edistää laaja-alaisesti Hyvinkäällä. Tältä pohjalta Hope-tiimissä mm. nostettiin säännöllisesti esiin turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä ja SoVa-koulutusten teemoiksi valikoitui mm. haastavien asiakkaiden kohtaaminen ja jaksamisen tukeminen.

Erittäin antoisaa paitsi verkostoitumisen ja tiedonkulun, myös oman hankkeen arvioinnin ja vertaistuen saamisen kannalta oli se, että SoVa-hanke oli tiiviisti mukana kahdessa ESR-hankeperheessä. Ensinnäkin se kuului lähiseudun hankkeista koostuneeseen *Hyvinkään-Riihimäen seudun hankeperheeseen*. HRS-perhe kokoontui pari kertaa vuodessa tapaamaan toisiaan ja jakamaan kokemuksia. HRS oli varsinainen sateenkaari-suurperhe, sillä siihen kuului – laskentatavasta ja ajankohdasta riippuen – parikymmentä työntekijää MOTIVE-, Osuma-, Hyvin töihin -, ALUSTA- ja SoVa-hankkeesta. HRS-perheellä oli myös oma Facebook-ryhmä vapaata keskustelua varten. Lisäksi hankkeet tekivät muutenkin tiivistä yhteistyötä keskenään. Erityisen kiinnostava kumppani oli MOTIVE-hanke, jonka kanssa pystyttiin lisäämään paitsi nuorten, myös työntekijöiden ymmärrystä *yrittäjyydestä*, itsensä työllistämisen mahdollisuuksista ja yritteliäisyydestä. Hankkeen aikana nimittäin huomattiin, miten vähän nuoret ja jopa työntekijät tietävät näistä asioista ja miten mustavalkoisia heidän asenteensa ovat. Näitä teemoja kannattaisikin pitää säännöllisesti esillä myös SoVa- ja MOTIVE-hankkeen jälkeen.

TL 5 -hankeperhe oli edellistä pienempi, mutta samalla intensiivisempi ja syvemmälle porautuva ryhmä. Yhtä lailla epävirallinen ja omaan aktiivisuuteen perustunut TL 5 -perhe alkoi muodostua, kun valtakunnallisen Sokra-hankkeen koordinaattori Tytti Tuulos kutsui ESR:n toimintalinja 5:n rahoitusta saavat hankkeet yhteiseen Osallisuutta Hämeenlinnaan ja Hyvinkäälle -kuntatilaisuuteen toukokuussa 2016. Tuon tapaamisen innoittamana kolme samansuuntaista hanketta Etelä-Suomen alueelta päättivät nähdä toisiaan myös jatkossa. SoVa-hanke tapasikin muutamaan otteeseen sekä hämeenlinnalaisen Toimi!-hankkeen että vantaalaisen Palvelu olen minä! -hankkeen työntekijöitä, sillä myös niissä kohderyhmänä oli oman alueensa heikkokuntoiset ja useimmiten työmarkkinoiden ulkopuolelle ajautuneet nuoret aikuiset.

Kuten alaluvusta 4.2.1 tuli ilmi, työntekijöiden ammatillista kasvua ja verkostoitumista, hiljaisen tiedon näkyväksi tulemistä sekä Hyvinkään palvelujärjestelmän ryhtiliikettä edistivät omalta osaltaan työntekijöille suunnatut SoVa-koulutukset. Toisten työntekijöiden kouluttamisen lisäksi SoVa-hankkeen työntekijät katsoivat, että paikallistoimijoiden verkostoitumista ja me-hengen luomista voitiin edistää myös sillä, että hanketyöntekijät pyrkivät osallistumaan mahdollisimman aktiivisesti ja solidaarisuuden hengessä erilaisiin koulutustilaisuuksiin. Hanketyöntekijät ottivatkin 1–3 hengen voimin osaa peräti *neljäänkymmeneen muiden tahojen järjestämään koulutustilaisuuteen*,

- jotka liittyivät temaattisesti SoVa-hankkeeseen
- joihin osallistui muita alueen kollegoita
- joiden järjestämisestä vastasi joku samassa veneessä olevista partnereista
- joissa oli tarjolla jotain sellaista osaamista, mitä tarvitaan lisää Hyvinkäälle.

Suurin osa koulutustilaisuuksista järjestettiin Hyvinkäällä tai pääkaupunkiseudulla.

Yksi pieni, mutta samalla tärkeä osa SoVa-hankkeen harjoittamaa yhteishengen rakentamista ja hiljaisen tiedon näkyväksi tekemistä oli se, että hanketyöntekijät pyrkivät omalta osaltaan *jakamaan mahdollisimman paljon tietoa* esimerkiksi ajankohtaisista tapahtumista ja ilmiöistä sekä muiden järjestämistä tilaisuuksista ja koulutuksista. Hanketyöntekijät välittivätkin mm. sähköpostin ja sosiaalisen median kautta eteenpäin kaiken tiedon, minkä katsoivat hyödyttävän muita. Sosiaalisista medioista käytettiin etenkin Facebookia, Snapchatia ja Instagramia. Joitain yhteistyökumppaneita saattoi toki tyyppiä jatkuva informaation lähettäminen, mutta tämän ei kuitenkaan annettu häiritä; SoVa-hanke katsoi joka tapauksessa paremmaksi jakaa tietoa mieluummin liikaa kuin liian vähän, sillä etenkin nuoremman polven työntekijöiden medialukutaito ja informaationsuodatuskyky ovat varsin hyvällä tolalla.

4.2.3 Nuorten aikuisten palvelutori

SoVa-koulutusten järjestämisen (alaluku 4.2.1) ja verkostoyhteistyön vahvistamisen (4.2.2) lisäksi hankkeen tärkeänä tuotoksena palvelujärjestelmän ja työntekijöiden, mutta yhtä lailla myös nuorten ja muiden kuntalaisten näkökulmasta voidaan pitää virtuaalista *Nuorten aikuisten palvelutoria*.

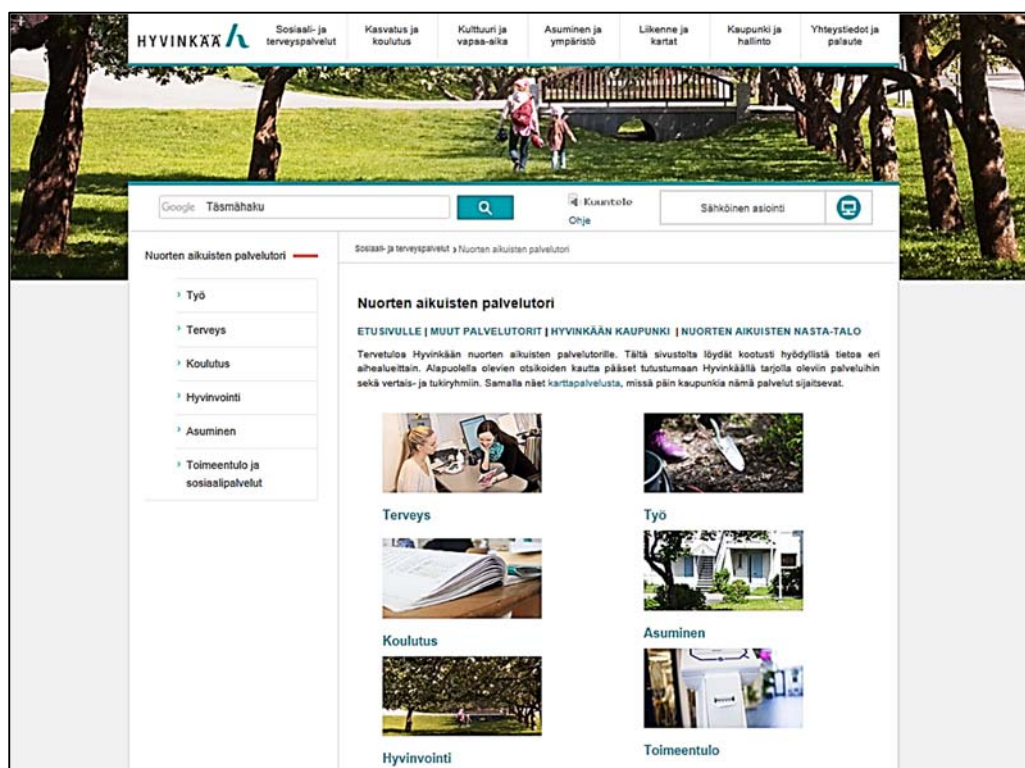
Idea palvelutorin rakentamisesta lähti liikkeelle siitä tosiasiasta, että SoVa-hankkeen toisena tavoitteena oli ideoida *kokonaisvaltainen malli*, jonka avulla voidaan tukea nuorten sosiaalista vahvistumista Hyvinkäällä. Hyvinkäällä ei ole ongelmana niinkään palveluiden määrä tai laatu, vaan ennemminkin niiden irrallisuus toisistaan ja varsinkin nuorten ohjautumisen takkuilu toimijoiden välillä, saati järjestelmästä eteenpäin, kohti yhteiskunnallista inklusiota ja täysivaltaisuutta. Koska kolmen ministeriön vahvasti tukema ohjaamotoiminta oli samaan aikaan jalkautumassa myös Hyvinkäälle Ohjaamo Keski-Uusimaa -hankkeen, Nuorisotakuun kuntakokeilun ja tietysti Ohjaamo Hyvinkään yhteisen rakentamisen myötä, SoVa-hanke päätti keskittyä em. ongelmista ensimmäiseen: *Nuorille aikuisille suunnattujen palveluiden pirstaleisuuteen*.

Koska SoVa-hankkeessa haluttiin välttää päällekkäisen työn tekemistä, hanketyöntekijät päättivät jättää nuorten ohjautumisen kysymykset enemmän muiden pohdittavaksi ja keskittyä ohjaustyön reunaehtojen selkiyttämiseen ja *hiljaisen tiedon näkyväksi tekemiseen*. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että hanke ryhtyi heti alussa, mm. työntekijöille järjestettyjen ideariihien avulla, kartoittamaan nuorille aikuisille suunnattuja palveluita ja ryhmiä Hyvinkäällä, ja toisaalta konstruoimaan näiden tiedonsirpaleiden pohjalta kokonaisvaltaisempaa synteisiä, virtuaalista *Nuorten aikuisten palvelutoria* kaupungin www-sivuille. Lisäpuhtia ja suuntaa rakentamiselle antoi se, että kaupungin sivuilta löytyi jo ennestään suunnilleen saman idean pohjalle rakentuva Lasten ja nuorten talo sekä Ikääntyneiden palvelutori. Pidemmän aikavälin toiveena on, että näistä informaatiopainotteisista sivuistoista rakentuisi yhdenmukainen ja eheä kokonaisuus kaikenikäisille ja -laisille hyvinkääläisille. Tulevaisuuden palvelutorikokonaisuus voisikin muodostua esimerkiksi seuraavista *palvelutoreista*:

- Lasten ja nuorten palvelutori (0–17-vuotiaat perheineen)
- Nuorten aikuisten palvelutori (18–29-vuotiaat)
- Työikäisten palvelutori (30–64-vuotiaat)
- Ikääntyneiden palvelutori
- Maahanmuuttajien palvelutori.

On selvää, että ikärajat ovat vain suuntaa antavia ja palvelutorien sisällöt menevät monilta osin limittäin toistensa kanssa.

Kun hanke oli saanut kerättyä tietoa nuorille aikuisille suunnatuista palveluista ja ryhmistä Hyvinkäällä sekä vertaisarvioitua ja muokattua tätä dataa yhteistyökumppaneiden tuella, materiaali toimitettiin kaupungin työntekijöistä muodostetulle asiantuntijatiimille, jonka tehtävänä oli huolehtia palvelutorin teknisestä ja visuaalisesta toteutuksesta. Muutaman suunnitelupalaverin ja lukuisten työtuntien jälkeen tiimi, johon kuuluivat kulttuuri- ja tapahtumapäällikkö Outi Raatikainen, verkkotiedottaja Sari Venho ja paikkatietoinsinööri Anne Isotalo, oli loihtinut valmiiksi Nuorten aikuisten palvelutorin, jonka etusivusta on näkymä kuvassa 1. Palvelutori löytyy osoitteesta <http://www.hyvinkaa.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/nuoret-aikuiset/>.

KUVA 1. Näkymä Nuorten aikuisten palvelutorin etusivusta

Palvelutoriin on koottu kuvasta 1 ilmenevän *kuuden keskeisen elämäalueen* osalta runsaasti hyödyllistä tietoa niistä *palveluista*, joita Hyvinkäällä ja lähialueilla on tarjolla nuorille aikuisille. Jokaisesta palvelusta on lyhyt kuvaus, yhteystiedot ja suora linkki kyseisen palveluntuottajan omille *www-sivuille*. Mukaan on otettu sektorirajoista välittämättä mahdollisimman tasapuolisesti erilaiset palveluntuottajat Hyvinkään seudulta ja – jos se on ollut relevanttia – myös valtakunnan tasolta. Sivusto sisältää myös *kartta-palvelun*, jonka avulla näkee, missä päin Hyvinkäätä nämä palvelut sijaitsevat fyysisesti.

Jokaisen elämänalueen alle on koottu tietoa myös erilaisista nuorille suunnatuista *ryhmistä*, joita järjestetään Hyvinkäällä. Ryhmiä tulee ja menee, joten täysin kattavaa ja ajan tasalla olevaa listausta on mahdoton saada aikaiseksi. Tärkeintä näiden esimerkinomaisten ryhmien listaamisessa on kuitenkin se, että työntekijät, kuntalaiset ja tukea tarvitsevat nuoret aikuiset huomaavat, että ammatillista apua ja vertaistukea on kyllä saatavilla ja sitä voidaan myös järjestää lisää olemassa olevien ja muuttuvien tarpeiden mukaan. Idea erilaisten ryhmien kartoittamiseen ja näkyväksi tekemiseen lähti siitä toistuvasta huomiosta, etteivät edes työntekijät välttämättä tiedä, millaisia ryhmiä heidän omassa organisaatiossaan, saati naapuritalossa järjestetään. Tämä taas johtaa helposti siihen, että useat eri toimijat saattavat pitää jopa identtisiä ryhmiä yhtä aikaa, työntekijät eivät osaa kertoa ryhmistä kollegoilleen ja asiakkailleen, ja ryhmien osanottajamäärät jäävät vaatimattomiksi, vaikka samaan aikaan nuorilla aikuisilla voi olla huuhtavaa tarvetta juuri kyseiselle tuelle.

Vaikka Nuorten aikuisten palvelutorissa on näennäisesti kyse nimenomaan informaation jakamisesta kuntalaisille ja työntekijöille, samalla se kuitenkin tekee omalta osaltaan *näkyväksi hiljaista tietoa nuorten palveluista ja ryhmistä*. Tämä taas helpottaa työntekijöitä nuorten tukemisessa ja ohjaamisessa, ja toisaalta parhaimmillaan jopa kannustaa nuoria aikuisia itseohjautuvuuteen, *auttamaan itse itseään*.

Koska SoVa-hankkeen ensisijaisena tehtävänä oli tavoittaa 320 syrjäytynyttä tai syrjäytymisvaarassa olevaa nuorta aikuista erilaisten ryhmätoimintojen avulla, on selvää, että SoVa-koulutusten järjestämiseen, verkostoyhteistyön kehittämiseen ja Nuorten aikuisten palvelutorin rakentamiseen oli mahdollista panostaa huomattavasti vähemmän kuin olisi ollut haluttu. Tämä toissijaisuus harmitti tietysti hanketyöntekijöitä itseään, mutta näkyi myös nuorilta ja työntekijöiltä kerätysssä palautteessa: vaikka palvelutorista saatu palaute oli pääasiassa myönteistä, olisi se voinut olla parempaakin – kuten tulee ilmenemään luvusta 6.

Vaikka on myönnettävä, että SoVa-hankkeessa oli mahdollista rakentaa Nuorten aikuisten palvelutoria vain niin sanotusti vasemman käden pikkusormella, hanketyöntekijät ovat silti tyytyväisiä varsinkin siihen prosessiin, jonka palvelutorin rakentaminen selvästi käynnisti Hyvinkään palveluntuottajien keskuudessa: monet tahot ikään kuin havahtuivat huomaamaan, miten paljon meillä on palveluita ja ryhmiä, jotka eivät ole millään tavoin synkronissa keskenään ja joista kenelläkään ei tunnu olevan selkeää kokonaiskuvaa. Jo pelkästään tämän epäkohdan yhteinen tunnistaminen ja tunnistaminen sekä siihen puuttuminen teki Nuorten aikuisten palvelutorin rakentamisesta vaivan arvoista.

5 SOVA-HANKKEEN RISKIT JA NIIHIN VARAUTUMINEN

Hankkeiden kohdalla on tärkeää arvioida systemaattisesti, säännöllisesti ja eri näkökulmista hankkeen odotettavissa olevia ja lopulta toteutuneita riskejä sekä niiden merkitystä. SoVa-hankkeen kannalta 1) *keskeisimmät riskit*, 2) *toimenpiteet niiden minimoimiseksi* ja 3) *arvio näiden toimien onnistumisesta* on koottu taulukkoon 5.

RISKIT	TOIMENPITEET RISKIEN PIENENTÄMISEKSI JA ARVIO NIIDEN ONNISTUMISESTA
Monialaiseen yhteistyöhön liittyneet riskit	Hanke toteutettiin monialaisena yhteistyönä, mikä vaati avarakatseisuutta, hyviä suhteita ja verkosto-osaamista. Monialainen yhteistyö toimii Hyvinkäällä suhteellisen hyvin, hakijalla oli jo valmiiksi laajat verkostot ja hyvä maine hanketoteuttajana ja lisäksi hanketyöntekijöillä oli runsaasti kokemusta verkostotyöstä, joten tämä riski oli erittäin hyvin hallinnassa.
Poikkisektoriin yhteistyöhön liittyneet riskit	Poikkisektoriin yhteistyö on myös Hyvinkäällä monialaista yhteistyötä ohuempaa. Poikkisektoriin yhteistyön tekemisessä oli siis haasteita, mutta myös siinä edistytettiin, sillä hakijalla oli paljon kokemusta yhteistyöstä mm. seurakunnan ja 3. sektorin kanssa. Myös siitä oli apua, että hankekoordinaattori oli kokenut järjestö- ja verkostotyöntekijä. Yhteistyö paikallisten ja jopa valtakunnallisten järjestöjen suuntaan lisääntyi, mutta jatkossa sitä pitäisi tehdä enemmän mm. terveys- ja liikuntapuolen toimijoiden sekä yksityisen sektorin kanssa. Tämä riski oli todellinen, mutta lopulta kuitenkin ihan hyvin hallinnassa.
Hankkeen tavoitteisiin liittyneet riskit	Koska hankehakemuksen laatimisen ja hankkeen käynnistymisen välillä kului melkoisesti aikaa, hankkeen tavoitteet ja varsinkin suunnitelmat niiden saavuttamiseksi ehtivät vanhentua monilta osin. Rahoittajan kanssa kuitenkin onnistuttiin neuvottelemaan niiden päivittämisestä nykytilannetta paremmin vastaaviksi. Hankkeen tavoitteet jopa ylitettiin, joten riskit eivät päässeet toteutumaan näiltä osin.
Hankkeeseen liittyneet taloudelliset riskit	Hankkeen talousarvio oli laadittu edellisten hankkeiden pohjalta, joten se oli realistinen. Merkittävimmät taloudelliset riskit liittyivät omarahoitusosuuteen ja siihen, että toimitiloja varten ei ollut käytössä euroakaan. Kaupungin budjettiin oli tehty jo etukäteen varaus omarahoitusosuudelle, joten sen osalta riski ei päässyt toteutumaan. Myös hankkeen taloushallinto oli kokeneiden työntekijöiden käsissä; hankkeen taloutta seurasi hankekoordinaattorin lisäksi kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja, ohjausryhmä, rahoittaja ja kaupungin talousosasto. Myös tarkastuslautakunta arvioi hankkeen. Virheiden ja väärinkäytösten mahdollisuus oli siis minimaalinen. Hakijaorganisaatio on keski-suuri kaupunki, joten taloudellista joustoa löytyi tarvittaessa. Hankkeessa ei tavoiteltu voittoa, siinä ei tehty lakisääteisiä tehtäviä, eikä se väärinä kilpailua. Riskit olivat tältä osin pienet. Suurimman riskin koko hankkeen toteutumiselle muodosti se, että rahoituspäätöksestä oli karsittu pois toimitilakustannukset. Onneksi toimitilat kuitenkin järjestyivät aluksi HRAKS:lta ja lopulta Hyvinkään kaupungilta.

Hankejohtamiseen liittyneet riskit	Osaamaton ja piittaamaton johtaminen on vakava uhka hankkeen onnistumiselle. Hankekoordinaattorilla oli toistakymmentä vuotta kokemusta hankkeiden vetämisestä, monialainen ohjausryhmä koostui kokeneista esimiehistä, rahoitusasiantuntija oli aidosti kiinnostunut hankkeesta ja hakijaorganisaatiolla oli pitkälistä kokemusta vastaavien hankkeiden menestyksekkäästä läpiviemisestä. Hankejohtoon ja alaisten suhde oli kautta linjan kitkaton ja vahvasti toisiaan tukeva. Hankejohtamiseen liittyvät riskit eivät päässeet näin ollen realisoitumaan.
Hanketyöntekijöiden työhön liittyneet riskit	Hanketyöntekijöiden kannalta suurimmat riskit liittyivät määräaikaisiin työsuhteisiin ja sitoutumiseen. Tämä riski oli todellinen, sillä kaikki hanketyöntekijät siirtyivät hieman etuajassa muihin tehtäviin. Riski oli silti hyvin hallinnassa, sillä työntekijät olivat erittäin motivoituneita ja tiimi pysyi samana siihen asti, kunnes hankkeen tavoitteet oli saavutettu.
Haastaviin asiakkaisiin liittyneet riskit	Pääasiallisena kohderyhmänä olivat syrjäytyneet ja syrjäytymisvaarassa olevat nuoret aikuiset. Tätä ennakoitavissa olevaa riskiä pystyttiin hallitsemaan hyvin, sillä hanketyöntekijöillä, hakijaorganisaatiolla ja käytettävissä olevalla verkostolla oli vankkaa osaamista ko. ryhmän kanssa toimimisesta.
Nuorten kohtaamiseen ja ryhmien vetämiseen liittyneet riskit	Syrjäytyneiden nuorten kohtaaminen on haastavaa sekä taitoa ja oikeanlaista asennetta vaativaa työtä. Riski oli hyvin hallittavissa, sillä hankkeesta ja verkostolta löytyi vankkaa osaamista yksilötyöskentelystä, ryhmänohjauksesta, kouluttamisesta, sosiaalisesta vahvistamisesta ja motivoinnista.
Hanketyöhön itseensä liittyneet riskit	Hanketyöhön liittyvistä riskeistä suurimmat olivat hankkeen määräaikaisuus ja kehittämistyön vaativuus. Tätä riskiä pienensi huomattavasti se, että kaikki työntekijät olivat sopeutuneet määräaikaisiin työsuhteisiin ja heidän työnsä oli ollut aina kehittämiseen ja projekteihin liittyvää. Työntekijät olivat myös erittäin sitoutuneita hankkeeseen. Hanke pystyttiin käynnistämään nopeasti, eikä se tuottanut kokeneelle toteuttajalle yllätyksiä. Hanketyön ominaisriskit olivat siis erittäin tuttuja ja hyvin hallinnassa.
Nuorten aikuisten palveluturiin liittyneet riskit	Nuorten aikuisten palveluturin kehittäminen ja ylläpito vaativat laaja-alaista ymmärrystä, verkostojen hallintaa ja ICT-osaamista. Suurimmat riskit liittyivät palveluturin kokonaisvaltaisuuden, laaja-alaisuuden ja tasapuolisuuden turvaamiseen sekä ylläpitoon ja päivittämiseen. Ylläpito asettaa haasteita hankkeen päättymisen jälkeen, mutta onnistunee kuitenkin osana kaupungin muita palveluita ja olemassa olevia moniammatillisia tiimejä. Lisäksi palveluturin rakenne luotiin sellaiseksi, että jatkuva päivittäminen ei edes ole tarpeen. Palveluturi rakennettiin yhdessä verkoston kanssa, joten nämä riskit pysyivät hyvin hallinnassa.

TAULUKKO 5. SoVa-hankkeen riskit, toimenpiteet niiden minimoimiseksi ja arvio toimien onnistumisesta

Kuten taulukosta 5 saattoi nähdä, SoVa-hankkeen riskejä skannattiin ja analysoitiin systemaattisesti ja niiden minimoimiseksi tehtiin kaikki mahdollinen. Käytännön toteutuksen kannalta eniten *kapuloita hankkeen rattaisiin löi kaksi seikkaa*:

- toistuva *epävarmuus* hankkeen *toimitiloista*
- SoVa-hankkeen *määrälliset tavoitteet* oli asetettu toteutusajan ja muuttuneiden olosuhteiden näkökulmasta ehkä turhan kunnianhimoiselle tasolle.

Onneksi kuitenkin *työtilat* lopulta aina järjestyivät ja toisaalta turhan yläkanttiin asetettut *määrälliset tavoitteetkin* onnistuttiin saavuttamaan ja jopa ylittämään, kuten tulee ilmenemään seuraavasta, hankkeen vaikuttavuutta tarkastelevasta luvusta 6.

6 SOVA-HANKKEEN VAIKUTTAVUUS

6.1 Vaikuttavuuden arvioinnin monet muodot

Hankkeiden tulosten ja etenkin *vaikuttavuuden arviointi* jää usein melko yksipuoliseksi ja pinnalliseksi, vaikka *monipuolinen ja syvälinen arviointi* olisi ensiarvoisen tärkeää (Linnossuo 2004, 13). Tämän epäkohdan välttämiseksi SoVa-hankkeessa päätettiin panostaa mahdollisimman laadukkaaseen, *triangulaatioon* (Eskola & Suoranta 2005) monin tavoin nojautuvaan arviointiin, vaikka kyseessä ei ollutkaan varsinainen tutkimushanke. Käytännössä *vaikuttavuutta arvioitiin* seuraavilla tavoilla:

- 1) Hanketyöntekijät ja hakijaorganisaatio tekivät systemaattista *itsereflektointia*
- 2) Hyvinkään kaupungin *tarkastuslautakunta* arvioi koko hankkeen
- 3) *Nuorilta* kerättiin palautetta
 - a) Nuorten aikuisten *palvelutorista*
 - b) SoVa-hankkeen *ryhmistä* ja toiminnoista
 - c) Hyvinkään *palvelujärjestelmästä*
- 4) *Kollegoilta* kerättiin palautetta
 - a) *SoVa-koulutuksista*
 - b) *SoVa-hankkeesta*.

SoVa-hankkeen *suuret linjat* kumpusivat 1) hankehakemuksesta, rahoituspäätöksestä ja rahoittajan kanssa sovitusta reunaehdoista, 2) vallitsevasta tilanteesta alueella sekä 3) taustaorganisaation edellytyksistä ja tahtotilasta. Sen sijaan monet hankkeen *käytännön toimet*, kuten nuoriin aikuisiin kohdistetut toimenpiteet, olivat pitkälti hanketyöntekijöiden itsensä päätettävissä – tosin luonnollisesti esimiesten, ohjausryhmän, yhteistyökumppaneiden, rahoittajan ja nuorten suostumuksella ja myötäelämisellä.

Jotta hanke olisi edennyt tavoitteiden suuntaan, hanketyöntekijöiden oli välttämätöntä *reflektoida* jatkuvasti hankkeen etenemistä ja tulevaisuuden suuntaviivoja (ks. Eneroth 1984; Isotalo & Ringman 2015, 65–66). Sen lisäksi, että hanketyöntekijät keskustelivat keskenään ja lähipiirin kanssa käytännössä päivittäin hankkeen toteutuksesta, arvioinnin ja toiminnan kannalta erittäin tärkeän osan muodostivat niin sanotut *SoVa-päivät*. Suunnilleen kerran kuukaudessa pidetyllä SoVa-päivällä oli kaksi tärkeää funktiota: yhtäältä pysähtyä tarkastelemaan kriittisesti oman hankkeen akuuttia tilannetta ja mahdollisia kurssinmuutostarpeita ja toisaalta raivata työntäyteisen arjen keskeltä aikaa tahoillaan sukkuloivien hanketyöntekijöiden yhteiselle vuorovaikutukselle, ryhmähengen

rakentamiselle ja pienimuotoiselle virkistäytymiselle. SoVa-päiviin osallistui useimmiten neljä henkilöä: hankekoordinaattori, kaksi palveluohjaajaa ja heidän esimiehensä, kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja Simo Varjonen. Tarvittaessa mukaan kutsuttiin myös muita keskeisiä kollegoita, kuten sivistystoimenjohtaja Pentti Halonen ja kulloinkin hankkeessa mukana ollut harjoittelija. Useimmiten SoVa-päivät rakentuivat niin, että ensin tarkasteltiin, mitä hankkeessa oli saatu aikaiseksi nuorten, tavoitteiden ja ESR-suoritteiden osalta. Sen jälkeen käytiin läpi tulevia tapahtumia, aikatauluja ja työnjakoa. Lopuksi siirryttiin kevyemmän ohjelman pariin, kuten lounastamaan.

Koska hanketyöntekijöiden keskinäinen työnjako oli varsin selkeä ja hankkeella monta rautaa kerralla tulesa, SoVa-päiville oli huomattavaa tilausta niin työntekijöiden kuin hankkeen kannalta: hanketyöntekijät pääsivät rauhassa ja luottamuksellisesti ilmaisemaan ajatuksiaan, synkronoimaan tekemisiään ja arvioimaan yhdessä hankkeen etenemistä ja vaikuttavuutta, ja näin ollen myös pistämään tarvittaessa uusiksi koko hankkeen koordinaatit. On todettava, että hankkeessa oli kaikesta päätellen vallalla niin rento, kannustava ja avoin ilmapiiri, että sen aikana uskallettiin hyvinkin suorasanaisesti kritisoida tehdyn työn mielekkyyttä ja tarvittaessa vaihtaa radikaalistikin hankkeen suuntaa.

Päivittäisen, jälkeen päin tarkasteltuna hyvin avoimen ja suorapuheisen dialogin sekä strukturoidumpien SoVa-päivien lisäksi tärkeän osan itserefleksointia ja vaikuttavuuden arviointia muodostivat kaikki *keskustelut*, joita käytiin muiden kollegoiden, rahoittajan, ohjausryhmän jäsenten ja tietysti asiakkaiden kanssa. Vaikka hankkeessa ei ollut mahdollista, järkevää tai edes sallittua sännätä jokaisen yksittäisen toiveen perässä, hanketyöntekijöille oli alusta asti selvää, ettei viisaus löytynyt suinkaan vain SoVa-hankkeen sisältä, vaan eteenpäin päästiin nimenomaan kuuntelemalla ennakkoluulottomasti, mutta rakentavan kriittisesti erilaisia kentän ääniä – myös niitä hiljaisia. SoVa-hankkeella oli kuitenkin se selkeä etu moniin vakiintuneisiin toimijoihin nähden, että se tuli työntekijöitä myöten Hyvinkään palvelujärjestelmän ulkopuolelta, ilman historian ja taustaorganisaation intressien raskasta painolastia, mikä taas helpotti asioiden kriittistä tarkastelua ja uusien toimintatapojen kokeilemista totutusta poikkeavilla tavoilla. Myös siitä oli ulkopuolisen tarkkailijan roolissa pysymisen kannalta etua, että täysi-ikäisten nuorten parissa toimivaa SoVa-hanketta hallinnoi nuorisopalvelut, joka muuten keskittyi omassa toiminnassaan pääasiassa alaikäisiin nuoriin.

Hyvinkään kaupungin *tarkastuslautakunnalla* on tapana *arvioida perinpohjaisesti* kaikki hankkeet, joita kaupungin hallinnoimana ja omarahoitusosuudella toteutetaan. Tarkastuslautakunta perehtyi näin ollen myös SoVa-hankkeeseen sen puolivälissä eli syksyllä 2016. Useiden haastattelujen ja kuulemisten sekä hankedokumentteihin paneutumisen pohjalta lautakunta tuli siihen tulokseen, että

SoVa-hankkeen toiminta on edennyt tavoitteiden suuntaisesti. - - SoVa-hankkeen toteuttamien, nuorille suunnattujen erilaisten ryhmien toimintasisältö on ollut tavoitteiden mukaista ja nuorten sosiaalista vahvistumista tukevaa. - - SoVa-hanke on auttanut Ohjaamo Hyvinkään käynnistymistä ja osallistunut Ohjaamon päivystyksiin. - - SoVa-hankkeen toiminnalla on ollut tärkeä rooli nuorten syrjäytymiskiirteen katkaisemisessa. Toiminnalla on tuettu nuorten elämänhallinnan kohenemista. SoVa-hanke on onnistunut toiminnallaan luomaan yhteistyöverkostoja, joista on ollut nuorten parissa työskenteleville tahoille hyötyä. SoVa-hanke on edistänyt ammattilaisten tuntemusta muiden toimijoiden tarjoamista palveluista. Lisäksi hanke on edesauttanut eri tahojen toiminnan kehittymistä.

Tarkastuslautakunnan raportin mukaan myös hankkeen *taloutta* oli hoidettu asianmukaisesti, eikä siitäkään löytynyt mitään huomautettavaa.

Erityisen herkällä korvalla SoVa-hankkeessa kuulosteltiin sitä, mitä *nuorilla aikuisilla* oli sanottavaa heidän ympärillään olevasta palvelujärjestelmästä ja siinä sivussa myös hankkeesta. SoVa-hankkeen aikana kohdattiin satoja nuoria, mikä tarjosi hanketyöntekijöille erinomaisia mahdollisuuksia päästä selville nuorten ajatuksista ja niiden taustalla olevasta todellisuudesta. Nuorten näkemyksiä kuulosteltiin *spontaanisti* jokapäiväisessä asiakastyössä, mutta niistä päästiin jyvälle myös *keräämällä systemaattisesti palautetta*

- 1) Nuorten aikuisten *palvelutorista*
- 2) SoVa-hankkeen *ryhmistä* ja toiminnoista
- 3) Hyvinkään *palvelujärjestelmästä* kokonaisuutena.

Näitä nuorten näkemyksiä tarkastellaan lähemmin seuraavassa alaluvussa 6.2.1.

Yhtä kiinnostavan ja silmiä avaavan osan vaikuttavuuden arvioinnista muodosti *työntekijöiltä kerätty palaute*. Kollegoiden näkemyksiä tiedusteltiin yhtäältä *SoVa-koulutuksista*, jotka olivat hankkeen näkökulmasta toissijaista, mutta palvelujärjestelmän ja vaikuttavuuden kannalta sitäkin merkityksellisempiä tapahtumia. Tämän lisäksi työntekijöiden näkemyksiä kerättiin *SoVa-hankkeesta kokonaisuutena*; hankkeesta saatiin alkukesästä 2016 palautetta 25:ltä ja keväällä 2017 puolestaan 28 työntekijältä. Myös tämä palaute osoitti selvästi, että hankkeen tekemä työ oli hyvin merkityksellistä ja vaikuttavaa niin nuorten, työntekijöiden kuin koko Hyvinkään palvelujärjestelmän kannalta. Näitä kollegoiden näkemyksiä esitellään puolestaan alaluvussa 6.2.2.

6.2 Arviointia SoVa-hankkeen vaikuttavuudesta

6.2.1 Nuorten näkemyksiä SoVa-hankkeesta

Hankkeen eri toimintoihin ja ryhmiin osallistui vajaan parin vuoden aikana satoja nuoria, joista 347 istui hankkeen varsinaiseen kohderyhmään ja jotka täyttivät myös ESR:n vaatiman virallisen lomakkeen. Näistä nuorista oli

- naisia 189 (54,5 %)
- peruskoulun suorittamattomia tai sellaisia, joiden koulutusaste ei ollut tiedossa 35 (10,1 %)
- pelkän peruskoulun suorittaneita 93 (26,8 %)
- keskiasteen tai erikoisammattitutkinnon suorittaneita 204 (58,8 %)
- korkea-asteen tutkinnon suorittaneita 15 (4,3 %)
- ulkomaalaistaustaisia, johonkin muuhun vähemmistöön kuuluvia tai sellaisia, jotka eivät halunneet vastata ko. kysymykseen 80 (23,1 %).

Lopetuslomakkeen täyttäneistä nuorista (328) peräti 99,1 % oli alle 30-vuotiaita.

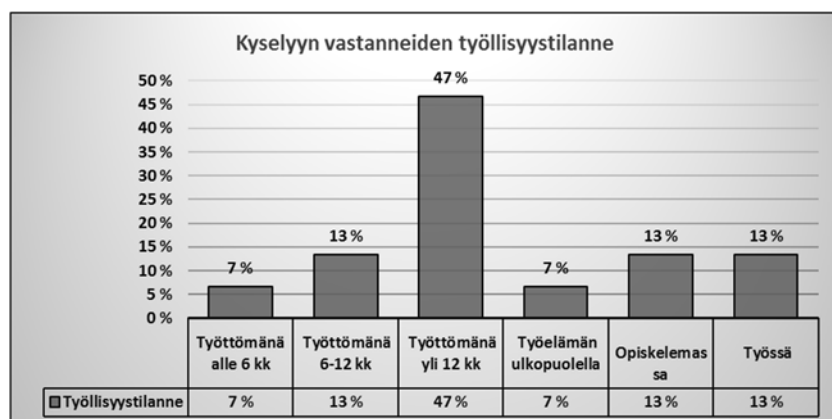
SoVa-hankkeeseen osallistuneilta *nuorilta kerättiin näkemyksiä hankkeesta ja sen toiminnosta* aina, kun se oli luontevaa, perusteltua ja mahdollista. Lähtökohtaisesti nuoret suhtautuivat melko ymmärtäväisesti erilaisten lomakkeiden ja kyselyiden täyttämiseen, mutta esimerkiksi se saattoi hankaloittaa palautteenkeruuta, että osalla nuorista oli runsaasti poissaoloja tai muita kontaktinluomista hankaloittavia haasteita. Osa nuorista myös suhtautui todella epäluuloisesti kaikkiin vähänkin virallisempiin lomakkeisiin, mikä on heidän ikävien kokemustensa pohjalta varsin ymmärrettävää.

Nuorten näkemyksistä päästiin selville paitsi *avoimen vuoropuhelun*, myös *strukturoiduista ja avoimia kysymyksiä sisältäneiden kyselylomakkeiden* avulla. Liitteessä 3 on nähtävissä yksi nuorille suunnatuista, Webropolin kautta toteutetuista kyselyistä, jotka noudattivat pitkälti samaa logiikkaa ja rakennetta. Kyselyiden täyttttäminen nuorilla vaati toki motivointia ja vaivannäköä, mutta siinä kuitenkin onnistuttiin varsinkin pitkäkestoisten ja muutenkin enemmän sitoutumista vaativien Ahaa- ja TUTUKS-ryhmien sekä Hakalan perhekahvilan osallistujien kanssa.

Pienissä erissä toteutettuihin kyselyihin saatiin *vastaukset yhteensä 30 nuorelta*. Määrä olisi saanut olla luotettavuuden ja yleistämisen kannalta korkeampi, vähintään viisikymmentä (Heikkilä 2014), mutta samalla on muistettava, että nuorilta kerättiin palautetta myös muilla tavoilla. Kyselyyn vastanneista nuorista 73 % oli alle 25-vuotiaita

ja loput sitä vanhempia. Vaikka ESR Henkilö -lomakkeen täyttäneistä 54,5 % oli naisia, kyselyyn vastanneista miehiä ja naisia oli yhtä paljon, 43 %. Mielenkiintoinen nyanssi oli se, että peräti 10 % kyselyyn vastanneista, yhteiskunnallisen ”normaaliuden” ulkopuolelle asemoituvista nuorista määritteli sukupuolensa joksikin muuksi ja 4 % ei halunnut edes vastata tähän kysymykseen.

Kuviosta 1 voi huomata, että selvä enemmistö (60 %) kyselyyn vastanneista nuorista oli ollut *työttömänä* vähintään puoli vuotta, useimmissa tapauksissa (47 %) jopa yli vuoden, mikä on nuoren ihmisen elämässä todella pitkä aika.

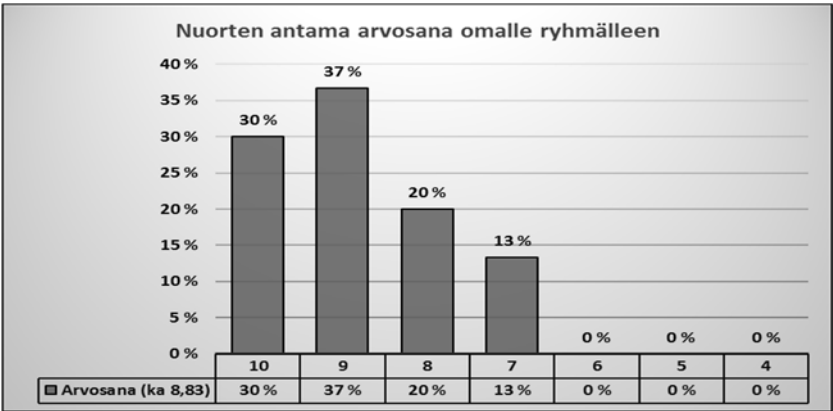

KUVIO 1. Kyselyyn vastanneiden nuorten (n = 30) työllisyystilanne

Myös *opiskelijastatuksella* olevia nuoria oli mukana yllättävän paljon (13 %), vaikka he eivät olleetkaan hankkeen toimintalinjasta johtuen pääasiallisena kohderyhmänä. Tämä tiedonhippunen on omiaan vahvistamaan arjen kokemusta siitä, että myös opiskelijoiden parissa on runsaasti erilaisia haasteita ja tuen tarpeita, joihin pitäisi vastata nimenomaan monialaisella ja poikkisektorisella työotteella. Tämän vuoksi esimerkiksi ammatillisen koulutuksen puolella parasta aikaa käynnissä olevat säästötoimenpiteet tuntuvat erityisen huolestuttavilta.

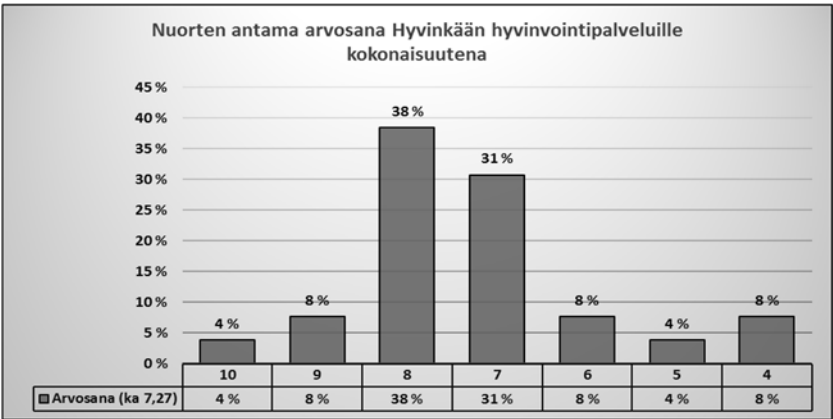
Työssäkäyviä nuoria oli samoin 13 %, mutta kukaan heistä ei ollut ainakaan saatujen tietojen perusteella kokopäivätoisissa. *Täysin työelämän ulkopuolella* olevia nuoria oli vastanneista vain 7 %, mikä osoittaa jälleen kerran, että nuorten nykytodellisuus ja hankkeelle aikoinaan asetetut määrälliset tavoitteet 155 työelämän ulkopuolella olevan hyvinkääläisnuoren tavoittamisesta eivät oikein kohdanneet toisiaan. Tosin samalla on muistettava, että juuri tällaiset eksklusion kehälle asemoituneet nuoret myös jättävät huomattavasti todennäköisemmin vastaamatta erilaisiin kyselyihin.

Kuviosta 2 taas ilmenee, että kyselyyn vastanneet nuoret antoivat SoVa-hankkeessa toteutetuille ryhmille *kouluarvosanaksi* 8,83. Isoin osa antoi arvosanan yhdeksän, kun taas kuutta tai sitä heikompaa arvosanaa ei antanut yksikään vastanneista.

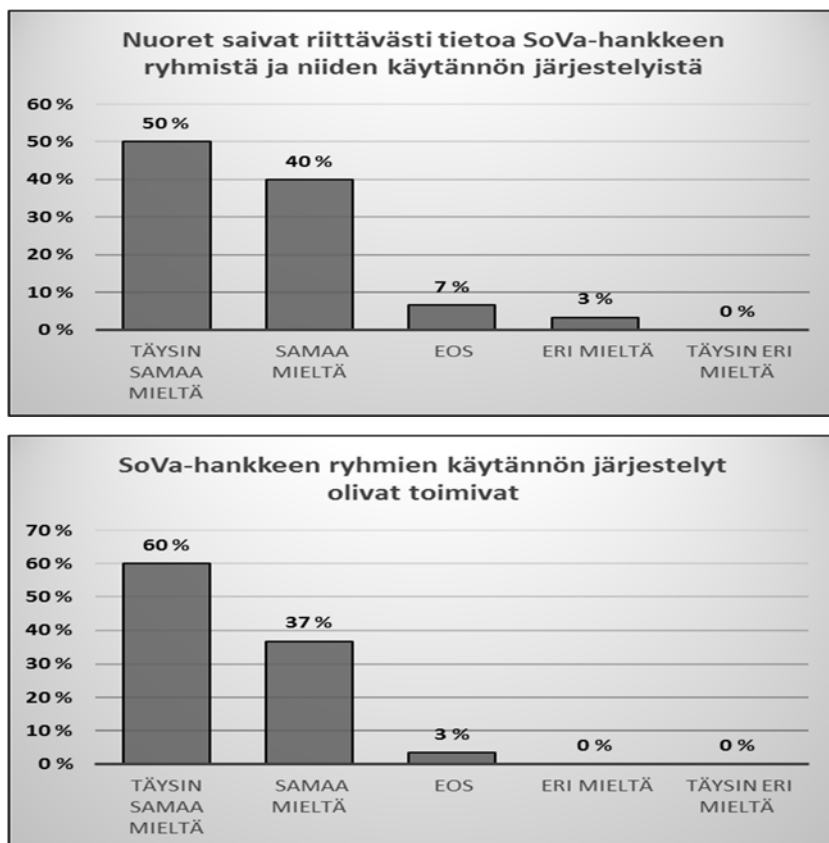
KUVIO 2. Nuorten (n = 30) antama arvosana SoVa-hankkeen ryhmille

Aritmeettiseen keskiarvoon 8,83 voi olla todella tyytyväinen, kun ottaa huomioon, että kohderyhmänä oli haastavassa elämäntilanteessa olevat, usein koulu- ja viranomaisallergiset, erilaisiin palveluihin uskonsa menettäneet ja jopa lamaantuneet nuoret. Lisäpontta tyytyväisyydelle toi se, että *Hyvinkään koko palvelujärjestelmälle* annettiin samassa yhteydessä *arvosanaksi* 7,27, kuten ilmenee kuviosta 3. Tällöin on tosin muistettava, että SoVa-hankkeella oli projekteille ominaiseen tapaan etunaan uutuudenviehätys nuorten silmissä ja toisaalta se, että useimmat antoivat palvelujärjestelmälle sentään arvosanan 8, mikä on oikein hyvin, kun ottaa huomioon monissa palveluliemissä virutetun ja jopa kyynistyneen kohderyhmän.

KUVIO 3. Nuorten (n = 26) antama arvosana Hyvinkään palvelujärjestelmälle

Nuorilta tiedusteltiin peräti kahdeksalla kysymyksellä heidän näkemyksiään SoVa-hankkeen ryhmistä, sillä ne olivat kuitenkin hankkeen tärkein toimintamuoto. Kuviosta 4 näkyy, että 90 % nuorista koki saaneensa *riittävästi tietoa ryhmistä* ja peräti 97 % oli sitä mieltä, että *käytännön järjestelyt olivat* kaikin puolin *toimivat*.

KUVIO 4. Nuorten (n = 30) näkemys SoVa-hankkeen ryhmistä koskevan tiedon riittävyydestä ja käytännön järjestelyiden toimivuudesta

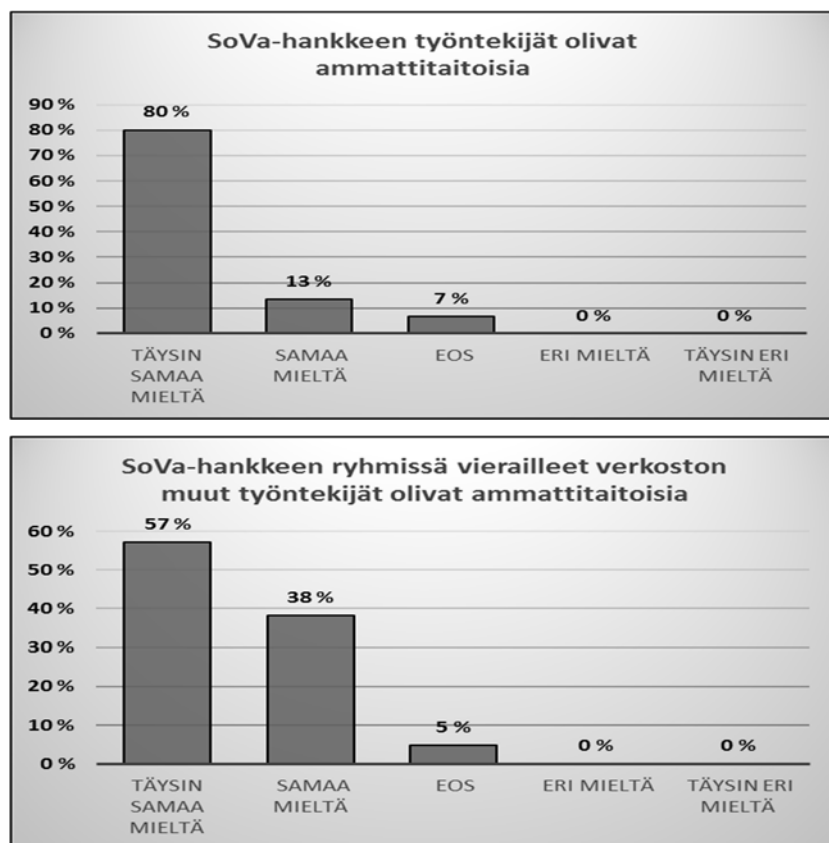
Myös nuorten aikuisten antama kirjallinen palaute kuvastaa hyvin heidän tyytyväisyytään SoVa-hankkeen järjestämiin ryhmiin. He olivat mm. sitä mieltä, että

Oli todella mukavia ihmisiä paikan päällä. Tehtävät oli hyvin suunniteltuja ja mukavia, oli paljon hyödyllisiä pohdiskeluja. Ryhmässä oli todella hyvä ja rauhoittava ilmapiiri. Viihdyin ryhmässä. (N = nuori aikuinen.)

Sain raha-asioita kuntoon - - ja paljon uutta tietoa Hyvinkään palveluista (N).

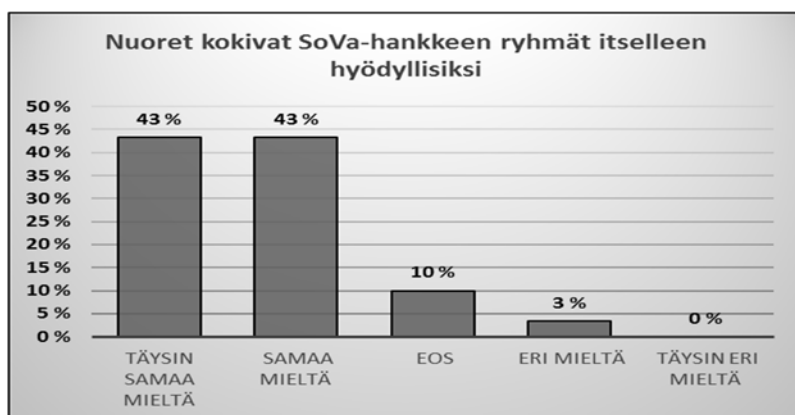
Sain vähän tekemistä viikkoihin, tietoa monista elämän käytännöllisistä asioista ja apua erilaisten hakemuksien täyttämässä (N).

Kuvio 5 taas osoittaa, että nuoret pitivät sekä *hanketyöntekijöitä että heidän kollegoi-
taan ammattitaitoisina ja osaavina*; 93 % nuorista ajatteli näin hanketyöntekijöistä ja
95 % verkoston työntekijöistä. Näihin nuorten mielipiteisiin on helppo samaistua myös
muiden SoVa-hankkeen aikaisten kokemusten pohjalta, vaikka ammatilliselle kasvulle
toki löytyykin aina tarvetta, kuten alaluku 4.2.1 selkeästi osoitti.

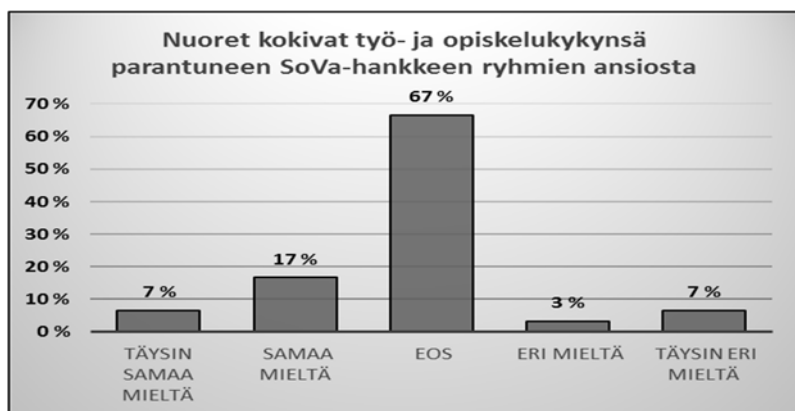
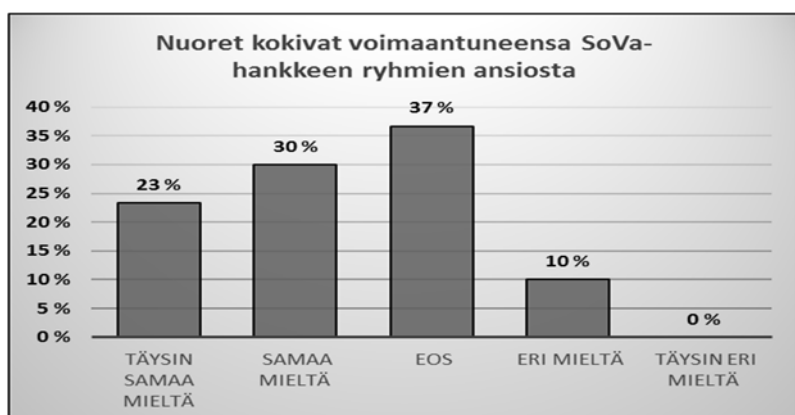
KUVIO 5. Nuorten (n = 30) näkemys SoVa-hankkeen ja verkoston työntekijöiden ammattitaidosta

Ehkä juuri hanketyöntekijöiden ja muiden verkostotoimijoiden ammattitaidosta joh-
tuen kyselyyn vastanneet nuoret kokivat SoVa-hankkeen aikana järjestetyt *ryhmät it-
selleen* myös monin tavoin *hyödyllisiksi*, kuten ilmenee seuraavalla sivulla olevasta ku-
viosta 6.

KUVIO 6. Nuorten (n = 30) näkemys SoVa-hankkeen ryhmien hyödyllisyydestä

Yhtä lailla myönteistä, mutta samalla kuitenkin selvästi *kriittisempää palautetta* SoVa-hankkeen ryhmät saivat sen sijaan seuraavilta osin:

KUVIO 7. Nuorten (n = 30) näkemys omasta voimaantumisestaan sekä työ- ja opiskelukykyä parantumisesta SoVa-hankkeen ryhmien ansiosta

Kuten edellä olleesta kuviosta 7 tuli karustikin ilmi,

- 53 % nuorista koki *voimaantuneensa* SoVa-hankkeen ryhmien ansiosta, mutta samalla peräti 37 % nuorista ei osannut arvioida omaa emansipoitumistaan
- vaikka 86 % nuorista koki SoVa-hankkeen ryhmät itselleen hyödylliseksi, kuitenkin vain 24 % koki *työ- ja opiskelukykynsä* parantuneen niiden ansiosta.

Voidaan siis todeta, että vaikka ryhmille oli selkeää tilausta, niiden käytännön järjestelyt toimivat kiitettävästi, työntekijöiden panos oli asiantuntevaa ja toiminta koettiin hyödylliseksi, osa nuorista ei osannut oikein arvioida, oliko hänen voimaantumisensa lisääntynyt ryhmien aikana tai niiden ansiosta. Samalla on toki muistettava, että itse kullekin on lopulta hyvin haastavaa arvioida itsessä tapahtuneita muutoksia, saati useiden päällekkäisten muuttujien painoarvoa tai kausaalisuhteita.

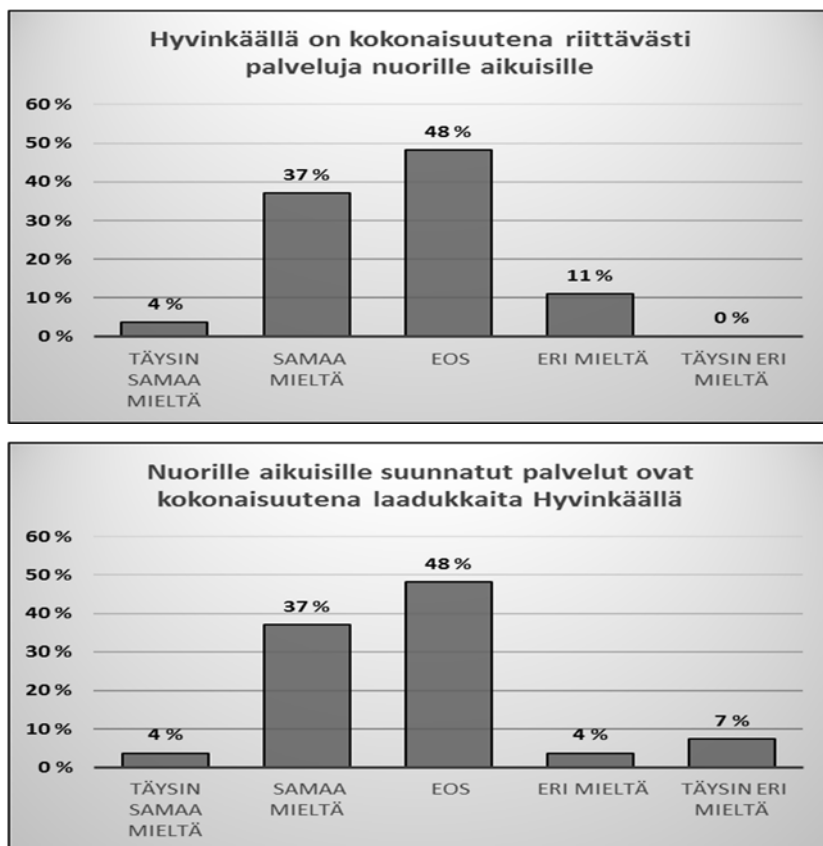
Vaikka nuoret kokivat SoVa-hankkeen ryhmät hyödyllisiksi mm. sitä kautta, että he saivat *”tutustua uusiin ihmisiin”* (N), pääsivät *”puhumaan, miltä yksinäisyys ja muut tunteet tuntuvat”* (N) ja oppivat *”huomaamaan, ettei ollut ainoa samassa tilanteessa oleva”* (N), he eivät kuitenkaan uskoneet, että heidän työ- ja opiskelukykynsä olisi silti parantunut merkittävästi. Ehkä tämä johtui osittain ainakin siitä, että SoVa-hankkeen ryhmät olivat nimenomaan kokeiluryhmiä, jolloin niiden pituus oli vakiintuneita ryhmiä lyhyempi vaihdellen muutamasta tapaamiskerrasta korkeintaan muutaman kuukauden yhtäjaksoiseen kontaktiin. Monet nuoret toivoivatkin, että ryhmä

olisi saanut olla pitempi! Harmittaa, kun loppui niin äkkiä! Kaikki muu oli hyvin järjestetty. (N.)

Samalla on todettava, että *iso osa näistä nuorista saatiin SoVa-ryhmillä selkeästi eteenpäin omassa elämässään.* Esimerkiksi ESR Henkilö -lomakkeisiin sisältyvien tietojen pohjalta voi nähdä, että hankkeeseen tuli 86 työtöntä nuorta, mutta lopulta heitä oli 73. Täysin työelämän ja koulutuksen ulkopuolella taas oli aluksi 67 nuorta, mutta heidänkin määränsä saatiin laskemaan 53:een. Inhimillisen kärsimyksen ja kansantalouden näkökulmasta jo yksinomaan se, että nämä 39 *hyvinkääläisnuorta saatiin yksissä tuumin verkoston kanssa siirrettyä osattomuuden ulkokehältä yhteiskunnallisen inklusion piiriin*, maksaa moninkertaisesti takaisin sen summan, mitä hankkeeseen käytettiin julkista rahaa kahden vuoden aikana. Tämän päälle tulee tietysti kaikki se muu, vaikeasti mitattavissa oleva, usein *kvalitatiivinen valtaistuminen*, mitä hankkeeseen osallistuneet sadat nuoret ja työntekijät kokivat.

SoVa-ryhmien lisäksi nuorilta haluttiin kerätä näkemyksiä myös *Hyvinkään palvelujärjestelmästä yleisesti.* Seuraavalla sivulla olevasta kuviosta 8 ilmenee, että mielipiteet

kulkivat näiltä osin hämmästyttävän tiukasti käsi kädessä, sillä kyselyyn vastanneista nuorista 41 % piti palveluita *sekä riittävinä että laadukkaina*, kun taas 48 % ei osannut ilmaista niistä mielipidettään. Hieman hajontaa löytyi sentään eri mieltä ja täysin eri mieltä olevien keskuudesta.

KUVIO 8. Nuorten (n = 27) näkemys Hyvinkään palveluiden riittävydestä ja laadusta

Edellä olleet lukemat eivät luultavasti aiheuta välittömiä riemunkiljahduksia palvelujärjestelmän näkökulmasta, mutta samalla on pidettävä mielessä, että kysymys oli loppujen lopuksi ainoastaan 27:n, palveluihin useimmiten läpeensä kyllästyneen ja pettyneen nuoren näkemyksistä, joilla oli omat, vankat syynsä olla osallistujina SoVa-hankkeessa. Lisäksi on lohdullista huomata, että jopa näistä nuorista vain 11 % koki palvelut riittämättömiksi ja laadultaan kyseenalaisiksi.

Lohdullista on myös se, että 36 % nuorista aikuisista oli sitä mieltä, että *apua saa nopeasti tarvitessaan* ja ainoastaan 20 % koki, että *avunsaanti kangertelee* Hyvinkäällä. Tämä selviää seuraavalla sivulla olevasta kuviosta 9.

KUVIO 9. Nuorten (n = 25) näkemys avunsaannin nopeudesta Hyvinkäällä

Kokonaisuutena tarkastellen voidaan siis sanoa, että ainakin hanketyöntekijöiden mielestä yllättävän monet nuoret tuntuivat olevan *kohtuullisen tyytyväisiä Hyvinkään palveluiden laatuun, määrään ja saatavuuteen*, vaikka kehitettävää toki löytyy aina.

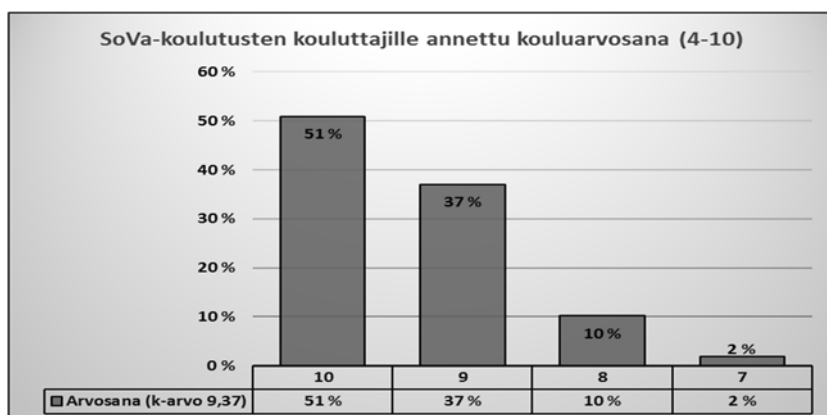
6.2.2 Työntekijöiden näkemyksiä SoVa-hankkeesta

Nuorten lisäksi oltiin kiinnostuneita myös verkoston mielipiteistä, minkä vuoksi *kollegoilta* kerättiin palautetta etenkin kahdesta seikasta:

- 1) SoVa-koulutuksista
- 2) SoVa-hankkeesta.

Kuten alaluvussa 4.2.1 kerrottiin, työntekijöille järjestettiin kaikkiaan *11 SoVa-koulutusta*, joihin osallistui *592 työntekijää* ja jonkin verran myös opiskelijoita ja vapaaehtoisia. Palautetta näistä koulutuksista havahduttiin keräämään vasta vuoden 2016 syksyllä, minkä vuoksi *näkemyksiä saatiin lopulta 83 työntekijältä* eli 14 %:lta koulutuksiin osallistuneista. Tämä on kuitenkin ihan riittävä otos antamaan tilastollisesti luotettavaa osviittaa siitä, mitä mieltä kollegat olivat kouluttajista ja koulutuksista.

Seuraavan sivun kuvio 10 osoittaa, että *SoVa-koulutukset olivat ilmeisen onnistuneita kouluttajien* (n = 20) valinnan suhteen, sillä he saivat osanottajilta *kouluarvosanaksi huikean 9,37*. Kaikkiaan 88 % palautekyselyyn vastanneista työntekijöistä antoi kouluttajille arvosanan 9 tai 10. Arvosanan 8 antoi 10 % vastaajista ja arvosanan 7 vain kaksi vastanneista. Arvosanaa 6 tai sitä huonompaa ei antanut yksikään.

KUVIO 10. SoVa-koulutuksiin osallistuneiden työntekijöiden (n = 83) antama kouluarvosana (n = 108) kouluttajille

Työntekijöiden antama sanallinen palaute kouluttajista oli hyvin samansuuntaista kuin numeerinen, kuten seuraavat suorat lainaukset osoittavat:

Kouluttaja uskalsi aidosti keskustella ja olla avoin osallistujien kommenteille, mikä mielestäni osoitti aitoa asiantuntijuutta ja oman osaamisen hahmottamista. Hyvä tapa havainnollistaa ja opettaa oman kokemuksen kautta. (T.)

Loistava ja asiasta innostunut kouluttaja. Mukaansatempaava tyyli kouluttaa. (T.)

Esitystapa oli miellyttävä ja hän esitti asiat käytännönläheisesti. Se, että sai kysyä ja kysyttiin paljon, teki päivästä kiinnostavan. Hän todella tiesi mistä puhuu, on asiantuntija! Laittoi itsensä likoon kertomalla esimerkkejä itsestään ja perheestään. (T.)

Myönteinen palaute ja kiitettävä kokonaisarvosana eivät toisaalta tulleet yllätyksenä, sillä hankkeessa päätettiin heti SoVa-koulutusten käynnistyttyä helmikuussa 2016, että niitä ei haluttu järjestää vain muodon ja tilastojen vuoksi tai pelkästä järjestämisen ilosta, vaan siksi, että niistä olisi *todellista hyötyä* kentän työntekijöille ja sitä kautta myös asiakkaille ja koko palvelujärjestelmälle. Juuri tämän hyötynäkökulman vuoksi kouluttajiksi pyrittiin saamaan aina parhaat mahdolliset asiantuntijat, jotka pystyivät esimerkiksi omasta hankerahoituksestaan tai tehtävänsä kuvastaan johtuen saapumaan kouluttajiksi käytännössä ilmaiseksi.

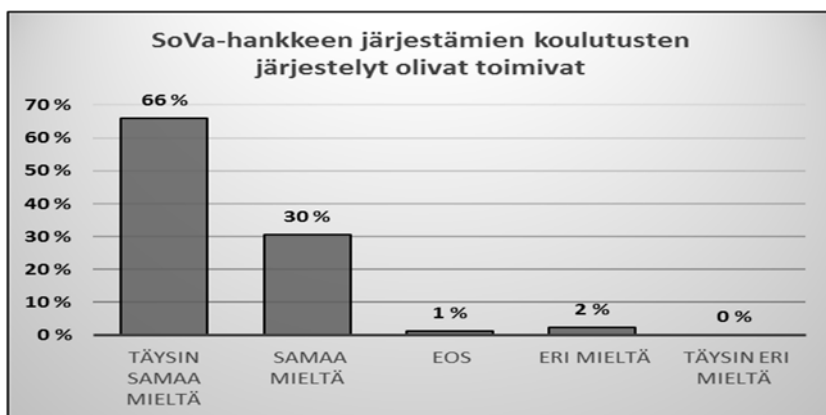
Seuraavan sivun kuviosta 11 voi huomata, että osallistujat suhtautuivat myönteisesti myös SoVa-koulutusten fasiliteetteihin, sillä kyselyyn vastanneista työntekijöistä 76 % koki, että niiden *etukäteismarkkinointi oli riittävää*.

KUVIO 11. Työntekijöiden (n = 83) näkemys SoVa-koulutusten etukäteismarkkinoinnin riittävydestä

Koska työntekijöiden tiedetään olevan kiireisiä, markkinointi aloitettiin heti, kun hanketyöntekijät tiesivät kunkin koulutuksen ajankohdan ja teeman. Sitä mukaa kun yksityiskohdat, kuten kouluttajien nimet ja koulutustila, olivat selvillä, verkostolle lähetettiin varsinainen kutsu sähköpostitse ja Facebookin kautta. Lisäksi koulutuksista kerrottiin verkostolle suullisesti sekä SoVa-mainosten, Instagramin ja Snapchatin avulla. Koulutuksiin piti ilmoittautua etukäteen, mikä hoitui keskitetysti Webropolin avulla.

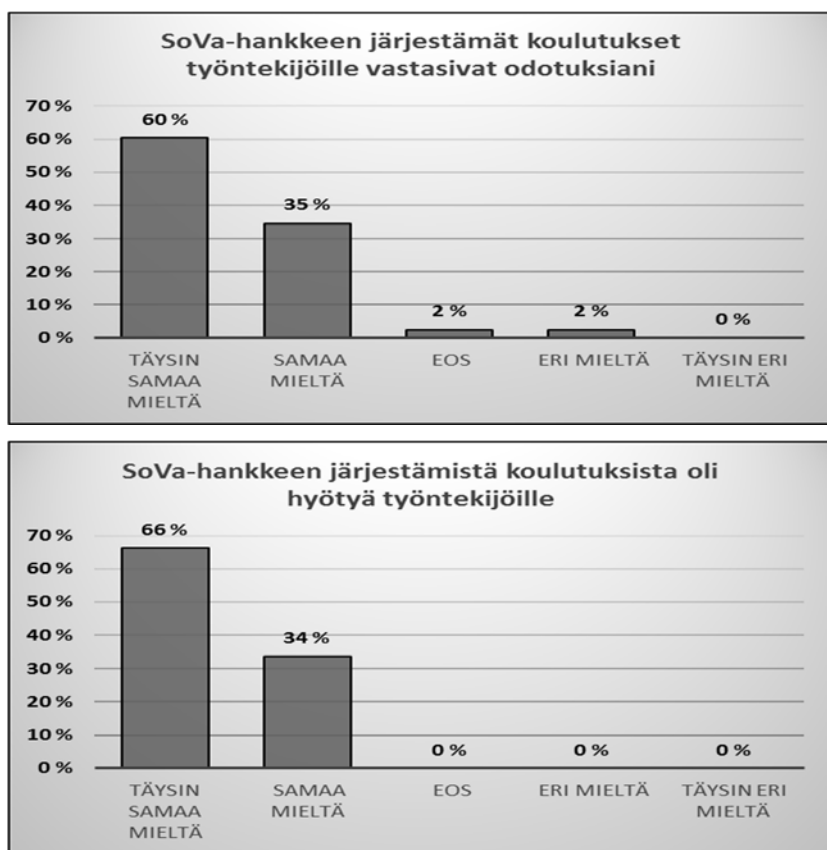
Kuviosta 12 voi puolestaan nähdä, että 96 % osallistujista piti *koulutusten järjestelyjä toimivina*.

KUVIO 12. Työntekijöiden (n = 82) näkemys SoVa-koulutusten järjestelyjen toimivuudesta

Näin hyvää tulosta edesauttoi luultavasti se, että hanketyöntekijöillä oli jo entuudestaan vuosien kokemus erilaisten koulutustilaisuuksien järjestämisestä ja toteuttamisesta. Palautteeseen voidaan siis olla näiltäkin osin erittäin tyytyväisiä – varsinkin kun SoVa-koulutukset järjestettiin minimaalisella budjetilla, yhteistyökumppaneiden ilmaiseksi tarjoamissa tiloissa ja muutenkin pitkälti talkootyönä, muiden työntehtävien ohessa; SoVa-hankkeen virallinen kohderyhmä kun oli nimenomaan nuoret aikuiset, eikä suinkaan heidän työntekijänsä.

SoVa-koulutuksiin osallistuneista ja kyselyyn vastanneista kollegoista 95 % koki, että hankkeen järjestämät koulutukset vastasivat heidän odotuksiaan sisällön ja laadun suhteen. Samalla peräti 100 % oli sitä mieltä, että niistä oli konkreettista ja todellista hyötyä heidän oman työnsä kannalta. Nämä seikat tulevat esiin kuviosta 13.

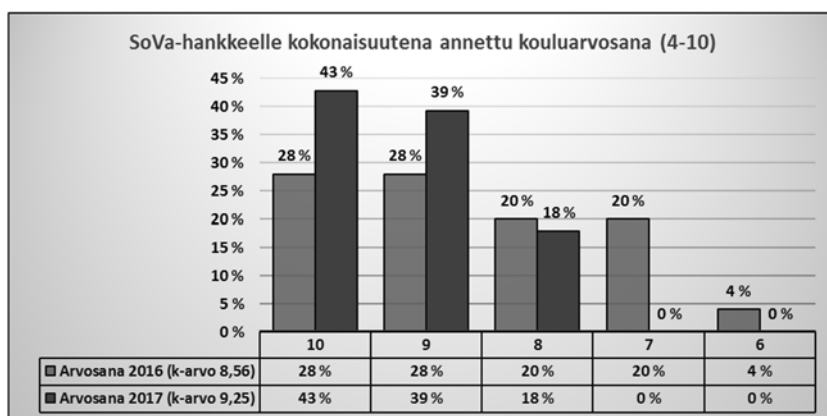
KUVIO 13. Työntekijöiden (n = 83) näkemys SoVa-koulutusten osuvuudesta ja hyödyllisyydestä

Suullisen ja kirjallisen palautteen perusteella työntekijät pitivät *erityisen kiinnostavana, antoisina ja hyödyllisinä* nimenomaan ”Nuoret ja netti”, ”Romanikulttuuri ja kulttuurisen toiseuden kohtaaminen”, ”Mielenterveys voimaksi” ja ”Puhe-judo” -koulutuksia. Tämä oli mukava kuulla, sillä hankkeen puitteissa pyrittiin järjestämään koulutuksia ennen kaikkea niistä teemoista, jotka olivat kulloinkin ajankohtaisia, mutta kentän työntekijät kuitenkin kokivat, etteivät heillä ollut tarpeeksi tietoa kyseisestä asiasta. Samalla, kun kollegat kiittelivät SoVa-hanketta tällaisten koulutusten järjestämisestä, monet heistä ilmaisivat huolensa, mitä näille ammatillista kasvua tukeville, maksuttomille, matalakynnyksisille ja työntekijöiden yhteen hitsautumista tukeville koulutuksille tapahtuu Hyvinkäällä sen jälkeen, kun SoVa-hanke väistämättä päättyi aikanaan. Olisikin hienoa, jos esimerkiksi olemassa olevat monialaiset yhteenliittymät, kuten Hope-, Nupa- ja NOP-tiimit, ottaisivat jatkossa koppia työntekijöiden koulutustarpeiden arvioinnista ja säännöllisestä kouluttamisesta akuuttien aihealueiden osalta. Vihjeenä voidaan todeta, että ainakin SoVa-koulutuksiin osallistuneet työntekijät toivoivat kovasti, että *koulutuksia järjestettäisiin jatkossa* esimerkiksi seuraaviin *teemoihin* liittyen:

- työsuojelu, työssä jaksaminen ja itsepuolustus
- mielenterveysongelmat ja mielen hyvinvoinnin vahvistaminen
- maahanmuuttajuus, monikulttuurisuus ja vihapuhe
- tiedottaminen ja markkinoiminen.

Yhteistyökumppaneilta kerättiin kahteen otteeseen *palautetta myös koko SoVa-hanketta koskien*. Kevätkesällä 2016 toteutettuun kyselyyn saatiin vastauksia 25:ltä ja vuoden 2017 alkupuolelle ajoittuneeseen kyselyyn 28 työntekijältä. Koska kysely lähetettiin yhteensä 157 työntekijälle *ja vastauksia saatiin 53:lta*, vastausprosentiksi tuli kohdalainen 34. Erityisesti vuoden 2017 kyselyyn vastattiin aktiivisesti, sillä ko. kyselykieroksen vastausprosentti oli 42. Tämä johtui olletikin siitä, että SoVa-hanke oli jo tullut tutuksi entistä useammalle yhteistyökumppanille systemaattisen markkinoinnin myötä (ks. luku 3), jolloin myös vastaaminen koettiin entistä helpommaksi, mielekkäämmäksi ja ehkä jopa velvoittavammaksi. Koska näiden kahden palautekyselyn tulokset poikkesivat tilastollisessa mielessä merkittävästi toisistaan monilta osin, niitä tarkastellaan tulevissa kuvioissa 14–25 omina pylväinään. Tällöin lukijan on helpompi vertailla hankkeessa ja sen vaikuttavuudessa tapahtuneita muutoksia, jotka olivat voittopuolisesti myönteisiä.

Hanketyöntekijät olivat tyytyväisiä siihen, että heidän luotsaamansa *hankkeen saama kouluarvosana* kipusi vuoden 2016 hyvästä (8,56) kirkkaasti *kiitettävän puolelle* (9,25) vuoteen 2017 mennessä. Yhteistyökumppaneiden antamien arvosanojen painotukset ja arvioinnissa tapahtuneet muutokset ilmenevät yksityiskohtaisesti seuraavan sivun kuvioista 14.

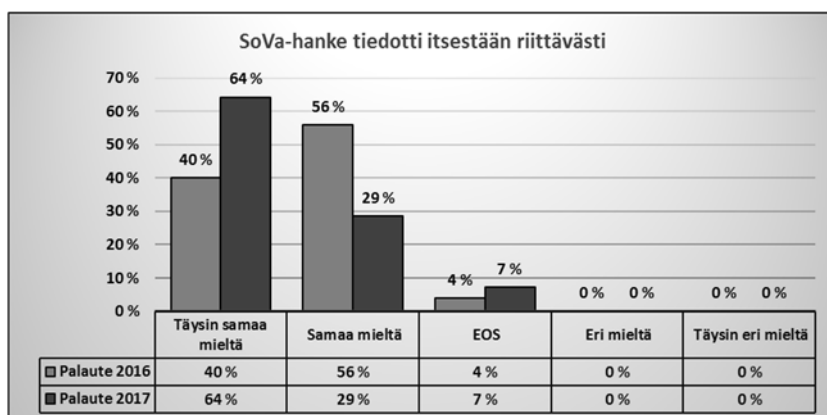
KUVIO 14. Työntekijöiden (n = 53) antama arvosana SoVa-hankkeelle kokonaisuutena

Edellä olleesta kuviosta voi nähdä, että arvosanojen 10 ja 9 osuus nousi hankkeen edetessä 56 %:sta 82 %:iin. Arvosanan 8 osuus aleni mittausten välillä aavistuksen verran, kun taas tyydyttävän arvosanan 7 osuus suli 20 %:sta nollaan. SoVa-hanke arvioitiin 6:n arvoiseksi vain kerran hankkeen alkupuoliskolla vuonna 2016, kun taas arvosanaa 5 tai 4 ei annettu lainkaan. Tästä kaikesta voidaan varovasti päätellä, että SoVa-hanke otettiin alusta lähtien mukavasti vastaan ja toisaalta sen *arvostus ja merkitys vain kasvoivat hankkeen edetessä ja annettujen näyttöjen myötä*. Hanketyöntekijät olivatkin erittäin otettuja kollegoilta saamastaan myönteisestä numeerisesta ja kielellisestä palautteesta, mistä on hyvänä esimerkkinä seuraavat suorat sitaattit:

Erityisen kiitollinen olen ollut SoVa-hankkeen panoksesta työntekijöiden yhteen saattamisen suhteen ja yhteistyön koordinoinnista. Myös nuorten toimintojen kehittäminen yhteistyössä eri tahojen kanssa on ollut loistavaa ja ehdottomasti jatkamisen arvoista. (T.)

[Hanke on onnistunut] *kokoamaan työntekijöitä yhteen saman pöydän äärelle, kiinnittämään verkoston huomiota tärkeisiin onnistumisiin ja epäkohtiin ja luomaan uusia ryhmiä nuorille.* (T.)

Seuraavalla sivulla olevasta kuviosta 15 voi nähdä, että *hanke tiedotti* verkoston työntekijöitä *ilmeisen hyvin* mm. nuorten ryhmistä, työntekijöille suunnatuista SoVa-koulutuksista ja muista relevanteista, verkostoa ja arkista työntekoa tukevista, asioista.

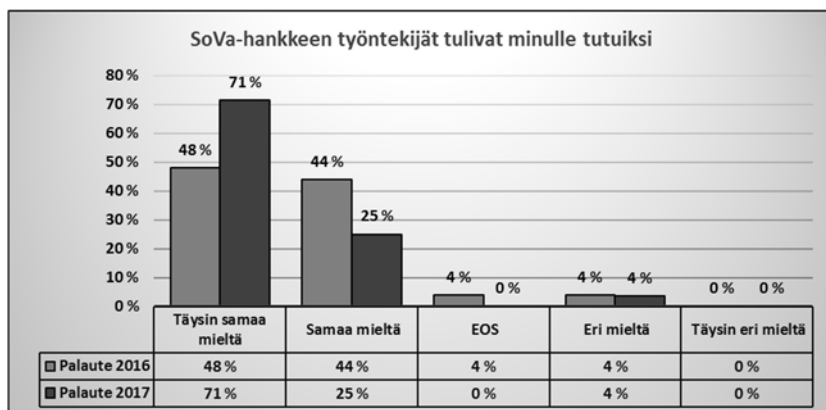
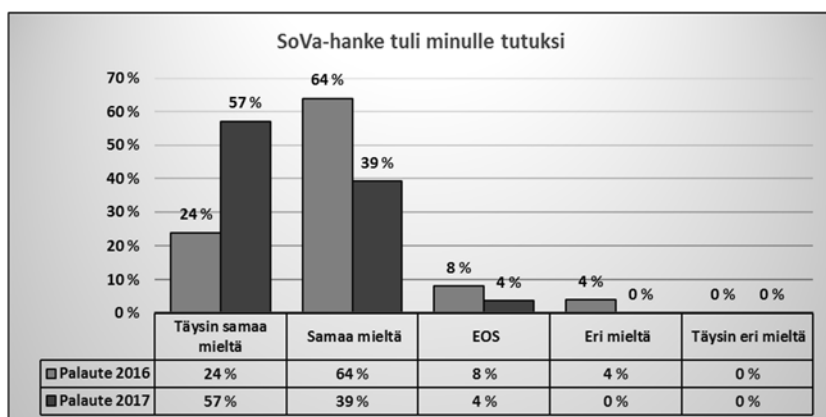
KUVIO 15. SoVa-hankkeesta tiedottamisen riittävyys työntekijöiden (n = 53) mukaan

Vuonna 2016 kyselyyn vastanneista työntekijöistä peräti 96 % ja seuraavana vuonna 93 % oli sitä mieltä, että hankkeesta tiedottaminen oli riittävää. Koska markkinoinnissa tosiasiassa vain terästäydettiin hankkeen edetessä, kokonaismuutoksen suunta herättää hieman ihmetystä. Onkin oletettavaa, että näin pienessä muutoksessa on kyse ennemminkin vain normaalista vaihtelusta, markkinoinnin maantieteellisestä laajenemisesta hankkeen loppua kohti ja pienen otoskoon tuomasta vääristymästä. Oli niin tai näin, tärkeintä on se, että täysin samaa mieltä olevien osuus yli kaksinkertaistui ja SoVa-hanke sai systemaattisesti koko hankkeen ajan hyvinkin myönteistä ja kannustavaa palautetta kollegoilta tiedottamispolitiikastaan niin numeerisesti kuin sanallisesti. Tämä näkyy hyvin myös seuraavista työntekijöiden suorista lainauksista:

SoVa-hanke näkyy ja kuuluu kentällä, viestintä toimii (T).

Mistäään tähänastisesta hankkeesta ei varmaan ole tiedotettu yhtä usein ja hyvin (T).

On oletettavaa, että edellä ja vielä yksityiskohtaisemmin luvussa 3 kuvattu SoVa-hankkeen aktiivinen, avoin ja systemaattinen markkinointi eri tahoille ja useita eri medioita hyödyntäen sai lopulta aikaan sen, että *hanke ja toisaalta sen kolme työntekijää tulivat tutuiksi* peräti 96 %:lle kyselyyn vastanneista verkoston toimijoista, kuten ilmenee seuraavalla sivulla olevasta kuvioista 16. Vain ani harva vastaajista (4 %) oli sitä mieltä, että SoVa-hanke ja sen työntekijät jäivät verkoston muille työntekijöille vieraisiksi.

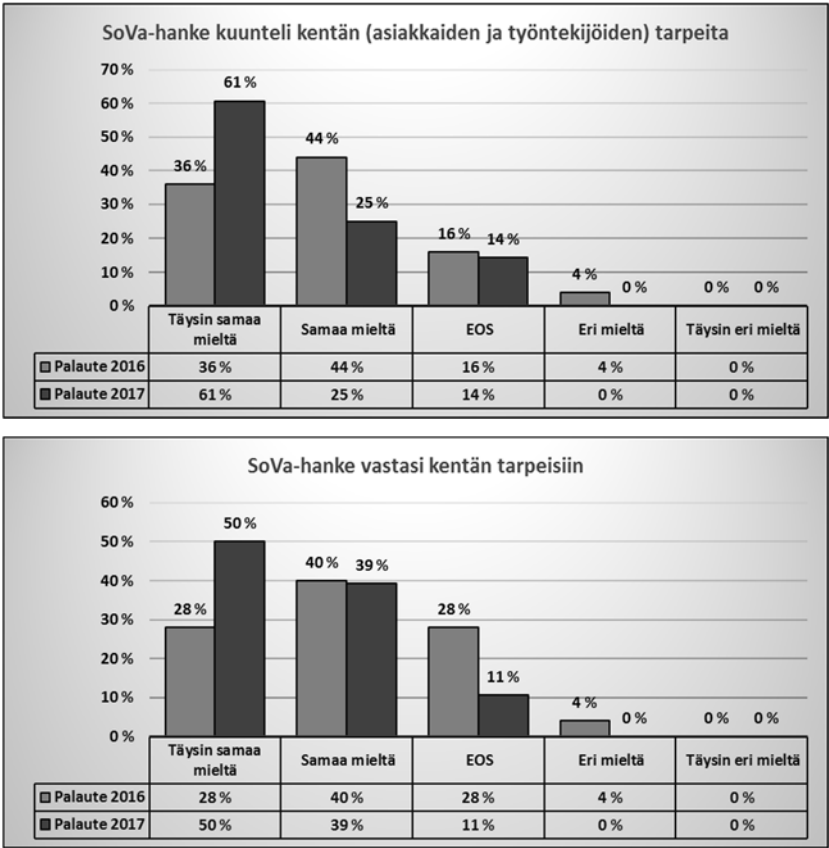

KUVIO 16. SoVa-hankkeen ja hanketyöntekijöiden tunnettuus työntekijöiden (n = 53) mukaan

Samalla on muistettava, että Hyvinkään kokoisessa kaupungissa on niin paljon työntekijöitä, että iso osa heistä jää kaikesta huolimatta ventovieraiksi varsinkin nuorisotyön ulkopuolella. Esimerkiksi jo yksistään Hyvinkään kaupungilla on työntekijöitä lähes 3.000 opettajista laitospäivähoitoon ja uimavalvoista palkanlaskijoihin, joista taatusti vain häviävän pienellä osalla oli ylipäätään jotain syytä olla tekemisissä syrjäytyneiden nuorten parissa sukkuloivan SoVa-hankkeen kanssa.

Kuten seuraavasta kuviosta 17 ilmenee, kyselyyn vastanneista työntekijöistä 86 % oli vuonna 2017 sitä mieltä, että *hankkeen työntekijät kuuntelivat hyvin kentän tarpeita*. Vielä tätäkin useampi (89 %) koki, että *hanke myös onnistui vastaamaan näihin tarpeisiin*. Kun vuoden 2017 tuloksia vertaa edeltäneen vuoden lukemiin, voi nähdä, että kehitystä oli tapahtunut huomattavasti. Ainoastaan yksi kollegoista oli vuonna 2016 sitä mieltä, että SoVa-hanke ei kuunnellut riittävästi nuorten ja työntekijöiden tarpeita, eikä

vastannut niihin tilanteen vaatimalla tavalla. Hankkeen todellisen vaikuttavuuden näkökulmasta tätä voidaan pitää erittäin hyvänä ja kannustavana tuloksena.

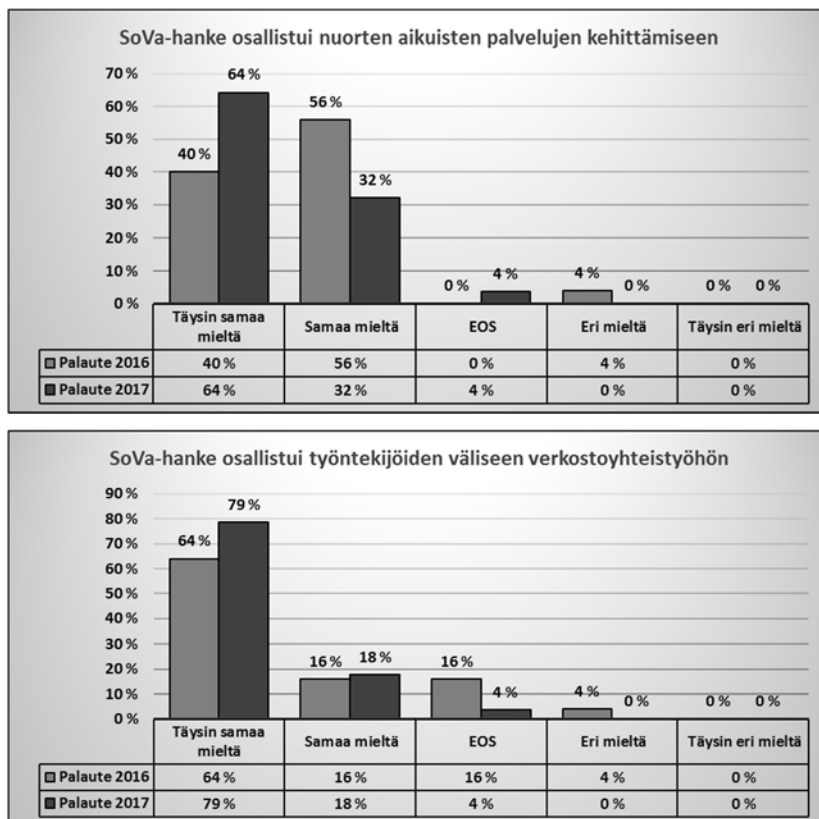

KUVIO 17. SoVa-hankkeen kyky kuunnella kentän tarpeita ja vastata niihin työntekijöiden (n = 53) mukaan

Hanke pyrki parhaansa mukaan kuulostelemaan kentän viestejä ja vastaamaan niihin käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Samalla on kuitenkin selvää, ettei hanke-työntekijät voineet tai edes halunneet reagoida jokaiseen toiveeseen mm. sen vuoksi, ettei pienehkö hanke voinut revetä joka paikkaan ja varsinkin siksi, ettei ko. toive useimmiten edes istunut hankkeen tavoitteisiin ja lopulta melko tiukkoihin reunaehtoihin. Tämä ei kuitenkaan tarkoittanut sitä, etteivätkö hanketyöntekijät olisi silti pyrkineet edistämään myös kyseistä asiaa niin sanotusti lavasteissa esimerkiksi nostamalla sitä sopivissa konteksteissa erilaisten tiimien asialistalle. Kuvaava esimerkki tällaisesta taustavaikuttamisesta oli se, että varsinkin hankekoordinaattori oli oman työkokemuksensa pohjalta mukana monikulttuurisen työn kehittämisessä ja jäntevöittämisessä Hy-

vinkäällä, vaikkei maahanmuuttajat olleet sinällään SoVa-hankkeen erityisenä kohde-ryhmänä; Hankkeelta vain sattui löytymään sellaista osaamista ja näkemystä, mille oli käyttöä ja mikä ei kuitenkaan ollut ristiriidassa hankkeen tavoitteiden ja rajausten kanssa, itse asiassa jopa päinvastoin.

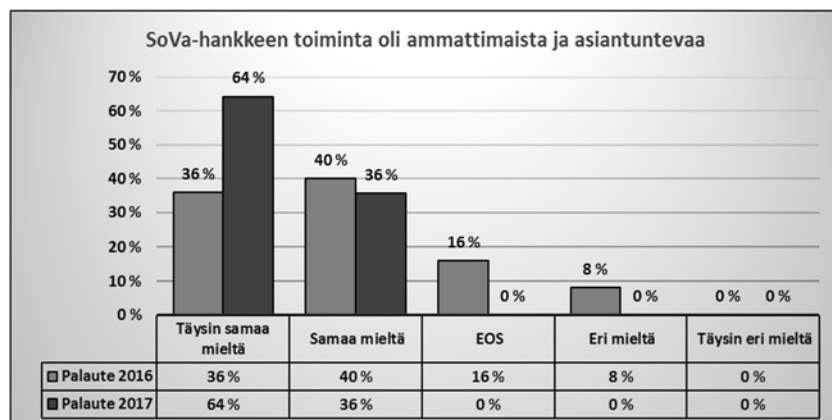
Monissa liemissä keitetyille hanketyöntekijöille oli alusta asti selvää, että vaikka yhteis-henki ja sitä kautta SoVa-hankkeen vastaanotto Hyvinkäällä olivat poikkeuksellisen läm-pimiä ja kannustavia, myös heidän itsensä piti osallistua järjestelmällisesti ja avoimin mielin verkostoitumiseen ja palvelujärjestelmän kehittämiseen. Selvästi myös kumppa-nit huomasivat tämän halukkuuden yhteistyöhön ja asioiden edistämiseen, sillä kuten seuraava kuvio 18 osoittaa, lähes kaikki kollegat katsoivat SoVa-hankkeen osallistuneen vuonna 2017 *innokkaasti nuorten aikuisten palveluiden (96 %) sekä työntekijöiden väli-sen verkostoyhteistyön (97 %) kehittämiseen*. Tälläkin kertaa vain yksi työntekijä oli sitä mieltä, ettei hanketyöntekijöiltä luontunut oikein kumpikaan.

KUVIO 18. SoVa-hankkeen osallistuminen nuorten aikuisten palveluiden kehittämiseen ja työntekijöiden väliseen verkostoyhteistyöhön työntekijöiden (n = 53) mukaan

Vaikka *kriittiset äänensävyt* SoVa-hanketta kohtaan olivat lopulta aika marginaalisia ja nekin ajoittuivat ymmärrettävistä syistä hankkeen alkupuoliskolle, on selvää, että kritiikki oli monilta osin *perusteltua, herättelevää ja vakavasti otettavaa*. Esimerkiksi sen voi myöntää täysin avoimesti, että hankkeessa ei voitu tai edes haluttu kuunnella kaikkia kentän toiveita, saati vastata niihin, sillä käytössä oli varsin rajalliset resurssit ja toimintaa ohjasivat loppujen lopuksi hyvin selvät askelmerkit ja tavoitteet; SoVa-hanke ei voinut, eikä katsonut velvollisuudekseen tehdä muilta rästiin jääneitä, mahdollisesti jopa lakisääteisiä tehtäviä tai miellyttää kaikkia. Sen sijaan hankkeen tehtävänä oli tarttua niihin asioihin, mistä oli rahoittajan kanssa sovittu ja mitkä olivat hankejohdon ja -toteuttajan mielestä prioriteettijärjestyksessä päällimmäisinä.

Edeltä, alaluvusta 6.2.1, selvisi että 93 % nuorista piti SoVa-hankkeen työntekijöitä ammattitaitoisina. Myös avoimiin kysymyksiin antamissaan vastauksissa nuoret totesivat, että hankkeessa oli parasta nimenomaan *”aivan mahtavat työntekijät”* (N). Samoilla linjoilla nuorten kanssa vaikuttivat olevan myös kyselyyn vastanneet työntekijät, joista vuonna 2016 yhteensä 76 % ja vuonna 2017 täydet 100 % koki, että *hankkeen toiminta oli ammattimaista ja asiantuntevaa*. Tämä selviää kuviosta 19.

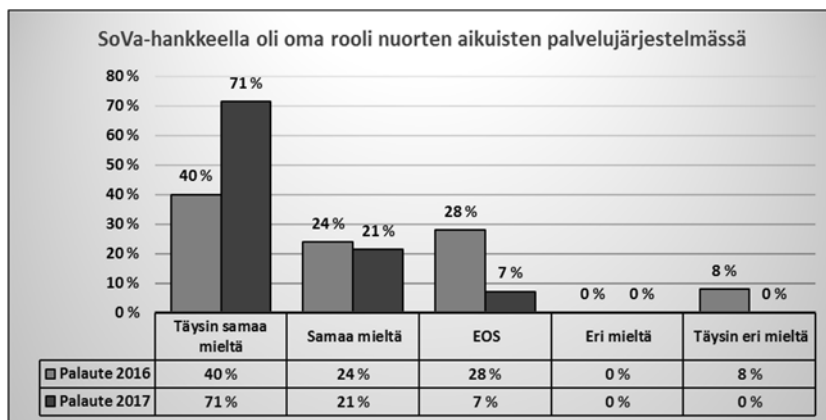
KUVIO 19. SoVa-hankkeen toiminnan ammattimaisuus ja asiantuntevuus työntekijöiden (n = 53) mukaan

Vaikka kriittisimmät äänenpainot jäivät varmasti sanomatta ääneen mm. solidaarisuussyistä ja kyselyyn vastanneetkin (n = 53) muodostivat vain pienen ja oletettavasti melko valikoituneen otoksen koko populaatiosta, on em. tulos jo suuntaa antavana varsin motivoiva hankkeen kannalta. Jälleen kerran vain kaksi kollegaa 53:sta oli sitä mieltä, ettei hankkeen toiminnassa ollut pahemmin kehumista. Onneksi myös nämä käsitykset lientyivät hankkeen edetessä ja toiminnan tultua tutummaksi. Hanketyöntekijöistä olikin oikein mukava saada esimerkiksi seuraavanlaista sanallista palautetta kollegoilta:

Mukavat, energiset, helposti lähestyttävät työntekijät, joilla riittää ideoita ja jotka arvostavat hyvin erilaisia yhteistyökumppaneitaan. Siksi myös teitä on helppo arvostaa ja teistä on helppo pitää ja se tekee yhteistoiminnan miellyttäväksi. (T.)

Innostavaa ja hyvää toimintaa, jonka avulla luodaan yhteistyöverkostoja ja uusia mahdollisuuksia (T).

Kuviosta 20 puolestaan selviää yksi syy siihen, miksi *hankkeessa panostettiin voimakkaasti markkinointiin ja avoimuuteen*: monille verkoston toimijoille tuntui olevan varsinakin aluksi turhan epäselvää, mikä *SoVa-hankkeen perimmäinen rooli* lopulta oli Hyvinkään koko palvelujärjestelmässä. Tämä epäselvyys ja jopa väärinkäsitykset johtuivat tiettävästi ainakin kolmesta seikasta: 1) hanketta oli pohjustettu verkostossa monta vuotta, jolloin tilanteet ja jopa työntekijät olivat ehtineet vaihtua moneen otteeseen, 2) eri tahot olivat viestineet hankkeesta kukin omilla tavoillaan, omista intresseistään käsin ja 3) hankkeen niskaan oli ehtinyt vuosien saatossa kasautua mitä erilaisimpia toiveita ajatuksella: ”Kyllä SoVa sitten hoitaa tämän, kun me emme ehdi”.

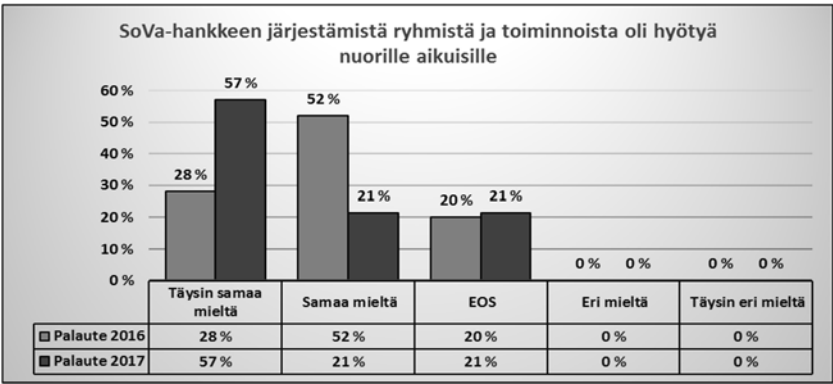
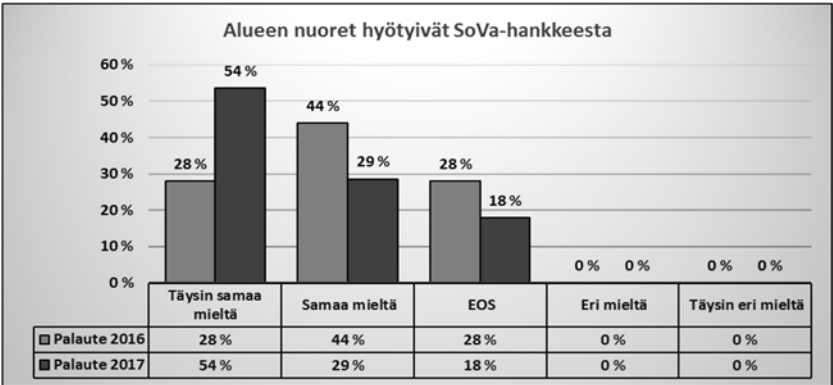
KUVIO 20. SoVa-hankkeen roolin selkeys nuorten aikuisten palvelujärjestelmässä työntekijöiden (n = 53) mukaan

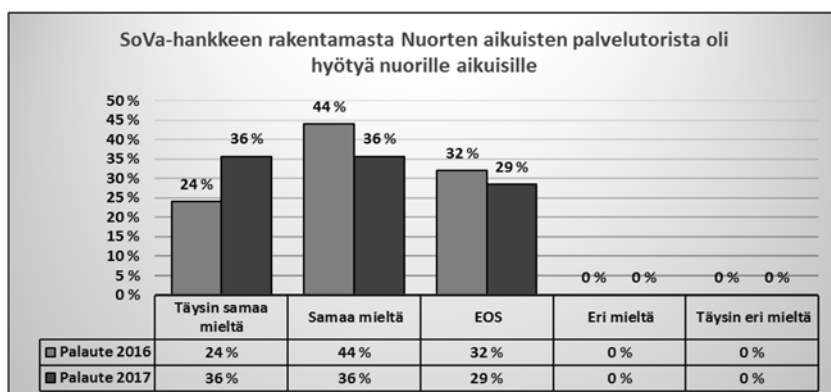
On myönnettävä, että hankkeen alkuaikoina kului paikoitellen tuskastuttavan paljon aikaa ja voimavaroja sen selvittämiseen itselle ja ennen kaikkea muille, mitkä asiat lopulta kuuluivat SoVa-hankkeelle ja mitkä eivät. Kuten kuviosta 20 paljastui, tämä *systemaattinen kristallisointi- ja tiedottamistyö alkoi kuitenkin kantaa lopulta hedelmää*, sillä vuonna 2016 vain 64 % kollegoista tunnistivat ja tunnustivat SoVa-hankkeen roolin palvelujärjestelmässä, mutta vuonna 2017 samainen lukema oli saatu hilattua jo 92 %:iin. Myös hankkeen roolista epätietoisten kollegoiden osuus oli pudonnut samassa

ajassa 28:sta 7 %:iin ja epäilevät Tuomaat kadonneet tyystin kuvioista. Eräs kollegoista totesikin tästä hartiavoimin läpiviedystä markkinointikampanjasta osuvasti:

*Alku oli hieman hidas, mutta varmasti pakollinen vaihe. Nyt hanke on löytänyt paik-
kansa (T.)*

Yksi tärkeimmistä kysymyksistä koski sitä, missä määrin hankkeen järjestämistä toiminnoista koettiin olleen *hyötyä nuorille aikuisille*. Kuten kahdelle sivulle jakautuvasta kuvioista 21 ilmenee, vuonna 2017 (suluissa vuoden 2016 lukema) työntekijöistä 83 % (72 %) koki, että hankkeesta oli hyötyä alueen nuorille, 78 % (80 %) katsoi, että ryhmistä ja toiminnoista oli hyötyä nuorille ja 72 % (68 %) koki, että palvelutorista oli hyötyä nuorille.

KUVIO 21. Nuorten aikuisten hyötyminen SoVa-hankkeesta, nuorten ryhmistä ja Nuorten aikuisten palvelutorista työntekijöiden (n = 53) mukaan

Kyselyihin vastanneet kollegat suhtautuivat siis varsin myönteisesti SoVa-hankkeen erilaisiin toimintoihin ja kokivat niistä olleen hyötyä nuorille. Vaikka yksikään työntekijä ei uskonut, että ryhmistä olisi ollut haittaa nuorille, huomionarvoista on kuitenkin se, että epätietoisuuden osuus pysyi kautta linjan melko isona. Työntekijät eivät oikein osanneet ilmaista mielipidettään varsinkaan Nuorten aikuisten palvelutorista, mikä johtui luultavasti siitä yksinkertaisesta seikasta, että sitä ei markkinoitu riittävästi, koska hanketyöntekijöiden resurssit menivät etenkin hankkeen loppuaikoina vahvasti nuorten ja työntekijöiden parissa työskentelyyn.

Antamansa kirjallisen palautteen perusteella kollegat kokivat, että SoVa-hanke onnistui etenkin *”yhteistyössä ja nuorten tavoittamisessa (T)”* sekä *”nuorille mielekkään ja tarpeellisen toiminnan järjestämisessä (T)”*. Hankkeen eduksi katsottiin myös se, että se kykeni *”nostamaan huono-osaisten nuorten toiminnallisuuden merkitystä näkyville taroituksenmukaisella ja tarpeellisella tavalla” (T)*.

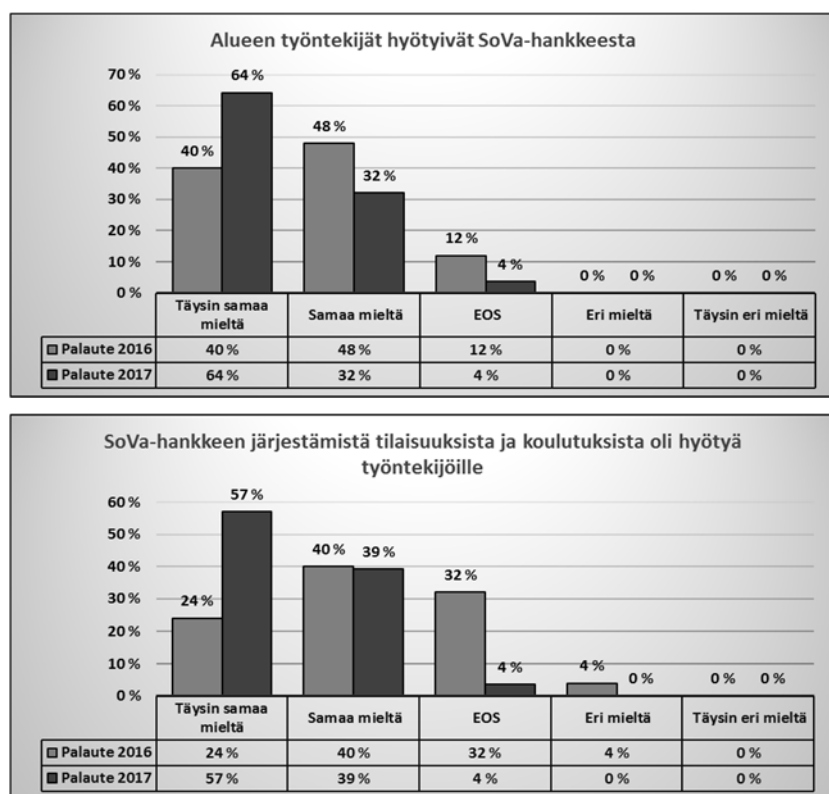
Vaikka asioita saatiin vietyä eteenpäin hankkeen aikana, luonnollisesti myös monia tärkeitä ja kiinnostavia seikkoja jäi tekemättä. Hyvinkää ei siis tullut likimainkaan valmiiksi myöskään SoVa-hankkeen ansiosta tai aikana. Hanketyöntekijät ja heidän tukenaan olleet kollegat olivatkin vahvasti samoilla linjoilla siinä, että ennen kaikkea *seuraaviin nuorten ryhmiin kannattaisi panostaa jatkossa nykyistä vahvemmin:*

- koulujen ja oppilaitosten kirjoilla roikkuvat, mutta paljon poissa olevat ja usein mielenterveyden kanssa oireilevat nuoret
- sairauslomalla ja jopa eläkkeellä olevat nuoret
- ilman koulutusta ja työpaikkaa olevat nuoret vanhemmat, jotka ovat paremman puutteessa esimerkiksi erilaisilla perhevapailta

- romaninuoret, oleskeluluvan juuri saaneet nuoret sekä erilaisten kulttuurien riskipaineessa kipuilevat maahanmuuttajanuoret, joiden omat ja vanhempien näkemykset eivät aina kohtaa toisiaan tai realiteetteja.

Vaikka etenkin nämä ryhmät kaipaavat lisäpanostusta, kollegat muistuttivat samalla siitä, *ettei nuoria pitäisi kategorisoida liikaa* yksittäisten taustamuuttujien, saati ongelmien pohjalta. Nuorten ryhmien tulisi olla nykyistä enemmän sellaisia, joissa heidän haasteensa kyllä huomioidaan, mutta siirretään ne pois parrasvaloista ja keskitytään mieluummin heidän *voimavaroihinsa* (ks. Aaltonen & Lappalainen 2013; Kiilakoski 2017). Tärkeää olisi tällöin se, että erilaiset nuoret – kuten maahanmuuttajat ja kansatuomalaiset – pääsisivät luontevaan vuorovaikutukseen keskenään.

Kuten kuviosta 22 selviää, työntekijöistä peräti 96 % koki vuonna 2017, että he itse *hyötyivät sekä hankkeesta kokonaisuutena että sen järjestämistä tilaisuuksista*. Varsinkin jälkimmäistä koskevat lukemat paranivat huomattavasti hankkeen edetessä, mikä oli vaikuttavuuden kannalta erittäin myönteinen ja tervetullut tulos.

KUVIO 22. Työntekijöiden (n = 53) kokema hyöty SoVa-hankkeesta ja sen puitteissa järjestetyistä tilaisuuksista ja koulutuksista

Kun kollegoilta tiedusteltiin avoimilla kysymyksillä tarkennusta, missä asioissa SoVa-hanke oli heidän mielestään *onnistunut parhaiten työntekijöiden kannalta*, vastaajat olivat vahvasti yhtä mieltä siitä, että nimenomaan

- verkoston ja palvelujärjestelmän vahvuuksien, heikkouksien ja mahdollisuuksien näkyväksi tekemisessä ja selkiyttämisessä
- toisistaan irrallaan olevien toimijoiden yhteen saattamisessa sekä niiden välisen yhteistyön ja dialogin edistämässä
- uusien kumppanuuksien rakentamisessa alueellisesti ja joiltain osin myös valtakunnallisesti
- tuoreiden, totutusta poikkeavien näkökulmien esiin nostamisessa sekä työntekijöiden ammatillisen itsereflektoinnin ja kasvun tukemisessa
- työntekijöiden kannustamisessa ja yhteishengen nostattamisessa
- tiedottamisessa paitsi hankkeen omista, myös verkoston yhteisistä asioista.

Oli selvää ja erittäin tervetullutta, että työntekijät esittivät myös *kritiikkiä* SoVa-hanketta kohtaan, sillä se auttoi hanketyöntekijöitä korjaamaan hankkeen suuntaa. Kollegat olivat antamansa palautteen perusteella mm. sitä mieltä, että

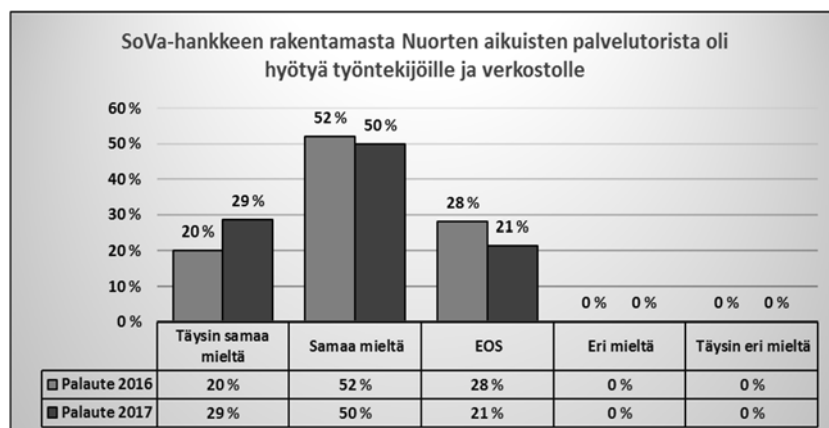
- kaikki SoVa-koulutukset eivät olleet keskenään yhtä laadukkaita tai ammatillisessa mielessä antoisia
- SoVa-hanke ei aina muistanut antaa tarpeeksi julkista kiitosta yhteistyökumppaneille heidän panoksestaan, vaikka valtaosa asioista tehtiinkin nimenomaan verkostoyhteistyönä ja osa uusista ideoista nousi nimenomaan kentältä
- SoVa-hanke olisi voinut tiedottaa vieläkin enemmän eri toiminnoista ja huomioida vielä paremmin jo olemassa olevat ryhmät ja palvelut.

Kriittistä, mutta samalla kuitenkin rakentavaa ja useimmiten varsin oikeutettua palautetta saatiin kollegoilta paitsi anonyymeillä kyselyillä, myös suoraan, henkilökohtaisesti. Toisinaan kielteisessä palautteessa oli kysymys tietämättömyydestä tai väärinkäsityksistä, mutta yhtä usein myös hankkeen todellisista epäkohdista, joihin pyrittiin puuttamaan mahdollisuuksien mukaan. Esimerkiksi SoVa-koulutusten järjestelyihin ja laatuun panostettiin hankkeen edetessä entistä ponnekkaammin, mikä myös näkyi koulutuksista saatujen arvosanojen nousuna. Hanketyöntekijät terästäytyivät hankkeen edetessä myös siltä osin, että he pyrkivät eri yhteyksissä korostamaan entistä enemmän sitä faktaa, että valtaosa SoVa-hankkeen aikaansaannoksista oli tehty tiiviissä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa, jolloin kiitos kuului yhtä lailla heille. Tähän tosiasiaan herättiin kunnolla mm. seuraavan, hankkeen alkuaikoina annetun palautteen myötä:

Mielestäni SoVassa voitaisiin enemmän kiittää yhteistyöverkostoja työn mahdollistamisesta, sillä tähän mennessä en usko, että olisi saatu näin paljon aikaiseksi ilman yhteistyötä. Aika usein tuntuu kuulevan, kuinka SoVa hanke ottaa kaiken kunnian itselleen, vaikka todellisuudessa esimerkiksi AHAA ryhmää ei olisi jos verkosto ei olisi siihen ehdottanut omia nuoriaan. AHAA ryhmä kuitenkin on teidän paras saavutus tähän mennessä, joten sitä en mitenkään kritisoi, vaan yleisesti voisi olla vähän nöyremmällä asenteella. (T.)

Suurin osa kritiikistä oli ansaittua ja erittäin hyödyllistä toiminnan kehittämisen näkökulmasta ja vain harvoin kyse oli jonkun tahon epäasiallisesta suhtautumisesta ja käytöksestä, jonka oletetut motiivit jätetään tässäkin yhteydessä tyystin omaan arvoonsa.

Kuten kuviosta 23 näkyy, Nuorten aikuisten palvelutorista koettiin olevan hyötyä myös työntekijöille. Samalla voidaan kuitenkin nähdä, että turhan monet olivat edelleen selvästi epätietoisia palvelutorista ja sen hyödyistä.

KUVIO 23. Nuorten aikuisten palvelutorin hyödyllisyys työntekijöille ja verkostolle työntekijöiden (n = 53) mukaan

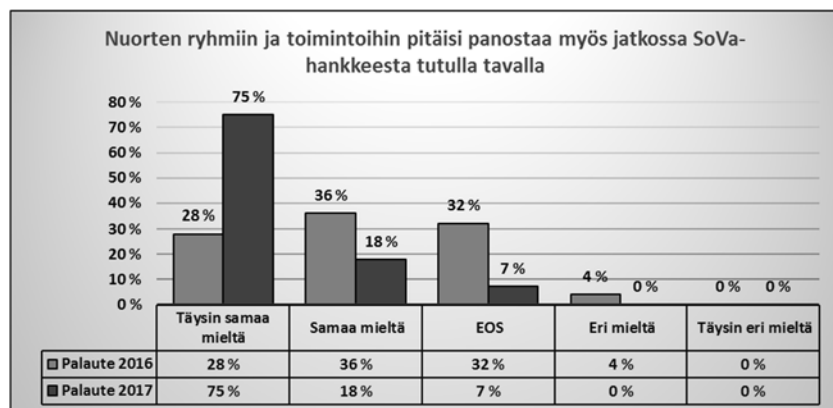
Kun kollegoilta tiedusteltiin tarkemmin, *millaista hyötyä palvelutorista heille lopulta oli*, monet katsoivat, että se mm. *auttoi heitä*

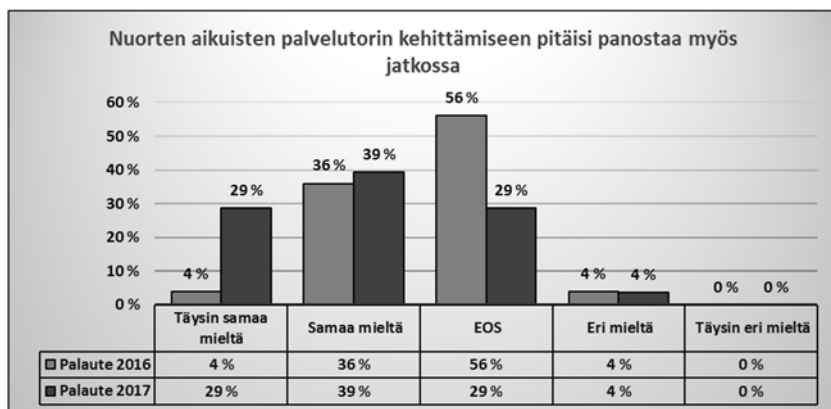
- hahmottamaan nuorille aikuisille suunnatun, turhankin pirstaleisen palveluviidakon vahvuuksia ja heikkouksia, päällekkäisyyksiä ja aukkoja Hyvinkäällä
- pääsemään entistä paremmin selville niistä lukemattomista ryhmistä, joita Hyvinkäällä on tarjolla nuorille aikuisille
- tekemään nuorten palveluita ja ryhmiä entistä selkeämmin näkyväksi myös omille asiakkaille, harjoittelijoille ja tuoreille kollegoille.

Palvelutorista onnistuttiin rakentamaan yksinkertainen ja helppokäyttöinen arjen työkalu, jonka etujen ja mahdollisuuksien moninaisuus oli kiistatonta. Tämän puolesta puhuu myös se seikka, että Hyvinkäällä on rakennettu myös muille ihmisryhmille, kuten lapsille ja ikääntyneille, kohdennettuja palvelutoreja ja tultaneen rakentamaan myös jatkossa. Samalla on myönnettävä, että *palvelutorin kehittäminen ja kunnon lanseeraaminen jäivät varsinkin hankkeen loppuajoina turhan vähälle huomiolle*, sillä palveluohjaajien voimavarat kuluivat vahvasti nuorten parissa työskentelyyn ja hankekoordinaattorin aika hupeni hankkeen loppuunsaattamisen vaatimiin, vakiintuneiden työtehtävien päälle tuleisiin lisätehtäviin. Ei siis ole yllätys, että monet kollegat antoivatkin palautetta, että palvelutoria *”pitäisi markkinoida enemmän”* (T) ja kehittää sitä lisää nimenomaan visuaalisen ilottelun, vuorovaikutuksellisuuden ja liikkuvan kuvan suuntaan. Näin varmasti olikin, mutta osittaisena puolustuksena todettakoon, että samaan aikaan työn alla oli mm. Ohjaamo Hyvinkään ja erilaisten valtakunnallisten verkkopalveluiden rakentaminen, minkä vuoksi SoVa-hankkeessa kannatti olla tarkkana, ettei suotta tehty päällekkäistä työtä.

Onneksi palvelutori on nyt olemassa ja se on rakennettu sellaiseksi, että sen ylläpitäminen ja päivittäminen eivät vaadi jatkossa ylenpalttista panostusta. Ehdotuksena onkin, että jokin moniammatillinen ja toimialarajat ennakkoluulottomasti ylittävä yhteenliittymä ottaisi koppia palvelutorin säännöllisestä kehittämisestä rinta rinnan muiden kaupungin palvelutorien kanssa. Suurena haasteenahan tämänkaltaisissa verkkopalveluissa ja vastaavissa on nimenomaan se, että niiden sisältämät tiedot ja visuaalinen ilme päästetään vanhenemaan, jolloin ne menettävät kiinnostavuutensa, informatiivisuutensa ja uskottavuutensa loppukäyttäjien, kuten nuorten ja työntekijöiden, silmissä.

Työntekijöiltä tiedusteltiin myös sitä, mihin hankkeesta tutuiksi tulleista *toiminnoista kannattaisi erityisesti panostaa jatkossa*. Nämä näkemykset on koottu seuraavaan, kahdelle sivulle jakautuvaan ja kolmiosaiseen kuvioon 24.

KUVIO 24. SoVa-hankkeen toimenpiteisiin panostamisen tärkeys jatkossa työntekijöiden (n = 53) mielestä

Edeltä voi nähdä, että *kollegoiden arvostus* SoVa-hankkeen erilaisia *toimenpiteitä kohtaan kasvoi* sitä mukaa, mitä tutummaksi hanke heille tuli: Ensinnäkin 64 % työntekijöistä katsoi vuonna 2016, että *nuorten ryhmiin ja toimintoihin pitäisi panostaa* hankkeesta tuttuun tapaan, mutta vuonna 2017 tätä mieltä olevien osuus oli kivunnut jo 93 %:iin. Samaan aikaan epä tietoisten osuus oli tippunut 32:sta 7 %:iin ja kielteisesti suhtautuneet olivat kadonneet tyystin.

Toisaalta 52 % työntekijöistä ajatteli vuonna 2016, että *työntekijöiden kouluttamiseen ja yhteen saattamiseen on hyödyllistä satsata* samalla tavoin kuin SoVa-hankkeessa tehtiin, mutta vuonna 2017 näin ajatteli jo lähestulkoon kaikki (97 %). Seuraavanlainen sanallinen palaute olikin varsin tyypillistä:

Erittäin hyvää työtä olette tehneet! Nämä koulutukset ovat olleet kiinnostavia ja hyödyllisiä, joten toivottavasti näitä tulee lisää. (T.)

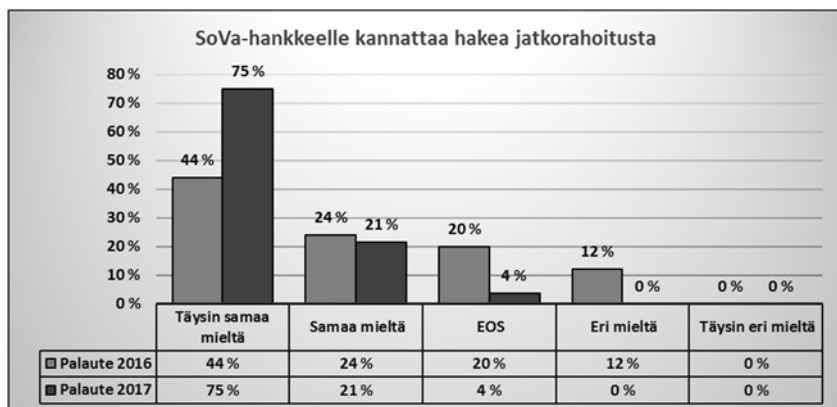
*Juuri tällaisia eri toimialueiden työntekijöitä yhteen saattavia, jokaisen työtä sivua-
via ajankohtaisia aiheita (T).*

*Kiitokset SoVa-hankkeelle kaikin puolin hyvästä toiminnasta ja ennakkoluulotto-
muudesta myös näissä vähemmistöasioissa.*

Empivästi ja eritoten kielteisesti työntekijöiden koulutuksiin suhtautuneiden määrät putosivat samaan aikaan radikaalisti.

Kolmanneksi vain 40 % työntekijöistä piti *Nuorten aikuisten palvelutoriin panostamista vaivan arvoisena* vuonna 2016, joten on hienoa, että myönteisesti suhtautuvien osuus saatiin nostettua edes 68 %:iin. Se, että epävarmojen osuus pysyi kuitenkin suurena koko hankkeen ajan, kielii jälleen kerran siitä, että palvelutorin markkinointiin olisi pitänyt panostaa enemmän. Hanketyöntekijät myöntävätkin rehellisesti, että he jättivät palvelutorin vähemmälle huomiolle, sillä he katsoivat tärkeämmäksi työskennellä kasvokkain nuorten aikuisten ja työntekijöiden parissa ja että palvelutori oli kuitenkin vain yksi tekninen apuväline monien muiden joukossa, ei suinkaan itsetarkoitus.

Hanketyöntekijät tiesivät alusta alkaen tekevänsä tärkeää ja hyödyllistä työtä, joten heille itselleen oli itsestään selvää pyrkiä hakemaan *jatkorahoitusta*, kun SoVa-hanke päättyi vuonna 2017. Koska oman työn merkitystä on haastavaa arvioida objektiivisesti ja kriittisesti, he halusivat saada myös verkostolta varmistuksen, olisiko jatkorahoituksen hakeminen ylipäättään tarpeellista kollegoiden mielestä. Koska hankkeen tavoitteet olivat alun alkaenkin nousseet kentän tarpeista, on loogista, että *jatkorahoituksen hakemiseen suhtauduttiin myönteisesti* heti hankkeen alusta lähtien: vuonna 2016 kaikkiaan 68 % työntekijöistä kannatti jatkorahoituksen hakemista ja vuonna 2017 näin ajattelevien osuus oli noussut jo 96 %:iin, kuten ilmenee kuviosta 25.

KUVIO 25. Jatkorahoituksen hakemisen mielekkyyden työntekijöiden (n = 53) mielestä

Monet yhteistyökumppanit totesivatkin antamassaan palautteessa kutakuinkin seuraavaan tapaan:

Jos hanke loppuu, pelottaa paluu vanhaan, jossa kenenkään hyppysissä ei ole koko kokonaisuus, vaan jokainen toimii taas omassa karsinassaan (T).

Kuten tästä raportista on tullut ilmi, SoVa-hanke onnistui *saavuttamaan* ja monin tavoin jopa *ylittämään sille asetetut määrälliset ja laadulliset tavoitteet niin nuorten, työntekijöiden kuin koko Hyvinkään palvelujärjestelmän osalta*. Koska hanketyöntekijöiden rekrytointi oli annetun palautteen perusteella ilmeisen onnistunut, joukkue pelasi hyvin yhteen, hankkeen näytöt olivat kiistattomat, kentällä oli selkeää tilausta hankkeesta tutuille toimenpiteille ja verkostokin suhtautui asiaan hyvin myötämielisesti, nuorisopalvelut päätti hakea vuoden 2016 loppupuolella ja 2017 alkupuolella jatkorahoitusta kolmesta eri rahoituslähteestä. Vaikka näytöt ja perustelut jatkohankkeelle olivat erinomaiset, ikävä kyllä ESR ja STM eivät hellittäneet – luultavasti ennemminkin alue- ja rahoituspoliittisista syistä kuin itse hakemuksesta johtuen – kukkaronsa nyörejä.

Tätä ”Yhdessä vahvemiksi” -raporttia kirjoitettaessa odotetaan vielä Etelä-Suomen aluehallintoviraston rahoituspäätöstä. Mikäli rahoitus myönnetään, Hyvinkään kaupungin nuorisopalvelut voi jatkaa SoVa-hankkeessa hyvin alkanutta työtä ja käynnistää syksyn 2017 aikana *Nuorille otetta elämään -hankkeen*. Vuosina 2017–2019 toteutettavassa NOTE-hankkeessa paitsi jatketaan SoVa-hankkeesta tuttujen, hyvien käytänteiden kehittämistä ja jalkauttamista, myös lähdetään tekemään tyystin uusia aluevaltauksia niiden nuorten parissa, jotka ovat tähän asti jääneet vähemmälle huomiolle ja tavoilla, joita ei kenties ole hyödynnetty Hyvinkäällä vielä tähän mennessä.

7 SOVA-HANKKEEN JÄLKEEN

Hyvinkään kaupungin nuorisopalveluiden hallinnoiman ja ESR:n rahoittaman SoVa-hankkeen *tavoitteena* oli vuosina 2015–2017

- 1) kohdata 320 nuorta aikuista, tukea heidän sosiaalista vahvistumistaan sekä ohjata heitä koulutukseen, työelämään ja muiden palveluiden piiriin nimenomaan ryhmätoiminnan keinoin
- 2) ideoida kokonaisvaltainen malli, jonka avulla voidaan tukea nuorten sosiaalista vahvistumista Hyvinkäällä.

Kuten tästä Yhdessä vahvemmiksi -raportista on tullut ilmi, nämä *tavoitteet onnistuttiin paitsi saavuttamaan, myös monilta osin ylittämään* eritoten hankkeen päätavoitteen 1 osalta. Tavoite 2 taas saavutettiin pitkälti sitä kautta, että hankkeessa yhtäältä saatettiin verkoston toimijoita yhteen mm. säännöllisten SoVa-koulutusten ja tiiviin verkostoyhteistyön avulla ja toisaalta rakennettiin kaupungin kotisivuille virtuaalinen Nuorten aikuisten palvelutalo, joka osaltaan mallinsi ja teki näkyväksi nuorten tueksi rakennettua monitahoista ja sekavaakin palvelujärjestelmää.

Hankkeen keskeisiä *toimenpiteitä* tarkasteltiin yksityiskohtaisesti luvuissa 3–4, joista ensiksi mainitussa käytiin läpi sitä, miten hanke teki paitsi omia toimintojaan, myös koko verkoston osaamista näkyväksi työntekijöille ja nuorille. Luvussa 4 taas esiteltiin kaikkia niitä *konkreettisia toimenpiteitä*, joita hankkeen puitteissa tehtiin yhdessä *nuorten* (alaluku 4.1) ja toisaalta *verkoston* (4.2) kanssa. Nämä käytännön toimenpiteet, kuten nuorille suunnatut ryhmät ja työntekijöille kohdistetut SoVa-koulutukset, kumpusivat nimenomaan kentän tarpeista; hankkeen aikana pyrittiin vastaamaan kysyntään sekä paikkaamaan palvelujärjestelmässä olevia aukkoja tai vähintään kiinnittämään vaikiintuneiden toimijoiden huomiota niihin. Hankkeessa myös kartettiin tietoisesti päällekkäisen työn tekemistä ja kilpailuasetelman luomista, ja keskityttiin enemmän siihen, mitä muut eivät enää tai vielä tehneet. Hanke kuitenkin tiedosti alusta asti määräaika-suutensa ja rajalliset resurssinsa, minkä vuoksi käytännössä kaikki se, mitä tehtiin, tehtiin kiinteässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Näin pystyttiin paremmin varmistamaan, että hyvät käytännöt jäivät elämään myös hankkeen päättymisen jälkeen.

SoVa-hankkeessa tehtiin paljon asioita, joista suurimmassa osassa onnistuttiin hyvin ja osassa taas vähemmän mairittelevasti. Parhaista *onnistumisista* voidaan mainita nimenomaan seuraavat:

- *nuorten aikuisten sosiaalista vahvistumista tukevat uudenlaiset toiminnot*, kuten Ahaa-ryhmä, Omille siiville -infopaketti, TUTUKS-ryhmä ja nuorille vanhemmille tarkoitetut rentoutumis- ja virkistäytymisryhmät
- kollegoiden verkostoitumista ja ammatillista kasvua *tukevat SoVa-koulutukset*
- hiljaista tietoa näkyväksi tekevä *Nuorten aikuisten palvelutori*
- *kentän näkemysten systemaattinen kerääminen* läpi koko hankkeen.

Vaikka rahoittaja tai muut eivät sitä edellyttäneet, SoVa-hankkeen työntekijät katsoivat tarpeelliseksi kirjoittaa tämän raportin nimenomaan siksi, että siihen oli mahdollista koota yksiin kansiin – kenen tahansa vapaasti käytettäväksi ja eteenpäin kehitettäväksi – kaikki nämä erilaiset kokeilut, kompastuskivet ja hyviksi osoittautuneet käytänteet.

Hankkeessa saatiin siis paljon hyvää aikaiseksi, mutta mukaan mahtui hittien lisäksi myös *huteja*. Niistä seikoista, jotka eivät onnistuneet toivotulla tavalla voidaan mainita mm. *Nuorten aikuisten palvelutorin lanseeraus* ja osa nuorten *retkistä*: Palvelutoria olisi pitänyt markkinoida enemmän, eikä osalle retkistä saatu nuoria mukaan likimainkaan niin paljon kuin odotettiin, vaikka kollegat jaksoivat koko hankkeen ajan surkutella sitä, miten nuorille ei ikinä tarjota mitään mukavaa tekemistä. Sama koski osittain myös nuorten äitien rentoutumisryhmiä, joille tiedetään olevan tarvetta, mutta joiden toteutus kompuroi mm. arkielämän realiteetteihin, kuten lastenhoitojärjestelyihin.

Tästä raportista on tullut selville, että hankkeen aikana tehtiin hartiavoimin töitä niin nuorten, työntekijöiden kuin koko palvelujärjestelmän parissa. Vielä tärkeämpi kysymys kuitenkin kuuluu, *mitä hankkeella ja kaikella siinä tehdyllä työllä saatiin lopulta aikaiseksi*. Jos nousee kaikkien tässä raportissa esitettyjen yksityiskohtien yläpuolella, on perusteltua esittää, että *SoVa-hankkeen aikana onnistuttiin ainakin*

- *tavoittamaan* satoja syrjäytyneitä tai syrjäytymisvaarassa olevia *nuoria*, joista 347:n tiedot syötettiin ESR Henkilö -järjestelmään
- *vahvistamaan* sosiaalisesti toimintoihin *osallistuneita nuoria aikuisia*, jolloin he saivat ainakin hieman paremman otteen elämästään
- *ottamaan koppia monista nuorista*, jotka ovat jääneet palvelujärjestelmässä syystä tai toisesta *vähälle huomiolle*
- *saattamaan satoja työntekijöitä yhteen* paitsi Hyvinkäällä, myös laajemmin Keski-Uudellamaalla ja Etelä-Suomen alueella.
- *tukemaan 592 työntekijän ammatillista kasvua ja verkostoitumista* hankkeen aikana järjestetyn *11 SoVa-koulutuksen* avulla
- *edistämään eri sektoreiden ja toimialojen välistä yhteistyötä* ja rakentamaan uusia kumppanuuksia
- *siirtämään* palvelujärjestelmän huomiota nykyistä *ehkäisevämpään ja poikkisektorisempaan suuntaan*
- *tekemään koulutusten ja Palvelutorin avulla näkyväksi hiljaista tietoa*, mikä taas auttaa paikkaamaan järjestelmän aukkoja ja karsimaan päällekkäistä työtä.

Kuten seuraavasta taulukosta 6 ilmenee, SoVa-hankkeen *vaikuttavuutta* voidaankin tarkastella *kolmella eri tasolla*:

KONKREETTINEN VAIKUTTAVUUS NUORTEN AIKUISTEN KOHDALLA	KONKREETTINEN VAIKUTTAVUUS TYÖNTEKIJÖIDEN KOHDALLA	KONKREETTINEN VAIKUTTAVUUS PALVELUJÄRJESTELMÄN KOHDALLA
- Hankkeen aikana tavoitettiin 347 syrjäytynyttä ja syrjäytymisvaarassa olevaa nuorta ja satoja muita nuoria, jotka osallistuvat avoimiin tapahtumiin. - Nuorten sosiaalinen vahvistuminen lisääntyi hankkeen ansiosta. Työ- ja toimintakyvyn paraneminen tapahtui pienin askelin ryhmätöimintöjen avulla. - Voimaantumista tapahtui näkökulmien avartumisen ja uusien mahdollisuuksien avautumisen myötä. Tätä tehtiin ryhmissä uusien menetelmien avulla. - Ongelmiin puututtiin aikaisempaa varhaisemmassa vaiheessa ja jopa ennalta. Esimerkkinä oli "Omille siviileille" -paketti, missä nuoria informoitiin etukäteen palveluista ja kannustettiin hakemaan apua mieluummin liian aikaisin kuin liian myöhään. - Koppia otettiin myös niistä nuorista, jotka ovat jääneet vähälle huomiolle. Heistä on esimerkkinä hiljaiset nuoret ja nuoret vanhemmat.	- Hankkeen aikana kohdattiin satoja työntekijöitä. Heistä 592 tavoitettiin SoVa-koulutusten avulla. - Hanke kutsui työntekijöitä yhteen Hyvinkäältä, mutta myös naapurikunnista ja valtakunnallisten toimijoiden parista. - Verkostoitumisen foorumeita olivat työntekijöille suunnatut koulutukset ja tiimit, kuten Hope, Nupa, LAPE ja NOP, joissa hankkeella oli keskeinen rooli. - Työntekijät tekivät omaa toimintaansa näkyväksi verkostoissa ja tutustuivat muihin työntekijöihin ja palveluihin. Uutuusarvoa muodostui siitä, että verkostoa laajennettiin 3. sektorin suuntaan. - SoVa-koulutusten yms. ansiosta työntekijöiden ammatillinen itsereflektointi lisääntyi, he tutustuvat toisiinsa ja heidän osaamisensa vahvistui. Hanke panosti teemoihin, joihin liittyvä osaminen oli ohutta.	- Hankkeen ansiosta palvelujärjestelmä täydentyi lisää 3. sektorin osaamisella. - Eri toimijat hyötyivät hankkeesta lisääntyneen yhteistyön, koulutusten ja palveluohjauksen myötä. Hanke ei pakottanut eri tahoja yhteistyöhön, mutta dialogi lisääntyi luonnostaan, kun toimijat kutsuttiin yhteen. Valtaosa hankkeen toiminnoista tehtiin yhteistyössä verkoston kanssa. - Entistä monipuolisemman yhteistyön ja hiljaisen tiedon näkyväksi tekeminen mm. palvelutorin avulla vähensi päällekkäistä työtä ja auttoi havaitsemaan järjestelmän aukkoja ja tavoittamaan uusia nuoria, jotka myös tarvitsevat tukea. - Hankkeessa siirrettiin järjestelmän huomiota korjaavasta työstä ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen puuttumiseen. Tämä on suotavaa nuorten, työntekijöiden ja järjestelmän kannalta. - Hyvinkäällä on paljon hyviä palveluita ja osaavia työntekijöitä. Koska osa osaamisesta ja tekemisestä jää pinnan alle, hanke teki tätä hiljaista tietoa näkyväksi.

TAULUKKO 6. Tiivistelmä SoVa-hankkeen vaikuttavuudesta eri tasoilla

Työntekijöiltä saadun palautteen perusteella monet heistä ovat aidosti huolissaan siitä, että ennakoluuloton, kuvia kumartelematon ja tasapuolinen yhteistyö eri tahojen kesken hiipuu vähitellen Hyvinkäällä, kun SoVa-hanke päättyy. Sen vuoksi hanketyöntekijät esittävätkin toivomuksenaan, että Hyvinkäällä jo nyt erinomaisesti toimivat yhteistyöfoorumit, kuten monialaiset ja poikkisektoriset NOP-, Hope- ja Nupa-tiimit, *ottaisivat* toden teolla ja yksissä tuumin *koppia* etenkin

- SoVa-hankkeen aikana ideoitujen, uudelleen henkiin herätettyjen ja eteenpäin kehiteltyjen ryhmien, kuten Ahaa-ryhmän, Omille Siiville -infopaketin ja nuorten vanhempien jaksamista tukevien ryhmien, juurtumisesta ja jatkokehittelystä
- työntekijöiden verkostoitumista ja ammatillista kasvua tukevien SoVa-koulutusten järjestämisestä
- Nuorten aikuisten palvelutorin ylläpidosta ja päivittämisestä.

Jos ja kun Hyvinkään palvelujärjestelmä ja työntekijät panostavat yhdessä näihin seikkoihin, se tulee varmasti lisäämään järjestelmän toimivuutta, läpinäkyvyyttä ja dynaamisuutta, ja sitä kautta työntekijöiden ja nuorten hyvinvointia. Hyvinkäällä on jo nyt vahva tahtotila tehdä asioita yhdessä, joten sitä kannattaa vaalia ja viedä entistä vahvemmin myös käytäntöön.

LÄHTEET

- Aaltonen, S. & Lappalainen, S. 2013. Samalla viivalla? Koulutuspolulta poikenneiden nuorten resurssit ja toisen asteen koulutus. Teoksessa K. Brunila, K. Hakala, E. Lahelma & A. Teittinen (toim.) Ammatillinen koulutus ja yhteiskunnalliset eron- teot. Helsinki: Gaudeamus, 110–128.
- Airio, I. & Niemelä, M. 2013. Työmarkkinatuen saajien koettu terveys ja toimeentulo. Teoksessa M. Niemelä & J. Saari (toim.) Hyvinvointi Suomessa. Teemakirja 10. Helsinki: Kela, 44–61.
- Alho, L. 2016. Yhdessä nuoren aikuisen tukena – Psykososiaalisten palveluiden verkko Vantaalla. Saatavilla: <https://palveluolenmina.files.wordpress.com/2016/11/artikkeli-yhdessä3a4-nuoren-aikuisen-tukena-2-11-20162.pdf> (viitattu 9.4.2017).
- Elojärvi, A. 2016. Nuorten kokemuksia voimaantumisesta Palvelu olen minä! -hank- keessa. Helsinki: Diakonia-amk. Saatavilla: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/117478/Elojarvi_Anne.pdf?sequence=1 (viitattu 27.4.2017).
- Eneroth, B. 1984. Hur mäter man ”vackert”? Grundbok i kvalitativ metod. Göteborg: Natur och Kultur.
- Ervamaa, S., Haahkola, K., Illi, M., Markkola, A., Tukiainen, H. & Suomalainen, K. 2015. Lasten ja nuorten palvelut 2020. Jotta yksikään lapsi tai nuori ei tipahda turva- verkon läpi. Helsinki: Sitra.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 7. painos. Tampere: Vastapaino.
- Hamarus, P., Holmberg-Kalenius, T. & Salmi, S. 2015. Opas kiusaamisen jälkihoitoon. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Harvey, C. 2016. Using ICT, digital and social media in youth work. A review of research findings from Austria, Denmark, Finland, Northern Ireland and the Republic of Ireland. National Youth Council of Ireland. Saatavilla: <http://www.youth.ie/sites/youth.ie/files/International%20report%20final.pdf> (viitattu 26.4.2017).
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. uudistettu painos. Helsinki: Edita.
- Hemming, M. 2006. Syrjäytyneet ja syrjäytyvät miehet ja lapset. Yhteiskuntapolitiikka 71(6), 661–662.
- Honkakoski, A., Kinnunen, P. & Vuorijärvi, P. 2016. Nuorten aikuisten sosiaalisen tuen tarpeet ja niihin vastaaminen. Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen julkaisuja 41. Oulu: Poske.
- Isotalo, P. & Ringman, M. 2008. Eteenpäin. Syrjäytyneiden ja syrjäytymisvaarassa ole- vien nuorten tukeminen Hämeenlinnanseudulla poikkisektorisen yhteistyön ja digitaalisen portfolion avulla. Hämeenlinna: NäytönPaikka ry.
- Isotalo, P. & Ringman, M. 2012. Suuntia. Digitaalinen portfolio syrjäytymisvaarassa ole- vien ja syrjäytyneiden nuorten voimaantumisen välineenä. Hämeenlinna: Näy- tönPaikka ry.

- Isotalo, P. & Ringman, M. 2015. Oma elämä näkyväksi. NäytönPaikka-nettipalvelu nuorten sosiaalisen vahvistumisen välineenä: Hämeenlinna: NäytönPaikka ry.
- Juhila, K. 2009. Sosiaalityöntekijöinä ja asiakkaina. Sosiaalityön yhteiskunnalliset tehtävät ja paikat. Jyväskylä: Gummerus.
- Kiilakoski, T. 2017. Nuorten irrallisuus, eriarvoisuus ja toimintakyky muuttuvassa maailmassa. Luentomateriaali. Kohti uusia suuntia -seminaari 23.5.2017, Hyvinkää.
- Linnossuo, O. 2004. Syrjäytymisestä selviytymiseen? Arviointitutkimus työttömien nuorten palveluohjauksesta. Sosiaali- ja terveysturvan katsauksia 61. Helsinki: Kela.
- Mahlamäki-Kultanen, S. 2007. Syrjäytymisen ehkäisy -projektin johtamisen ja juurtumisen kysymyksiä. Teoksessa L. Nikander & J. Lahtinen (toim.) Projektit tuli taloon – käymään vai asumaan. Ammatillisen opettajakorkeakoulun julkaisuja 7. Hämeenlinna: Hamk, 40–57.
- Myrskylä, P. 2012. Hukassa – Keitä ovat syrjäytyneet nuoret? EVA:n analyysi 19. Helsinki: EVA.
- Niemelä, M. & Saari, J. (toim.) 2013. Hyvinvointi Suomessa. Teemakirja 10. Helsinki: Kela.
- Oinonen, M. & Marttio, H. 2017. ”Kuka pelkää posteljoonia?”. Taivun, pystyn, pärjään -hankkeen esite. Saatavilla: <http://www.aseanlapset.fi/sites/default/files/documents/esite_ammattilaisille_tpp.pdf> (viitattu 21.3.2017).
- Saukkonen, P. 2016. Mitä on kotoutuminen? Kvartti 4/2016. Saatavilla: <<http://www.kvartti.fi/fi/artikkelit/mita-kotoutuminen>> (viitattu 28.3.2017).
- Väärälä, R. 2000. Tarvitseeko Suomi syrjäytymisen vastaista ohjelmaa? Teoksessa M. Heikkilä & J. Karjalainen (toim.) Köyhyys ja hyvinvointivaltion murros. Helsinki: Gaudeamus, 74–85.

LIITTEET

Liite 1. SoVa-mainos tulevasta toiminnasta keväällä 2017

SOVA-HÄNKKEEN KEVÄT 2017

Ahaa-ryhmä

- 18-29-vuotiaalle suunnattu kumiloiva, kattava verkoston kanssa yhdessä toteutettu ryhmä, jossa tutustutaan monipuolisesti Hyvinkään palvelujärjestelmään
- Ryhmä kokoontuu keskiviikkoihin klo 11.00-15.00 Nuorisotalolla alkuviikolla 11.1.-31.5.2017
- Lähtökohta:** Eila Jormalainen ja Jenni Ahonen

Taideryhmä

- 18-29-vuotiaalle tarkoitettu suunattu ryhmä yhteistyössä aikuissosiaalityön ja Hyvinkään Opiston kanssa
- Ryhmän tarkoituksena on nuorten sosiaalisen vahvistamisen keuhkollisena toimintana
- Ryhmä kokoontuu tiistai-iltoihin alkuviikolla 10.1.-14.2.2017
- Lähtökohta:** Pami Isoaho ja Sanna Luoma (aikuissosiaalityö)

Omitte siville -infopaketti

- SoVa- ja Motive-hankkeen ja Aseman lapset ry:n yhdessä toteutama ryhmä
- Itseäänrynnästä otettuihin nuorille tarjottuihin asioista ja palveluista
- Teemoina työllistymisen, yrittäjyyden, aseiden, asteen jaksamisen, mielen hyvinvoinnin, toimimisen ja läsnäolon
- Ryhmä kokoontuu 2.3.-9.3. ja 16.3.2017 klo 10.00-12.00 NASTA-talossa
- Lähtökohta:** Pami Isoaho ja Teia Nivalainen (Motive-hanke)

Hakalan perhekahvila nuorille vanhemmille ja hoitajan lapaille

- Avoimien ryhmien kokoontuminen joka maanantai 8.1.2017 alkaen klo 9.30-11.00 Hakalan Nuorisotalolla
- Perhekahvilassa ollaan yhdessä, kahvileiuan ja nautitaan mukavasta toimesta
- Lähtökohta:** Jenni Ahonen

Nuorten äitien rentoutumisryhmä

- SoVa-hankkeen ja Pienen Verrin yhdessä järjestämä rentoutumisryhmä kokoontuu 11.1.2017
- Rentoutumisryhmä kokoontuu arvokkaassa myöhemminkin
- Lähtökohta:** Meri Kantoja (SoVa-hanke) ja Pami Isoaho

Yhteistyö: Eila Jormalainen ja Jenni Ahonen

EU-tila 2014-2020

SOVA-HÄNKKEEN KEVÄT 2017

Ahaa-ryhmä

- 18-29-vuotiaalle suunnattu kumiloiva, kattava verkoston kanssa yhdessä toteutettu ryhmä, jossa tutustutaan monipuolisesti Hyvinkään palvelujärjestelmään
- Ryhmä kokoontuu keskiviikkoihin klo 11.00-15.00 Nuorisotalolla alkuviikolla 11.1.-31.5.2017
- Lähtökohta:** Eila Jormalainen ja Jenni Ahonen

Taideryhmä

- 18-29-vuotiaalle tarkoitettu suunattu ryhmä yhteistyössä aikuissosiaalityön ja Hyvinkään Opiston kanssa
- Ryhmän tarkoituksena on nuorten sosiaalisen vahvistamisen keuhkollisena toimintana
- Ryhmä kokoontuu tiistai-iltoihin alkuviikolla 10.1.-14.2.2017
- Lähtökohta:** Pami Isoaho ja Sanna Luoma (aikuissosiaalityö)

Omitte siville -infopaketti

- SoVa- ja Motive-hankkeen ja Aseman lapset ry:n yhdessä toteutama ryhmä
- Itseäänrynnästä otettuihin nuorille tarjottuihin asioista ja palveluista
- Teemoina työllistymisen, yrittäjyyden, aseiden, asteen jaksamisen, mielen hyvinvoinnin, toimimisen ja läsnäolon
- Ryhmä kokoontuu 2.3.-9.3. ja 16.3.2017 klo 10.00-12.00 NASTA-talossa
- Lähtökohta:** Pami Isoaho ja Teia Nivalainen (Motive-hanke)

Hakalan perhekahvila nuorille vanhemmille ja hoitajan lapaille

- Avoimien ryhmien kokoontuminen joka maanantai 8.1.2017 alkaen klo 9.30-11.00 Hakalan Nuorisotalolla
- Perhekahvilassa ollaan yhdessä, kahvileiuan ja nautitaan mukavasta toimesta
- Lähtökohta:** Jenni Ahonen

Nuorten äitien rentoutumisryhmä

- SoVa-hankkeen ja Pienen Verrin yhdessä järjestämä rentoutumisryhmä kokoontuu 11.1.2017
- Rentoutumisryhmä kokoontuu arvokkaassa myöhemminkin
- Lähtökohta:** Meri Kantoja (SoVa-hanke) ja Pami Isoaho

Yhteistyö: Eila Jormalainen ja Jenni Ahonen

EU-tila 2014-2020

SOVA-HÄNKKEEN KEVÄT 2017

Tutuks-ryhmä

- 18-29-vuotiaalle suunnattu ryhmä yhteistyönä ja yhteistyönä
- Ryhmä kokoontuu keuhkollisena toimintana
- Lähtökohta:** Eila Jormalainen ja Jenni Ahonen

Oma Elämä näkyväksi -iserektioitipaketti

- Tuusintapaketin Suomen Seelennin Nyrönpätkä-asetteluun ja sen käyttöön omaan elämään hallitun toiminnan välillä
- Tuusintapaketin toteutus on toteutettu välillä 2017
- Kesä iserektioitipaketti on toteutettu välillä 2017
- Ryhmä kokoontuu keuhkollisena toimintana
- Lähtökohta:** Pami Isoaho ja Sanna Luoma (aikuissosiaalityö)

Toimintaportantat

- Maksuton toimintaportantat ja toimintaportantat 18-29-vuotiaalle hyvinkääläisille, joulukuun 2017-2018
- Toimintaportantat on toteutettu välillä 2017
- Lähtökohta:** Pami Isoaho ja Sanna Luoma (aikuissosiaalityö)

Nuorten aikuisten palvelutori

- Kuljetus nuorten ja työvoimajärjestöjen välillä
- toimintaportantat on toteutettu välillä 2017
- Lähtökohta:** Pami Isoaho ja Sanna Luoma (aikuissosiaalityö)

Yhteistyö: Eila Jormalainen ja Jenni Ahonen

EU-tila 2014-2020

SOVA-HÄNKKEEN KEVÄT 2017

Tutuks-ryhmä

- 18-29-vuotiaalle suunnattu ryhmä yhteistyönä ja yhteistyönä
- Ryhmä kokoontuu keuhkollisena toimintana
- Lähtökohta:** Eila Jormalainen ja Jenni Ahonen

Oma Elämä näkyväksi -iserektioitipaketti

- Tuusintapaketin Suomen Seelennin Nyrönpätkä-asetteluun ja sen käyttöön omaan elämään hallitun toiminnan välillä
- Tuusintapaketin toteutus on toteutettu välillä 2017
- Kesä iserektioitipaketti on toteutettu välillä 2017
- Ryhmä kokoontuu keuhkollisena toimintana
- Lähtökohta:** Pami Isoaho ja Sanna Luoma (aikuissosiaalityö)

Toimintaportantat

- Maksuton toimintaportantat ja toimintaportantat 18-29-vuotiaalle hyvinkääläisille, joulukuun 2017-2018
- Toimintaportantat on toteutettu välillä 2017
- Lähtökohta:** Pami Isoaho ja Sanna Luoma (aikuissosiaalityö)

Nuorten aikuisten palvelutori

- Kuljetus nuorten ja työvoimajärjestöjen välillä
- toimintaportantat on toteutettu välillä 2017
- Lähtökohta:** Pami Isoaho ja Sanna Luoma (aikuissosiaalityö)

Yhteistyö: Eila Jormalainen ja Jenni Ahonen

EU-tila 2014-2020

Mielenterveys voimaksi -koulutus

Torstaina 13.4.2017 (klo 8.30-15.00)

PAIKKA:
Nuorisotalo Sitä, alakerta (Solmonkatu 1, Hyvinkää)

KOULUTTAJA:
Susanna Kosonen, Suomen Mielenterveysseura ry

AIKATAULU JA SISÄLLÖT:

- 8.30-9.00: Aamukahvit (SoVa tarjoaa)
- 9.00-10.00: Päivä kahvit
- 10.00-11.30: Simulakkin on mielenterveyttä - usko pois
- 11.30-12.30: Lounas (omakustanteinen)
- 12.30-13.30: Tuntuko?
- 13.30-14.00: Kriisikahvi - työskentelyä ja kahvitteila (SoVa tarjoaa)
- 14.00-15.00: Selvitystien purjeilla eteenpäin

ILMOITTAUTUMINEN VIIMEISTÄÄN 12.4. SEURAAVAN LINKIN KAUTTA:
<http://www.mielenterveysseura.fi/fi/va/C35AA4/mielenterveysseuran-edustet35AA4/mielenterveys-voimaksi-koulutus-nuorisotalo-sita-13.4>

LISÄTietoja:

Elina Marjomäki
Suomen Mielenterveysseura
040 678 7245
Elina.marjomaki@mielenterveysseura.fi

Pammi Isotalo
Hyvinkään nuorisotalo, SoVa-hanke
040 705 7825
pammi.isotalo@hyvinkaa.fi

mieli
Suomen Mielenterveysseura
OHJAAAMO
HYVINKÄÄN
NUORISOPALVELUT

EU:lta
2014-2020
Opetus- ja
kulttuuriministeriö

Kysely Ahaa-ryhmästä

Vastaa omien näkemystesi ja kokemustesi pohjalta seuraaviin kysymyksiin. Vastaamiseen kuluu aikaa vain muutama minuutti. Vastauksesi ovat meille tärkeitä, kun jatkamme nuorten aikuisten palvelujen kehittämistä Hyvinkäällä. Vastauksesi käsitellään nimettömästi ja ehdottoman luottamuksellisesti. Vastauksesi tulevat ainoastaan SoVa-hankkeen käyttöön.

SoVa-hanke (2015–2017) on nuorten sosiaalista vahvistumista tukeva hanke, jonka Hyvinkään kaupungin nuorisopalvelut toteuttaa ESR-rahoituksella. Hankkeen kohderyhmänä ovat 16–29-vuotiaat hyvinkääläisnuoret.

Yleistä

1. Ikäni (valitse vain yksi vaihtoehto)

- ☐ Alle 25 vuotta
- ☐ 25 - 29 vuotta
- ☐ 30 - 54 vuotta
- ☐ Yli 54 vuotta

2. Sukupuoleni (valitse vain yksi vaihtoehto)

- ☐ Nainen
- ☐ Mies
- ☐ Joku muu
- ☐ En halua vastata

3. Työllisyystilanteeni (valitse vain yksi vaihtoehto)

- ☐ Työttömänä alle 6 kk
- ☐ Työttömänä 6-12 kk
- ☐ Työttömänä yli 12 kk
- ☐ Työelämän ulkopuolella
- ☐ Opiskelemassa/koulutuksessa
- ☐ Työssä

4. Olen ollut mukana seuraavissa SoVa-hankkeen ryhmissä tai tutustunut muihin SoVa-hankkeen toimintoihin (voit valita useita vaihtoehtoja)

- ☐ Ahaa-ryhmä
- ☐ Hakalan perhekahvila (nuorille vanhemmille)
- ☐ Kotona Hyvinkäällä -ryhmä (maahanmuuttajanuorille)
- ☐ Nuorten aikuisten palvelutori (nettisivusto)
- ☐ Ohjaamo Hyvinkää / SoVan palveluohjaajat Ella ja Jenni
- ☐ Oma Elämä Näkyväksi -itsereflektointipaketti
- ☐ Omille siiville -infopaketti
- ☐ SoVa-hankkeen toimintaperjantai
- ☐ Tutuks-ryhmä (ryhmä yksinäisyyden ja ystävyyden teemoista)
- ☐ Verson toimintatiistai (TPP-ryhmä) ja toimintatorstai

Ahaa-ryhmä

5. Sain riittävästi tietoa Ahaa-ryhmästä ja sen käytännön järjestelyistä

- ☐ Täysin samaa mieltä
- ☐ Samaa mieltä
- ☐ En osaa sanoa
- ☐ Eri mieltä
- ☐ Täysin eri mieltä

6. Ahaa-ryhmän käytännön järjestelyt olivat toimivat

- ☐ Täysin samaa mieltä
- ☐ Samaa mieltä
- ☐ En osaa sanoa
- ☐ Eri mieltä
- ☐ Täysin eri mieltä

7. SoVa-hankkeen työntekijät (Ella ja Jenni A.) olivat ammattitaitoisia

- ☐ Täysin samaa mieltä
- ☐ Samaa mieltä
- ☐ En osaa sanoa
- ☐ Eri mieltä
- ☐ Täysin eri mieltä

8. Muut Ahaa-ryhmässä olleet työntekijät olivat ammattitaitoisia

- ☐ Täysin samaa mieltä
- ☐ Samaa mieltä
- ☐ En osaa sanoa
- ☐ Eri mieltä
- ☐ Täysin eri mieltä

9. Koen voimaantuneeni / aktivoituneeni Ahaa-ryhmän aikana

- ☐ Täysin samaa mieltä
- ☐ Samaa mieltä
- ☐ En osaa sanoa
- ☐ Eri mieltä
- ☐ Täysin eri mieltä

10. Työ- ja opiskelukykyni paranivat Ahaa-ryhmän aikana

- ☐ Täysin samaa mieltä
- ☐ Samaa mieltä
- ☐ En osaa sanoa
- ☐ Eri mieltä
- ☐ Täysin eri mieltä

11. Voin suositella Ahaa-ryhmää muille, vastaavassa elämäntilanteessa oleville

- ☐ Täysin samaa mieltä
- ☐ Samaa mieltä
- ☐ En osaa sanoa
- ☐ Eri mieltä
- ☐ Täysin eri mieltä

12. Ahaa-ryhmästä oli minulle hyötyä

- ☐ Täysin samaa mieltä
- ☐ Samaa mieltä
- ☐ En osaa sanoa
- ☐ Eri mieltä
- ☐ Täysin eri mieltä

13. Millaista hyötyä Ahaa-ryhmästä oli minulle?

14. Miten kehittäisin Ahaa-ryhmää jatkossa?

15. Mikä Ahaa-ryhmässä oli parasta?

16. Minkä kouluarvosanan (4-10) annan Ahaa-ryhmälle kokonaisuutena

- ☐ 10
- ☐ 9
- ☐ 8
- ☐ 7
- ☐ 6
- ☐ 5
- ☐ 4

Nuorille aikuisille (alle 30-vuotiaat) suunnatut muut hyvinvointipalvelut Hyvinkäällä

17. Hyvinkäällä on riittävästi palveluja nuorille aikuisille

- ☐ Täysin samaa mieltä
- ☐ Samaa mieltä
- ☐ En osaa sanoa
- ☐ Eri mieltä
- ☐ Täysin eri mieltä

18. Saan Hyvinkäällä apua riittävän nopeasti silloin, kun sitä tarvitsen

- ☐ Täysin samaa mieltä
- ☐ Samaa mieltä
- ☐ En osaa sanoa
- ☐ Eri mieltä
- ☐ Täysin eri mieltä

19. Nuorille aikuisille suunnatut palvelut ovat laadukkaita Hyvinkäällä

- ☐ Täysin samaa mieltä
- ☐ Samaa mieltä
- ☐ En osaa sanoa
- ☐ Eri mieltä
- ☐ Täysin eri mieltä

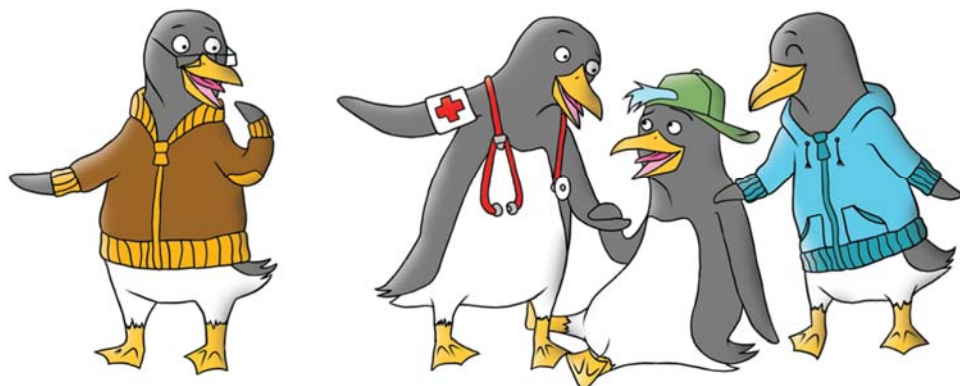
20. Mihin hyvinvointipalveluihin olen tyytyväinen Hyvinkäällä?

21. Miten nuorille aikuisille suunnattuja hyvinvointipalveluja pitäisi kehittää Hyvinkäällä?

22. Minkä kouluarvosanan (4-10) annan nuorille aikuisille suunnatuille hyvinvointipalveluille Hyvinkäällä kokonaisuutena?

- ☐ 10
- ☐ 9
- ☐ 8
- ☐ 7
- ☐ 6
- ☐ 5
- ☐ 4

Kiitos vastauksistasi!

Hyvinkään kaupungin nuorisopalveluiden hallinnoima ja ESR:n rahoittama kaksivuotinen SoVa-hanke toteutettiin vuosina 2015–2017. Hankkeen tavoitteena oli tukea 16–29-vuotiaita syrjäytyneitä ja syrjäytymisvaarassa olevia hyvinkääläisnuoria erilaisin ryhmätoiminnan keinoin sekä ideoida kokonaisvaltainen malli, jonka avulla voidaan edistää heidän sosiaalista vahvistumistaan.

Näihin tavoitteisiin pyrittiin työskentelemällä nimenomaan nuorten kanssa, mutta myös tukemalla heidän hyväkseen toimivien työntekijöiden ammatillista kasvua ja verkostoitumista sekä tekemällä näkyväksi nuorten tueksi rakennettua palvelujärjestelmää ja siihen nivoutuvaa hiljaista tietoa.

Tässä Yhdessä vahvemmiksi -raportissa tarkastellaan ja arvioidaan sitä, miten SoVa-hankkeessa ensinnäkin toteutettiin näitä nuorille kohdennettuja ryhmiä, toisaalta rakennettiin Hyvinkään kaupungin www-sivuille Nuorten aikuisten palvelutori ja kolmanneksi edistettiin työntekijöiden verkostoitumista ja ammatillista kasvua muun muassa erilaisten tiimien ja koulutusten avulla.

ISBN 978-952-68779-0-7 (sid.)

ISBN 978-952-68779-1-4 (PDF)

**HYVINKÄÄN
NUORISOPALVELUT**

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto